

Opinion of the Board (Art. 70.1.s)

**Γνώμη 14/2021 όσον αφορά το σχέδιο εκτελεστικής
απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με τον
κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 σχετικά με την επαρκή προστασία
των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο Ηνωμένο
Βασίλειο**

Εκδόθηκε στις 13 Απριλίου 2021

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΟΨΗ	4
1.1. Τομείς σύγκλισης	6
1.2. Προκλήσεις.....	6
1.2.1. Γενικά	7
1.2.2. Γενικές πτυχές προστασίας των δεδομένων	7
1.2.3. Πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο	10
1.3. Συμπέρασμα.....	12
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
2.1. Το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου	13
2.2. Έκταση της αξιολόγησης του ΕΣΠΔ	13
2.3. Γενικές παρατηρήσεις και ανησυχίες.....	15
2.3.1. Διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει το Ηνωμένο Βασίλειο	15
2.3.2. Πιθανή μελλοντική απόκλιση του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου	16
3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	18
3.1. Αρχές σχετικά με το περιεχόμενο	18
3.1.1. Δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και εναντίωσης	19
3.1.2. Περιορισμοί στις περαιτέρω διαβιβάσεις.....	24
3.2. Διαδικαστικοί μηχανισμοί και μηχανισμοί επιβολής	33
3.2.1 Αρμόδια ανεξάρτητη εποπτική αρχή.....	33
3.2.2. Σύστημα προστασίας των δεδομένων που να διασφαλίζει καλό επίπεδο συμμόρφωσης.....	34
3.2.3. Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να παρέχει υποστήριξη και βοήθεια στα υποκείμενα των δεδομένων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης	35
4. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΕ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝ ΛΟΓΩ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠ' ΑΥΤΕΣ	35
4.1. Πρόσβαση και χρήση από τις δημόσιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για σκοπούς επιβολής της ποινικής νομοθεσίας	35
4.1.1. Νομικές βάσεις και εφαρμοστέοι περιορισμοί/εγγυήσεις	35
4.1.2. Περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς επιβολής του νόμου (αιτιολογικές σκέψεις 140-154)	39
4.1.3. Εποπτεία.....	40

4.2. Γενικό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων στον τομέα της εθνικής ασφάλειας.....	41
4.2.1. Πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας.....	41
4.2.2. Δικαίωμα διόρθωσης και διαγραφής.....	42
4.2.3. Εξαιρέσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας	42
4.3. Πρόσβαση και χρήση από δημόσιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για σκοπούς εθνικής ασφάλειας.....	42
4.3.1. Νομικές βάσεις, περιορισμοί και εγγυήσεις – ερευνητικές εξουσίες που ασκούνται στο πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας.....	43
4.3.2. Περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας και κοινολόγηση στο εξωτερικό.....	55
4.3.3. Εποπτεία.....	59
4.3.4. Προσφυγές	61

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Έχοντας υπόψη το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο ιθ) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (στο εξής: ΓΚΠΔ),

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: ΕΟΧ), και ιδίως το παράρτημα XI και το πρωτόκολλο 37, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 154/2018, της 6ης Ιουλίου 2018¹,

Έχοντας υπόψη το άρθρα 12 και 22 του εσωτερικού κανονισμού του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΗ:

1. ΣΥΝΟΨΗ

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο εκτελεστικής απόφασης (στο εξής: σχέδιο απόφασης) σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από το Ηνωμένο Βασίλειο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (στο εξής: Ηνωμένο Βασίλειο) σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την προστασία των δεδομένων (ΓΚΠΔ) στις 19 Φεβρουαρίου 2021². Στη συνέχεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία για την επίσημη έγκρισή του.
2. Κατά την ίδια ημερομηνία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (στο εξής: ΕΣΠΔ)³. Η εκτίμηση του ΕΣΠΔ σχετικά με την επάρκεια του επιπέδου προστασίας που παρέχεται στο το Ηνωμένο Βασίλειο έγινε με βάση την εξέταση του ίδιου του σχεδίου απόφασης, καθώς και βάσει ανάλυσης των εγγράφων που διατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
3. Το ΕΣΠΔ επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση τόσο των γενικών πτυχών του σχεδίου απόφασης βάσει του ΓΚΠΔ όσο και στην πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου και της εθνικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των μέσων έννομης προστασίας που τίθενται στη διάθεση των φυσικών προσώπων στον ΕΟΧ. Το ΕΣΠΔ εξέτασε επίσης αν οι εγγυήσεις που παρέχονται βάσει του νομικού πλαισίου του ΗΒ εφαρμόζονται και είναι αποτελεσματικές.

¹ Οι αναφορές σε «κράτη μέλη» σε όλη την παρούσα γνωμοδότηση θα πρέπει να νοούνται ως αναφορές στα «κράτη μέλη του ΕΟΧ».

² Βλ. δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προστασία των δεδομένων: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κινεί τη διαδικασία σχετικά με τις ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς το Ηνωμένο Βασίλειο, 19 Φεβρουαρίου 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_661.

³ Ό.π.

4. Το ΕΣΠΔ χρησιμοποίησε ως βασικό υλικό αναφοράς για το έργο του τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ⁴ τα οποία εκδόθηκαν τον Φεβρουάριο του 2018 και τις συστάσεις 02/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα επιτήρησης⁵.

⁴ Βλ. ομάδα εργασίας του άρθρου 29, Σημεία αναφοράς για την επάρκεια, εκδόθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2017, όπως τελικά τροποποιήθηκε και εκδόθηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2018, WP254 αναθ. 01 (που εγκρίθηκε από το ΕΣΠΔ, βλ. <https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/endorsed-wp29-guidelines>) (στο εξής: σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ).

⁵ Βλ. ΕΣΠΔ, Συστάσεις 02/2020 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα παρακολούθησης, εκδόθηκαν στις 10 Νοεμβρίου 2020, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_recommendations_202002_europeannessessentialguaranteessurveillance_el.pdf.

1.1. Τομείς σύγκλισης

5. Βασικός στόχος του ΕΣΠΔ είναι να παράσχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη γνώμη του σχετικά με την επάρκεια του επιπέδου προστασίας που παρέχεται στα φυσικά πρόσωπα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι το ΕΣΠΔ δεν αναμένει ότι το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου θα αναπαραγάγει το ευρωπαϊκό δίκαιο για την προστασία των δεδομένων.
6. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, για να θεωρηθεί ότι παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας, το άρθρο 45 του ΓΚΠΔ και η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΔΕΕ) απαιτούν η νομοθεσία της τρίτης χώρας να ευθυγραμμίζεται με την ουσία των θεμελιωδών αρχών που κατοχυρώνονται στην εν λόγω οδηγία. Το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ενωσιακό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων [ιδίως στον ΓΚΠΔ και στην οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στο εξής: ενωσιακή οδηγία για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου], γεγονός που οφείλεται στο ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της ΕΕ έως τις 31 Ιανουαρίου 2020. Επιπλέον, ο νόμος του Ηνωμένου Βασιλείου του 2018 για την προστασία των δεδομένων, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαΐου 2018 και κατάργησε τον νόμο του Ηνωμένου Βασιλείου του 1998 για την προστασία των δεδομένων, εξειδικεύει περαιτέρω την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου επιπλέον της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, και αναθέτει εξουσίες και καθήκοντα στην εθνική εποπτική αρχή προστασίας δεδομένων, δηλαδή στο Γραφείο του επιτρόπου πληροφοριών (Information Commissioner's Office, στο εξής: ICO). Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει αποτυπώσει, ως επί το πλείστον, τον ΓΚΠΔ στο πλαίσιο του για την προστασία των δεδομένων.
7. **Κατά την ανάλυση του δικαίου και των πρακτικών μιας τρίτης χώρας η οποία μέχρι προσφάτως ήταν κράτος μέλος της ΕΕ, είναι προφανές ότι το ΕΣΠΔ αναγνώρισε πολλές πτυχές ως ουσιαστικά ισοδύναμες.**
8. Στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι υπάρχει στενή ευθυγράμμιση μεταξύ του πλαισίου που θεσπίζει ο ΓΚΠΔ και του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά ορισμένες βασικές διατάξεις όπως, για παράδειγμα, όσον αφορά τις σχετικές έννοιες (π.χ. «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»· «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»· «υπεύθυνος επεξεργασίας»)· τους λόγους σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας για νόμιμους σκοπούς· τον περιορισμό του σκοπού· την ποιότητα των δεδομένων και την αναλογικότητα· τη διατήρηση, την ασφάλεια και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων· τη διαφάνεια· τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων· την απευθείας εμπορική προώθηση· την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ.

1.2. Προκλήσεις

9. Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μέχρι πρόσφατα κράτος μέλος της ΕΕ· ως εκ τούτου, κατά την ανάλυση του δικαίου και των πρακτικών του, το ΕΣΠΔ αναγνώρισε πολλές πτυχές ως ουσιαστικά ισοδύναμες. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ, ενόψει του ρόλου του στη διαδικασία έκδοσης διαπίστωσης επάρκειας αλλά και των χρονικών περιορισμών, αποφάσισε να επικεντρώσει την προσοχή του στις πτυχές εκείνες οι οποίες κατά την κρίση του είναι αναγκαίο να τύχουν πληρέστερης εξέτασης και λεπτομερέστερου ελέγχου.
10. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις και το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι τα ακόλουθα σημεία θα πρέπει να αξιολογηθούν περαιτέρω ώστε να είναι βέβαιο ότι εξασφαλίζεται ουσιαστικά ισοδύναμο

επίπεδο προστασίας, θα πρέπει δε να παρακολουθούνται εκ του σύνεγγυς στο Ηνωμένο Βασίλειο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.2.1. Γενικά

11. Η πρώτη πρόκληση, που είναι γενικής φύσης, σχετίζεται με την παρακολούθηση της εξέλιξης του νομικού συστήματος του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων στο σύνολό του. Πράγματι, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου έχει δηλώσει την πρόθεσή της να χαράξει χωριστές και ανεξάρτητες πολιτικές για την προστασία των δεδομένων πιθανώς με την πρόθεση να αποκλίνει από το ενωσιακό δίκαιο για την προστασία των δεδομένων. Οι πολιτικές αυτές εξαγγελίες δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Ωστόσο, αυτή η πιθανή μελλοντική απόκλιση θα μπορούσε να δημιουργήσει κινδύνους για τη διατήρηση του επιπέδου προστασίας που παρέχεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία διαβιβάζονται από την ΕΕ. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εν λόγω εξελίξεις από την έναρξη ισχύος της απόφασής της περί επάρκειας και να λάβει τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης και/ή αναστολής της απόφασης, εάν είναι απαραίτητο.

1.2.2. Γενικές πτυχές προστασίας των δεδομένων

12. Πρώτον, η λεγόμενη «εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης», η οποία ορίζεται στο **παράρτημα 2 του DPA 2018, μέρος 1** παράγραφος 4, είναι «ευρέως» διατυπωμένη. Συγκεκριμένα, εφαρμόζεται και σε περίπτωση που τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν συλλέγονται με σκοπό τον έλεγχο της μετανάστευσης από υπεύθυνο επεξεργασίας, αλλά διατίθενται από τον τελευταίο σε άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας, ο οποίος επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τον σκοπό του ελέγχου της μετανάστευσης.
13. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξακριβώσει την εξέλιξη της διαδικασίας στην υπόθεση «Open Rights Group & Anor, R (On the Application Of) v Secretary of State for the Home Department & Anor [2019] EWHC 2562 (Admin) και, εφόσον δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση (δεδικασμένο), να εξακριβώσει εάν αυτή επικυρώνεται ή ελέγχεται από αναιρετική απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν σχετική επικαιροποίηση και προσδιορίζοντάς τη στην απόφαση. **Το ΕΣΠΔ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει, στην απόφαση επάρκειας, περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης⁶, ιδίως σε σχέση με την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα μιας τέτοιας ευρείας εξαίρεσης στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το ευρύ προσωπικό πεδίο εφαρμογής.** Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει περαιτέρω αν υπάρχουν ή αν θα μπορούσαν να προβλεφθούν πρόσθετες εγγυήσεις στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου, για παράδειγμα μέσω νομικά δεσμευτικών πράξεων που θα συμπληρώνουν την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης ενισχύοντας την προβλεψιμότητά της και τις εγγυήσεις για τα υποκείμενα των δεδομένων, αλλά και παρέχοντας επίσης την ευκαιρία για καλύτερη και έγκαιρη αξιολόγηση και παρακολούθηση των απαιτήσεων αναγκαιότητας και αναλογικότητας.

⁶ Επίσης, ως αποτέλεσμα της εν εξελίξει επανεξέτασης της χρήσης της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης που αναφέρεται στο Τμήμα E3 (σ. 5) του εξηγηματικού πλαισίου της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου για τις συζητήσεις περί επάρκειας (Government's Explanatory Framework for Adequacy Discussions, Section E3: Schedule 2 Restrictions), 13 Μαρτίου 2020, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/872232/E_-_Narrative_on_Restrictions.pdf.

14. Δεύτερον, το ΕΣΠΔ, μολονότι αναγνωρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο αποτυπώνει, ως επί το πλείστον, το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ στο πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, εντόπισε ορισμένες πτυχές του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου **όσον αφορά τις περαιτέρω διαβιβάσεις** που ενδέχεται να υπονομεύουν το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ.
15. Πράγματι, το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ⁷ προβλέπει ότι οι διαβιβάσεις και οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιούνται μόνον εάν δεν υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο ΓΚΠΔ. **Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να είναι «ουσιαστικά ισοδύναμη» με τη νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο στο πλαίσιο της μελλοντικής απόφασης επάρκειας, αλλά και οι κανόνες που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά την περαιτέρω διαβίβαση αυτών των δεδομένων σε τρίτες χώρες πρέπει να διασφαλίζουν ότι θα εξακολουθήσει να παρέχεται ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας.**
16. Μολονότι το ΕΣΠΔ σημειώνει τη δυνατότητα του Ηνωμένου Βασιλείου, δυνάμει του νομικού του πλαισίου, να αναγνωρίζει εδάφη ως παρέχοντα επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων βάσει του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να τονίσει ότι τα εν λόγω εδάφη ενδέχεται να μην αποτελούν αντικείμενο, έως σήμερα, απόφασης επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και να εγγυώνται επίπεδο προστασίας «ουσιαστικά ισοδύναμο» με εκείνο που εξασφαλίζεται στον ΕΟΧ. Το γεγονός αυτό μπορεί να δημιουργήσει πιθανούς κινδύνους όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ, ιδίως εάν το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου αποκλίνει από το κεκτημένο της ΕΕ στο μέλλον. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ήδη αναγνωρίσει ως επαρκείς τις τρίτες χώρες που απολαύουν διαπίστωσης επάρκειας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει της οδηγίας 95/46/ΕΚ⁸, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επανεξετάσει σύντομα τις διαπιστώσεις αυτές και τα συμπεράσματα της εν λόγω επανεξέτασης δεν είναι ακόμη γνωστά.
17. Για τις παραπάνω περιπτώσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εκτελεί τα καθήκοντα παρακολούθησης με τα οποία είναι επιφορτισμένη και, σε περίπτωση που δεν διατηρείται ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ, θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της απόφασης επάρκειας με σκοπό τη θέσπιση ειδικών εγγυήσεων για τα δεδομένα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ και/ή την αναστολή της απόφασης επάρκειας.
18. Όσον αφορά τις διεθνείς συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και τρίτων χωρών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να εξετάσει την αλληλεπίδραση μεταξύ του πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων και των διεθνών δεσμεύσεων

⁷ «Κάθε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία ή προορίζονται να υποβληθούν σε επεξεργασία μετά από τη διαβίβασή τους σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό πραγματοποιείται μόνο εάν, με την επιφύλαξη των λοιπών διατάξεων του παρόντος κανονισμού, οι προϋποθέσεις που θεσπίζονται στο παρόν κεφάλαιο τηρούνται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία, μεταξύ άλλων για περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό σε άλλη τρίτη χώρα ή άλλο διεθνή οργανισμό. Όλες οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται με σκοπό να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο παρών κανονισμός δεν υπονομεύεται».

⁸ Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31).

του, πέραν της συμφωνίας για την πρόσβαση σε ηλεκτρονικά δεδομένα για τον σκοπό της καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος που έχει συναφθεί μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (στο εξής: ΗΠΑ)⁹ (στο εξής: συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD), ιδίως προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση του επιπέδου προστασίας όταν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει της απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου και στη συνέχεια διαβιβάζονται σε άλλες τρίτες χώρες και να παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις και να αναλαμβάνει σχετική δράση, όπου απαιτείται, σε περίπτωση που η σύναψη διεθνών συμφωνιών μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και τρίτων χωρών ενδέχεται να υπονομεύσει το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπεται στην ΕΕ.

19. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να παρακολουθεί αν η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD διασφαλίζει κατάλληλες πρόσθετες εγγυήσεις, αφενός λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο ευαισθησίας των σχετικών κατηγοριών δεδομένων και τις μοναδικές απαιτήσεις της απευθείας διαβίβασης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων από παρόχους υπηρεσιών και όχι μεταξύ των αρχών και, αφετέρου, αξιολογώντας υπό ποιες περιστάσεις είναι δυνατή η παροχή εγγυήσεων μέσω κατάλληλης εφαρμογής της προσαρμογής της συμφωνίας-πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ¹⁰.
20. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι μπορεί επίσης να πραγματοποιούνται περαιτέρω διαβιβάσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο προς άλλη τρίτη χώρα βάσει **εργαλείων διαβίβασης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων**¹¹. Σε συνέχεια της υπόθεσης Schrems II¹², το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει διαβεβαιώσεις στην απόφαση επάρκειας ότι θα προβλεφθούν οι αναγκαίες εγγυήσεις, λαμβανομένης επίσης υπόψη της νομοθεσίας της αποδέκτριας τρίτης χώρας.
21. Όσον αφορά την απουσία **μηχανισμών προστασίας που προβλέπονται στο άρθρο 48 του ΓΚΠΔ** στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει περαιτέρω διαβεβαιώσεις και συγκεκριμένες παραπομπές στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου οι οποίες εγγυώνται ότι το επίπεδο προστασίας βάσει του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται στον ΕΟΧ.
22. Όσον αφορά τους **διαδικαστικούς μηχανισμούς και τους μηχανισμούς επιβολής**, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η ύπαρξη και η αποτελεσματική λειτουργία ανεξάρτητης εποπτικής αρχής την ύπαρξη συστήματος που διασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης καθώς και συστήματος πρόσβασης σε κατάλληλους μηχανισμούς προσφυγής, το οποίο παρέχει στα φυσικά πρόσωπα εντός του ΕΟΧ τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους και να ζητούν έννομη προστασία χωρίς να αντιμετωπίζουν επαχθείς φραγμούς ως προς τη διοικητική και τη δικαστική προσφυγή, αποτελούν βασικά στοιχεία ενός πλαισίου προστασίας των δεδομένων το οποίο συνάδει με το ευρωπαϊκό.

⁹ Βλ. Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the United States of America on Access to Electronic Data for the Purpose of Countering Serious Crime, Ουάσινγκτον, ΗΠΑ, 3 Οκτωβρίου 2019, <https://www.gov.uk/government/publications/ukusa-agreement-on-access-to-electronic-data-for-the-purpose-of-countering-serious-crime-cs-usa-no62019>.

¹⁰ Βλ. Συμφωνία μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την προστασία των πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα για την πρόληψη, τη διερεύνηση, την ανίχνευση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων, Δεκέμβριος 2016 (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:3104_8.

¹¹ Βλ. άρθρα 46 και 47 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου.

¹² Βλ. Schrems II.

23. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει αποτυπώσει, ως επί το πλείστον, τις οικείες διατάξεις του ΓΚΠΔ στον ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου και στον νόμο του 2018 του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων· ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να παρακολουθεί συνεχώς τυχόν εξελίξεις στο νομικό πλαίσιο και την πρακτική του Ηνωμένου Βασιλείου οι οποίες θα μπορούσαν επηρεάσουν δυσμενώς αυτούς τους τομείς.

1.2.3. Πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο

24. Το ΕΣΠΔ σημειώνει τις σημαντικές αλλαγές στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου που είναι εφαρμοστέες για τις υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών, ιδίως όσον αφορά την παρακολούθηση και την απόκτηση δεδομένων επικοινωνίας. Κατά την αντίληψη του ΕΣΠΔ, οι εν λόγω αλλαγές επήλθαν, μεταξύ άλλων, σε συνέχεια των διαδικασιών που κινήθηκαν ενώπιον του ΔΕΕ και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής: ΕΔΑΔ) και των πρόσφατων αποφάσεών τους σ' αυτό το πλαίσιο.
25. Ειδικότερα, το ΕΣΠΔ χαιρετίζει το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο προέβη στη σύσταση δικαιοδοτικού οργάνου ερευνητικών εξουσιών (Investigatory Powers Tribunal, στο εξής: IPT). Το IPT είναι αρμόδιο για την εκδίκαση υποθέσεων σχετικά με τη χρήση ερευνητικών εξουσιών όχι μόνο από τις αρχές επιβολής του νόμου αλλά και από τις υπηρεσίες πληροφοριών. Επομένως, κατά την αντίληψη του ΕΣΠΔ, το IPT λειτουργεί ως κατάλληλο δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης της ΕΕ).
26. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ σημειώνει ως θετική εξέλιξη και ως σημαντική βελτίωση τη θέσπιση δικαστικών επιτρόπων (Judicial Commissioners) στον νόμο του 2016 για τις ερευνητικές εξουσίες (Investigatory Powers Act 2016, στο εξής: IPA 2016). Κατά την αντίληψη του ΕΣΠΔ, σημαντική αποστολή των δικαστικών επιτρόπων αποτελεί η εκ των προτέρων έγκριση διαφόρων μέτρων επιτήρησης σε μεμονωμένες περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης παρακολούθησης και της μαζικής απόκτησης δεδομένων επικοινωνίας (η λεγόμενη διαδικασία «ασφαλιστικής δικλείδας»).
27. Ωστόσο, προκειμένου να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα αυτού του επιπρόσθετου επιπέδου εποπτείας, το ΕΣΠΔ θεωρεί αναγκαία την περαιτέρω αποσαφήνιση των σεναρίων κατά τα οποία είναι δυνατή η νόμιμη παρακολούθηση χωρίς την έγκριση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών (Investigatory Powers Commissioner) ή των δικαστικών επιτρόπων και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω και να αποδείξει ότι, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου δεν εφαρμόζεται η διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας, το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου προβλέπει κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων μέσω αποτελεσματικής εκ των υστέρων εποπτείας και δυνατοτήτων προσφυγής για τα φυσικά πρόσωπα, ώστε να εξασφαλίζεται επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που παρέχεται εντός της ΕΕ.
28. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση έκτακτης ανάγκης και να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με τα πιθανά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα των δεδομένων για την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και για τα πιθανά μέσα προσφυγής που τους παρέχονται στο πλαίσιο επιχειρήσεων παρεμβολής σε εξοπλισμό, ειδικά στην περίπτωση παρέκκλισης από τη διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας.
29. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω αποσαφήνισης και αξιολόγησης των μαζικών παρακολουθήσεων, ιδίως σε ό,τι αφορά την επιλογή και την εφαρμογή των επιλογέων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο βαθμός στον οποίο η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πληροί το κατώτατο όριο που καθόρισε το ΔΕΕ, καθώς και ως προς το ποιες εγγυήσεις

υπάρχουν για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων τα δεδομένα των οποίων παρακολουθούνται σ' αυτό το πλαίσιο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις περιόδους διατήρησης των δεδομένων. Ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν η διενέργεια ανεξάρτητης αξιολόγησης από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου. Το ΕΣΠΑ υπογραμμίζει επίσης ότι ακόμη κρισιμότερης σημασίας φαίνεται να είναι το ζήτημα ότι η συμπερίληψη επικοινωνιών που σχετίζονται με το εξωτερικό («overseas-related communications») στο πεδίο των πρακτικών μαζικής παρακολούθησης αφήνει να εννοηθεί ότι είναι δυνατή η άμεση μαζική παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων εντός της ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο, συμπεριλαμβανομένων των υπό διαμετακόμιση δεδομένων μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σχεδίου απόφασης. Δεδομένης της σημασίας της πτυχής αυτής, το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις ως προς το θέμα αυτό.

30. Επίσης όσον αφορά τη μαζική παρακολούθηση, το ΕΣΠΑ τονίζει τη συνεπή αξιολόγηση από το ΕΔΑΔ και το ΔΕΕ και υπενθυμίζει τις ανησυχίες που έχουν εκφραστεί σχετικά με τα δευτερογενή δεδομένα, τα οποία θα πρέπει να απολαμβάνουν συγκεκριμένων εγγυήσεων λόγω της ευαισθησίας τους. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει προσεκτικά αν οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου για την εν λόγω κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξασφαλίζουν ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με εκείνο που διασφαλίζεται στον ΕΟΧ.
31. Σ' αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΑ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η δημόσια έκθεση της Επιτροπής Πληροφοριών και Ασφάλειας (Intelligence and Security Committee) του 2016 σχετικά με τη χρήση μαζικών εξουσιών¹³ αφορά πρακτικές βάσει του προηγούμενου νομικού πλαισίου, το οποίο στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από τον IPA 2016. Ωστόσο, θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω ανεξάρτητης αξιολόγησης και επίβλεψης της χρήσης αυτοματοποιημένων εργαλείων επεξεργασίας από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω το ζήτημα αυτό και τις εγγυήσεις που θα είχαν και/ή θα μπορούσαν να έχουν στη διάθεσή τους τα υποκείμενα των δεδομένων στον ΕΟΧ σ' αυτό το πλαίσιο.
32. Το ΕΣΠΑ συμμερίζεται την άποψη του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών ότι απαιτείται περαιτέρω επανεξέταση και παρακολούθηση ώστε να διασφαλιστεί ότι τηρούνται και θα συνεχίσουν να βελτιώνονται οι εγγυήσεις που εφαρμόζονται στην πράξη από τις αρμόδιες αρχές στον τομέα της εθνικής ασφάλειας και των πληροφοριών για την επανόρθωση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας. Το ΕΣΠΑ χαιρετίζει επίσης το γεγονός ότι, συνεπεία αυτού, ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών προέβη το 2019 σε επανεξέταση της προσέγγισης που ακολουθεί όσον αφορά όσον αφορά τον έλεγχο της μαζικής παρακολούθησης, «η οποία περιλάμβανε προσεκτική επισκόπηση των τεχνικά περίπλοκων τρόπων με τους οποίους εφαρμόζεται στην πράξη η μαζική παρακολούθηση» και δεσμεύτηκε να συμπεριλάβει «λεπτομερή εξέταση των επιλογών και των κριτηρίων αναζήτησης στα οποία αναφέρεται εμμέσως το ΕΔΑΔ» στους ελέγχους της μαζικής παρακολούθησης από το 2020 και μετά. Δεδομένης της σημασίας της πτυχής αυτής, το ΕΣΠΑ εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι δεν έχει ακόμη διεξαχθεί λεπτομερής εξέταση των επιλογών και των κριτηρίων αναζήτησης από τον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις στο

¹³ Βλ. έκθεση για την επανεξέταση των μαζικών εξουσιών από τον ανεξάρτητο εξεταστή της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας (Independent Reviewer of Terrorism Legislation), Αύγουστος 2016, <https://terrorismlegislationreviewer.independent.gov.uk/wp-content/uploads/2016/08/Bulk-Powers-Review-final-report.pdf>.

θέμα αυτό, ιδίως δεδομένου ότι δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί η συγκεκριμένη μορφή της εν λόγω εποπτείας.

33. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι, όσον αφορά τις κοινολογήσεις στο εξωτερικό, η εφαρμογή της εξαίρεσης για λόγους εθνικής ασφάλειας που προβλέπεται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απουσία εγγυήσεων που θα διασφαλίζουν ότι τηρούνται οι αρχές του περιορισμού του σκοπού, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, ή θα προβλέπουν ότι παρέχονται ή γίνονται σεβαστά στην τρίτη χώρα προορισμού επαρκή δικαιώματα για τα φυσικά πρόσωπα, αλλά και μέσα εποπτείας και προσφυγής. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει περαιτέρω τις συνολικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την κοινολόγηση στο εξωτερικό, ιδίως υπό το πρίσμα της εφαρμογής εξαίρεσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας.
34. Τέλος, το ΕΣΠΔ εκφράζει την ανησυχία του και για άλλες μορφές ανταλλαγής πληροφοριών και κοινολόγησης, βάσει άλλων πράξεων, ιδίως δε των διαφόρων διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει το Ηνωμένο Βασίλειο με άλλες τρίτες χώρες, και κυρίως στις περιπτώσεις που οι πράξεις αυτές δεν είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό, όπως η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών (Communication Intelligence Agreement). Η συμφωνία αυτή θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την παράκαμψη των εγγυήσεων που προσδιορίστηκαν σε σχέση με την πρόσβαση και χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λόγους εθνικής ασφάλειας. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες με σκοπό τη συνεργασία στον τομέα των πληροφοριών, οι οποίες παρέχουν νομική βάση για την άμεση παρακολούθηση και απόκτηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σ' αυτές τις χώρες μπορεί επίσης να επηρεάσει σημαντικά τους όρους περαιτέρω χρήσης των συλλεγόμενων πληροφοριών, δεδομένου ότι οι εν λόγω συμφωνίες ενδέχεται να επηρεάσουν το νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου που έχει αξιολογηθεί.

1.3. Συμπέρασμα

35. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η αξιολόγηση της επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου παρουσιάζει μοναδικά χαρακτηριστικά επειδή το Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξε κράτος μέλος της ΕΕ. Εκτός αυτού, αποτελεί επίσης την πρώτη απόφαση επάρκειας που περιλαμβάνει ρήτρα λήξης ισχύος.
36. Κατά συνέπεια, το ΕΣΠΔ διαπιστώνει πολλά πεδία σύγκλισης μεταξύ των πλαισίων του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων. Ταυτόχρονα, ωστόσο, και μετά από προσεκτική ανάλυση του σχεδίου απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων, το ΕΣΠΔ εντόπισε ορισμένες προκλήσεις, οι οποίες εξετάζονται διεξοδικά στην παρούσα γνώμη. Σ' αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να τονίσει τον πρωταρχικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την παρακολούθηση όλων των σχετικών εξελίξεων στο Ηνωμένο Βασίλειο.
37. Δεδομένων των ανωτέρω, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιληφθεί των προκλήσεων που επισημαίνονται στην παρούσα γνώμη. Καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς όλες τις σχετικές εξελίξεις στο ΗΒ που ενδέχεται να επηρεάσουν την ουσιαστική ισοδυναμία του επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να προβεί ταχέως στις κατάλληλες ενέργειες, όπου απαιτείται.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1. Το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου

38. Το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ενωσιακό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων (ιδίως στον ΓΚΠΔ και στην οδηγία για την επιβολή του νόμου), λόγω του γεγονότος ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της ΕΕ έως τις 31 Ιανουαρίου 2020. Επιπλέον, ο νόμος του Ηνωμένου Βασιλείου του 2018 για την προστασία των δεδομένων, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαΐου 2018 και κατήργησε τον νόμο του Ηνωμένου Βασιλείου του 1998 για την προστασία των δεδομένων, εξειδικεύει περαιτέρω την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, επιπλέον της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, και αναθέτει εξουσίες και καθήκοντα στο ICO, την εθνική εποπτική αρχή προστασίας δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου.
39. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 12 του σχεδίου απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θέσπισε τον νόμο του 2018 για την αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση [European Union (Withdrawal) Act 2018], ο οποίος ενσωματώνει την άμεσα ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Βάσει του νόμου αυτού, οι υπουργοί του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν την εξουσία να θεσπίσουν παράγωγο δίκαιο, μέσω νομοθετικών πράξεων, ώστε να επιφέρουν τις αναγκαίες τροποποιήσεις στο διατηρούμενο δίκαιο της ΕΕ σε συνέχεια της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση, προκειμένου να το προσαρμόσουν στο εθνικό πλαίσιο.
40. Κατά συνέπεια, το σχετικό νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο μετά τη λήξη της μεταβατικής¹⁴ περιόδου αποτελείται από:
- τον γενικό κανονισμό του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων (στο εξής: ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου), όπως ενσωματώθηκε στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου βάσει του νόμου του 2018 για την αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τροποποιήθηκε με τους κανονισμούς DPPEC [κανονισμοί του 2019 για την προστασία των δεδομένων, την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (τροποποιήσεις κ.λπ.) (έξοδος από την ΕΕ) – Data Protection, Privacy and Electronic Communications (Amendment Etc.) (EU Exit) Regulations 2019].
 - τον νόμο του 2018 για την προστασία των δεδομένων (Data Protection Act 2018, στο εξής: DPA 2018), όπως τροποποιήθηκε με τους κανονισμούς DPPEC 2019, και τους κανονισμούς του 2020 για την προστασία των δεδομένων, την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (τροποποιήσεις κ.λπ.) (έξοδος από την ΕΕ) [Data Protection, Privacy and Electronic Communications (Amendment Etc.) (EU Exit) Regulations 2020] και
 - τον IPA 2016.

(στο εξής συλλογικά: πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου).

2.2. Έκταση της αξιολόγησης του ΕΣΠΔ

¹⁴ Ως ημερομηνία λήξης της μεταβατικής περιόδου ορίστηκε η 31η Δεκεμβρίου 2020, ημερομηνία μετά την οποία το δίκαιο της ΕΕ δεν εφαρμόζεται πλέον στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ως ημερομηνία λήξης της «περιόδου-γέφυρας» ορίστηκε η 30ή Ιουνίου 2021 το αργότερο, η περίοδος δε αυτή αναφέρεται στην πρόσθετη περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θεωρείται διαβίβαση.

41. Το σχέδιο απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι το αποτέλεσμα αξιολόγησης του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, την οποία ακολούθησαν συζητήσεις με την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο κ) του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ οφείλει να παράσχει ανεξάρτητη γνωμοδότηση σχετικά με τις διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να εντοπίζει τυχόν αδυναμίες στο πλαίσιο επάρκειας και να υποβάλει κατά το δυνατόν προτάσεις για την αντιμετώπισή τους.
42. Όπως αναφέρεται στα σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ: «Οι πληροφορίες που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει στο ΕΣΠΔ θα πρέπει να είναι εξαντλητικές και να δίνουν στο ΕΣΠΔ τη δυνατότητα να προβεί σε δική του εκτίμηση όσον αφορά το επίπεδο προστασίας των δεδομένων στην τρίτη χώρα»¹⁵.
43. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι το ΕΣΠΔ έλαβε μόνο μέρος των συναφών για την εξέταση του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου εγγράφων εγκαίρως. Το ΕΣΠΔ έλαβε το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου στην οποία παραπέμπει το σχέδιο απόφασης μέσω συνδέσμων που παρατίθενται στο εν λόγω σχέδιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να παράσχει στο ΕΣΠΔ γραπτές εξηγήσεις και δεσμεύσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με τις συζητήσεις μεταξύ των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την εν λόγω διαδικασία¹⁶.
44. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και δεδομένου του περιορισμένου χρονικού διαστήματος (2 μήνες) που παρασχέθηκε στο ΕΣΠΔ για την έκδοση της παρούσας γνώμης, το ΕΣΠΔ επέλεξε να επικεντρωθεί σε ορισμένα συγκεκριμένα σημεία που παρουσιάζονται στο σχέδιο απόφασης και να παράσχει την ανάλυση και τη γνώμη του σχετικά μ' αυτά.
45. Κατά την ανάλυση του δικαίου και των πρακτικών μιας τρίτης χώρας η οποία μέχρι προσφάτως ήταν κράτος μέλος της ΕΕ, είναι προφανές ότι το ΕΣΠΔ αναγνώρισε πολλές πτυχές ως ουσιαστικά ισοδύναμες. Δεδομένου του ρόλου του στη διαδικασία έκδοσης διαπίστωσης επάρκειας και του όγκου του δικαίου και των πρακτικών που έπρεπε να αναλυθούν, το ΕΣΠΔ αποφάσισε να εστιάσει την προσοχή του στις πτυχές για τις οποίες θεωρεί ότι υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη να εξεταστούν

¹⁵ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 3.

¹⁶ Όσον αφορά: το άρθρο 48 του ΓΚΠΔ (υποσημείωση 78 του σχεδίου απόφασης)· ενισχυμένες εγγυήσεις και μέτρα ασφάλειας που εφαρμόζουν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας κατά την επεξεργασία στο πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας (υποσημείωση 64 του σχεδίου απόφασης)· την απαίτηση να εξετάζει ο υπεύθυνος επεξεργασίας εάν υπάρχει ανάγκη να επικαλεστεί την εξαίρεση κατά περίπτωση, ακόμη και όταν έχει εκδοθεί πιστοποιητικό εθνικής ασφάλειας (αιτιολογική σκέψη 126 και υποσημείωση 172 του σχεδίου απόφασης)· το γεγονός ότι οι μηχανισμοί προστασίας της συμφωνίας-πλαισίου ΕΕ-ΗΠΑ θα ισχύουν για όλες τις προσωπικές πληροφορίες που παράγονται ή διατηρούνται βάσει της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, ανεξάρτητα από τη φύση ή τον τύπο του φορέα που υποβάλλει το αίτημα, όσον αφορά τις λεπτομέρειες της συγκεκριμένης εφαρμογής των εγγυήσεων προστασίας των δεδομένων οι οποίες εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο συζητήσεων μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ, την επιβεβαίωση ότι οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου θα επιτρέψουν θέση της εν λόγω συμφωνίας σε ισχύ μόνον αφού βεβαιωθούν ότι η εφαρμογή της συνάδει με τις νομικές υποχρεώσεις που προβλέπονται σ' αυτή, συμπεριλαμβανομένης της σαφήνειας όσον αφορά τη συμμόρφωση με τα πρότυπα προστασίας των δεδομένων σε σχέση με οποιαδήποτε δεδομένα ζητούνται στο πλαίσιο της συμφωνίας (αιτιολογική σκέψη 153 του σχεδίου απόφασης)· καταστάσεις κατά τις οποίες τα δεδομένα διαβιβάζονται από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο εντός του πεδίου εφαρμογής του εν λόγω σχεδίου απόφασης και λόγω του γεγονότος ότι θα υπάρχει πάντοτε «σύνδεση με τις Βρετανικές Νήσους» τυχόν παρεμβολή σε εξοπλισμό που καλύπτει τα εν λόγω δεδομένα θα υπόκειται επομένως στην απαίτηση υποχρεωτικού εντάλματος του άρθρου 13 παράγραφος 1 του ΙΡΑ 2016 (αιτιολογική σκέψη 206 του σχεδίου απόφασης)· και τα παραδείγματα επιχειρησιακών σκοπών που προβλέπονται (αιτιολογική σκέψη 216 και υποσημείωση 369 του σχεδίου απόφασης).

προσεκτικά. Επιπλέον, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, ένα πολύ σημαντικό μέρος της ανάλυσης καλύπτει το νομικό καθεστώς της πρόσβασης για σκοπούς εθνικής ασφάλειας στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και την πρακτική του μηχανισμού εθνικής ασφάλειας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η εθνική ασφάλεια είναι προφανώς ένας τομέας δικαίου και πρακτικής όπου η νομοθεσία των κρατών μελών δεν είναι εναρμονισμένη σε επίπεδο ΕΕ και, συνεπώς, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές.

46. Το ΕΣΠΔ έλαβε υπόψη το εφαρμοστέο ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 7, 8 και 47 του Χάρτη της ΕΕ, τα οποία προστατεύουν το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, αντιστοίχως· και το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΣΔΑ) για την προστασία του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Πέραν των ανωτέρω, το ΕΣΠΔ εξέτασε τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ, καθώς και τη σχετική νομολογία.
47. Στόχος της διαδικασίας αυτής είναι να παρασχεθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή γνώμη σχετικά με την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας στο ΗΒ. Η έννοια του «επαρκούς επιπέδου προστασίας», η οποία υφίστατο ήδη στο πλαίσιο της οδηγίας 95/46/ΕΚ (αποδιδόμενη με τον όρο «ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας»), έχει αναπτυχθεί περαιτέρω από το ΔΕΕ. Είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ο κανόνας που διατύπωσε το ΔΕΕ στην απόφαση στην υπόθεση Schrems I, δηλαδή ότι, ενώ το «επίπεδο προστασίας» στην τρίτη χώρα πρέπει να είναι «ουσιαστικά ισοδύναμο» μ' αυτό που εξασφαλίζεται στην ΕΕ, «τα μέσα που χρησιμοποιεί η χώρα αυτή για να εξασφαλίσει αυτό το επίπεδο προστασίας μπορούν να διαφέρουν από αυτά που εφαρμόζονται εντός της Ένωσης»¹⁷. Επομένως, στόχος δεν είναι να αντικατοπτρίζεται σημείο προς σημείο η ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλά να θεσπίζονται οι ουσιώδεις και βασικές απαιτήσεις της υπό εξέταση νομοθεσίας. Η επάρκεια μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός συνδυασμού δικαιωμάτων για τα υποκείμενα των δεδομένων, υποχρεώσεων για όσους επεξεργάζονται δεδομένα ή ασκούν έλεγχο επί τέτοιας επεξεργασίας και εποπτείας από ανεξάρτητους φορείς. Ωστόσο, οι κανόνες για την προστασία των δεδομένων είναι αποτελεσματικοί μόνο αν μπορούν να επιβληθούν και αν τηρούνται στην πράξη. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να εξετάζεται όχι μόνο το περιεχόμενο των κανόνων που ισχύουν για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό, αλλά και το σύστημα που ισχύει για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων αυτών. Οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιβολής είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την αποτελεσματικότητα των κανόνων για την προστασία των δεδομένων¹⁸.

2.3. Γενικές παρατηρήσεις και ανησυχίες

2.3.1. Διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει το Ηνωμένο Βασίλειο

48. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του ΓΚΠΔ και με τα Σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ¹⁹, κατά την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας τρίτης χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η τρίτη χώρα ή άλλες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε πολυμερή ή περιφερειακά συστήματα, ιδίως σε σχέση με την προστασία των δεδομένων

¹⁷ Βλ. ΔΕΕ, C-362/14, Maximilian Schrems κατά Data Protection Commissioner, 6 Οκτωβρίου 2015, ECLI:EU:C:2015:650 (στο εξής: Schrems I), σκέψεις 73-74.

¹⁸ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 2.

¹⁹ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 2.

προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να συνεκτιμάται η προσχώρηση της τρίτης χώρας στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 28ης Ιανουαρίου 1981, για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (στο εξής: σύμβαση 108)²⁰ και στο πρόσθετο πρωτόκολλό της²¹.

49. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ και υπάγεται στη δικαιοδοσία του ΕΔΑΔ. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει επίσης προσχωρήσει στη σύμβαση 108 και στο πρόσθετο πρωτόκολλό της, υπέγραψε τη σύμβαση 108+²² το 2018 και εργάζεται επί του παρόντος για την κύρωση της.

2.3.2. Πιθανή μελλοντική απόκλιση του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου

50. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 281 του σχεδίου απόφασης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να λάβει υπόψη ότι, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στη συμφωνία αποχώρησης²³, το Ηνωμένο Βασίλειο διαχειρίζεται, εφαρμόζει και επιβάλλει το δικό του καθεστώς προστασίας των δεδομένων και ότι μόλις παύσει να ισχύει η διάταξη-γέφυρα του άρθρου FINPROV.10A της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας ΕΕ-Ηνωμένου Βασιλείου²⁴, αυτό μπορεί κάλλιστα να έχει ως αποτέλεσμα τροποποιήσεις ή αλλαγές στο πλαίσιο προστασίας των δεδομένων που αξιολογείται στο σχέδιο απόφασης, καθώς και άλλες σχετικές εξελίξεις.
51. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να συμπεριλάβει ρήτρα λήξης ισχύος στο σχέδιο απόφασής της²⁵, ορίζοντας την ημερομηνία λήξης της ισχύος της απόφασης τέσσερα έτη μετά την έναρξη της ισχύος της.
52. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η δυνατότητα των υπουργών και του ανώτερου υπουργού (Secretary of State) του Ηνωμένου Βασιλείου, να θεσπίζουν παράγωγο δίκαιο μετά το τέλος της περιόδου-γέφυρας, ενδέχεται να οδηγήσει σε σημαντική απόκλιση του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου από εκείνο της ΕΕ στο μέλλον.
53. Πράγματι, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου έχει δηλώσει την πρόθεσή της να χαράξει χωριστές και ανεξάρτητες πολιτικές για την προστασία των δεδομένων, γεγονός το οποίο μπορεί στη συνέχεια να οδηγήσει σε απόκλιση από το ενωσιακό δίκαιο για την προστασία των δεδομένων²⁶. Η πρόθεση αυτή συνεπάγεται τη συμπερίληψη πτυχών που άπτονται των δεδομένων

²⁰ Βλ. σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, σύμβαση 108, 28 Ιανουαρίου 1981.

²¹ Βλ. πρόσθετο πρωτόκολλο της σύμβασης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, σχετικά με τις εποπτικές αρχές και τις διασυννοριακές ροές δεδομένων, το οποίο άνοιξε προς υπογραφή στις 8 Νοεμβρίου 2001.

²² Βλ. πρωτόκολλο για την τροποποίηση της σύμβασης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (στο εξής: σύμβαση 108+), 18 Μαΐου 2018.

²³ Βλ. συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7).

²⁴ Βλ. συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου (ΕΕ L 444 της 31.12.2020, σ. 14).

²⁵ Βλ. άρθρο 4 του σχεδίου απόφασης. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 282 του σχεδίου απόφασης.

²⁶ Η εθνική στρατηγική για τα δεδομένα του Ηνωμένου Βασιλείου (τελευταία ενημέρωση στις 9 Δεκεμβρίου 2020, <https://www.gov.uk/government/publications/uk-national-data-strategy/national-data-strategy>)

προσωπικού χαρακτήρα σε εμπορικές συμφωνίες²⁷, πρακτική που ενέχει τον κίνδυνο μείωσης του επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπει το Ηνωμένο Βασίλειο²⁸.

54. Τέλος, εκτός του ότι μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δεσμεύεται πλέον από τη νομολογία του ΔΕΕ, οι ήδη εκδοθείσες αποφάσεις του ΔΕΕ, οι οποίες θεωρούνται διατηρούμενη νομολογία στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου, ενδέχεται να μη δεσμεύουν πλέον το Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένου ιδίως ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει τη δυνατότητα να τροποποιήσει το διατηρούμενο δίκαιο της ΕΕ μετά τη λήξη της περιόδου-γέφυρας και ότι το Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου δεν δεσμεύεται από τη διατηρούμενη νομολογία της ΕΕ²⁹.
55. **Λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που συνδέονται με την πιθανή απόκλιση του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου από το κεκτημένο της ΕΕ μετά τη λήξη της περιόδου-γέφυρας, το ΕΣΠΔ επικροτεί την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εισαγάγει στο σχέδιο απόφασης ρήτρα λήξης της ισχύος της απόφασης μετά τέσσερα έτη. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να επισημάνει στο σημείο αυτό τη σημασία του εποπτικού ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³⁰. Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί όλες τις σχετικές**

περιλαμβάνει μεταξύ των υπόλοιπων αποστολών της και την ακόλουθη: «Προάσπιση της διεθνούς ροής δεδομένων. Η διασυνοριακή ροή πληροφοριών τροφοδοτεί τις παγκόσμιες επιχειρηματικές δραστηριότητες, τις αλυσίδες εφοδιασμού και το εμπόριο, ενισχύοντας την ανάπτυξη σε ολόκληρο τον κόσμο. Διαδραματίζει επίσης ευρύτερο κοινωνικό ρόλο. Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διασφαλίζει ότι καταβάλλονται οι μισθοί των πολιτών και τους βοηθά να έρχονται σε επαφή με τους αγαπημένους τους από απόσταση. Και, όπως κατέδειξε η πανδημία του κορονοϊού, η ανταλλαγή δεδομένων για την υγεία μπορεί να συμβάλει σε ζωτικής σημασίας επιστημονική έρευνα για τις ασθένειες, ενώνοντας τις χώρες στην απόκρισή τους σε παγκόσμιες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για την υγεία. **Μετά την αποχώρησή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ηνωμένο Βασίλειο θα προσπίσει τα οφέλη που μπορούν να προσφέρουν τα δεδομένα. Θα προωθήσουμε τις εγχώριες βέλτιστες πρακτικές και θα συνεργαστούμε με διεθνείς εταίρους ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα δεν περιορίζονται με μη προσήκοντα τρόπο από τα εθνικά σύνορα και κατακερματισμένα ρυθμιστικά καθεστώτα, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν πλήρως.**» (έμφαση του συντάκτη).

²⁷ Ό.π.: «Διευκόλυνση των διασυνοριακών ροών δεδομένων: **Θα εργαστούμε σε παγκόσμιο επίπεδο για την άρση των περιττών εμποδίων στις διεθνείς ροές δεδομένων. Θα συμφωνήσουμε φιλόδοξες διατάξεις περί δεδομένων στις εμπορικές μας διαπραγματεύσεις και θα χρησιμοποιήσουμε τη νέα ανεξάρτητη έδρα μας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για να επηρεάσουμε προς το καλύτερο τους εμπορικούς κανόνες για τα δεδομένα. Θα καταργήσουμε τα εμπόδια στις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων, οι οποίες στηρίζουν την ανάπτυξη και την καινοτομία, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη νέας ικανότητας στο Ηνωμένο Βασίλειο που θα παρέχει νέους και καινοτόμους μηχανισμούς για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων. Θα συνεργαστούμε επίσης με τους εταίρους στην ομάδα G20 για τη δημιουργία διαλειτουργικότητας μεταξύ των εθνικών καθεστώτων για τα δεδομένα με στόχο την ελαχιστοποίηση των τριβών κατά τη διαβίβαση δεδομένων μεταξύ των διαφόρων χωρών.**» (έμφαση του συντάκτη).

²⁸ Βλ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2017 σχετικά με την πορεία προς μια στρατηγική για το ψηφιακό εμπόριο (2017/2065 (INI)), Τμήμα V, στο οποίο τονίζεται ότι «η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι μη διαπραγματεύσιμη κατά τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών [της ΕΕ]», το οποίο διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0488_EL.pdf. Βλ. επίσης ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Μαρτίου 2021 σχετικά με την έκθεση αξιολόγησης της Επιτροπής για την εφαρμογή του γενικού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων δύο έτη μετά την εφαρμογή του, παράγραφος 28, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «υποστηρίζει την πρακτική της Επιτροπής να διαχειρίζεται την προστασία των δεδομένων και τις ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωριστά από τις εμπορικές συμφωνίες», https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0111_EL.html.

²⁹ Βλ. άρθρο 6 παράγραφοι 3 έως 6 του νόμου του 2018 για την αποχώρηση από την ΕΕ.

³⁰ Βλ. άρθρο 45 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

εξελίξεις στο Ηνωμένο Βασίλειο που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην ουσιαστική ισοδυναμία του επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται βάσει της απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου σε συνεχή και μόνιμη βάση από την έναρξη ισχύος της. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα αναστέλλοντας, τροποποιώντας ή καταργώντας την απόφαση επάρκειας, με βάση τις εκάστοτε περιστάσεις, εάν, μετά την έκδοση της απόφασης επάρκειας, έχει ενδείξεις ότι δεν διασφαλίζεται πλέον επαρκές επίπεδο προστασίας στο ΗΒ.

56. Από την πλευρά του, το ΕΣΠΔ θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια να ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά οποιαδήποτε σχετική ενέργεια αναλάβουν οι εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων των κρατών μελών (στο εξής: εποπτικές αρχές), είτε στον εμπορικό είτε στον δημόσιο τομέα, και ιδίως σχετικά με καταγγελίες που υποβάλλονται από τα υποκείμενα των δεδομένων στον ΕΟΧ σχετικά με τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1. Αρχές σχετικά με το περιεχόμενο

57. Το κεφάλαιο 3 των σημείων αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ είναι αφιερωμένο στις «αρχές σχετικά με το περιεχόμενο». Το σύστημα της τρίτης χώρας πρέπει να τις περιλαμβάνει προκειμένου το επίπεδο προστασίας των δεδομένων της να θεωρείται ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν διαθέτει κωδικοποιημένο Σύνταγμα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ενιαίο έγγραφο που να καθορίζει τους βασικούς κανόνες διακυβέρνησής του. Ωστόσο, το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο αυτού του δικαιώματος), καθώς και το δικαίωμα αμερόληπτου δικαστηρίου³¹ περιλαμβάνονται στον νόμο του 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Human Rights Act 1998), η δε συνταγματική αξία του νομοθετήματος αυτού έχει αναγνωριστεί από δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου. Πράγματι, ο νόμος του 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα ενσωματώνει τα δικαιώματα που περιέχονται στην ΕΣΔΑ³². Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικό ότι ο νόμος του 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα αναφέρει ότι κάθε ενέργεια των δημοσίων αρχών πρέπει να είναι συμβατή με την ΕΣΔΑ³³.
58. Πέρα από τις διαρθρωτικές και τυπικές διαφορές μεταξύ της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι, όπως είναι αναμενόμενο, η προσέγγιση του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την προστασία των δεδομένων είναι παρόμοια με της ΕΕ, κάτι που οφείλεται στο γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της ΕΕ έως τις 31 Ιανουαρίου 2020. Ως αποτέλεσμα αυτού, πολλές αρχές σχετικά με το περιεχόμενο ευθυγραμμίζονται με του ΓΚΠΔ· επομένως, παρέχουν επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με το παρεχόμενο από την ΕΕ. Το ΕΣΠΔ αποφάσισε να μην αναπτύξει περαιτέρω την ανάλυση ως προς τις αρχές σχετικά με το περιεχόμενο που είναι ευθυγραμμισμένες με τη νομοθεσία της ΕΕ και θεωρεί ικανοποιητική την ανάλυση που παρέσχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο απόφασής της. Οι εν λόγω αρχές σχετικά με το περιεχόμενο είναι, για παράδειγμα, οι ακόλουθες: έννοιες (π.χ. «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»· «υπεύθυνος επεξεργασίας»)· λόγοι σύνομης και θεμιτής επεξεργασίας για νόμιμους σκοπούς· ο περιορισμός του σκοπού· η

³¹ Βλ. άρθρα 6 και 8 της ΕΣΔΑ (παράρτημα 1 του νόμου του 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα).

³² Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. αιτιολογικές σκέψεις 8-10 του σχεδίου απόφασης.

³³ Βλ. άρθρο 6 του νόμου του 1998 για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ποιότητα των δεδομένων και η αναλογικότητα· η διατήρηση, η ασφάλεια και η εμπιστευτικότητα των δεδομένων· η διαφάνεια· οι ειδικές κατηγορίες δεδομένων· η απευθείας εμπορική προώθηση· η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και η κατάρτιση προφίλ. Το ΕΣΠΔ σημειώνει περαιτέρω ότι ο ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου και ο DPA 2018 περιλαμβάνουν αρχές σχετικά με το περιεχόμενο οι οποίες υπερβαίνουν τα απαιτούμενα από τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ και αποτυπώνουν τις αρχές που περιλαμβάνονται στον ΓΚΠΔ· ως εκ τούτου, ενισχύουν το επίπεδο προστασίας που προβλέπεται στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τέτοιου είδους αρχές σχετικά με το περιεχόμενο είναι, για παράδειγμα, όσες σχετίζονται με τη γνωστοποίηση παραβίασης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τον υπεύθυνο προστασίας των δεδομένων, τις εκτιμήσεις αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων και την προστασία των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού.

59. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην εισαγωγή, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να εξετάσει συγκεκριμένα στην παρούσα γνώμη ορισμένα σημεία σχετικά με τα οποία έχει ανησυχίες και θα ήθελε να ζητήσει διευκρινίσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.1.1. Δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και εναντίωσης

60. Η λεγόμενη «εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης», η οποία ορίζεται στο **παράρτημα 2 του DPA 2018, μέρος 1** παράγραφος 4 επιτρέπει στους υπεύθυνους επεξεργασίας που εμπλέκονται στον «έλεγχο της μετανάστευσης» να μην εφαρμόζουν τα δικαιώματα ορισμένων υποκειμένων των δεδομένων που παρέχει ο DPA 2018 εάν αυτό είναι πιθανό να «*παραβλάψει τη διατήρηση αποτελεσματικού ελέγχου της μετανάστευσης*» ή «*τη διερεύνηση ή τον εντοπισμό δραστηριοτήτων που υπονομεύουν τη διατήρηση αποτελεσματικού ελέγχου της μετανάστευσης*».
61. Όπως αναγνωρίζει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο απόφασής της³⁴ και αναφέρεται στη γνωμοδότηση της επιτροπής LIBE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη σύναψη, εξ ονόματος της ΕΕ, της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου³⁵, η εξαίρεση αυτή είναι «**ευρέως**» **διατυπωμένη**. Ισχύει για τα ακόλουθα δικαιώματα: το δικαίωμα ενημέρωσης· το δικαίωμα πρόσβασης· το δικαίωμα διαγραφής· το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας· και το δικαίωμα εναντίωσης.
62. Εκτός αυτού, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εν λόγω εξαίρεση ισχύει και για την περίπτωση κατά την οποία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν συλλέγονται με σκοπό τον έλεγχο της

³⁴ Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 62-65 του σχεδίου απόφασης.

³⁵ Εν προκειμένω, σχετικά με την **ευρεία διατύπωση** της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης, βλ. τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων σχετικά με την απόφαση για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ένωσης, της συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου, και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας σχετικά με διαδικασίες ασφάλειας για την ανταλλαγή και την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών (2020/0382(NLE)), 5 Φεβρουαρίου 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AL-680848_EL.pdf, παράγραφος 10: «υπενθυμίζει, στο πλαίσιο αυτό, τα ψηφίσματα του Κοινοβουλίου, του Φεβρουαρίου και του Ιουνίου 2020, τα οποία επισημαίνουν τη **γενική και ευρεία εξαίρεση** του νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς μετανάστευσης» και παράγραφος 11: «**θεωρεί ότι η γενική και ευρεία εξαίρεση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς μετανάστευσης του νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων [...] πρέπει να τροποποιηθούν προκειμένου να καταστεί δυνατή η έκδοση έγκυρης απόφασης περί επάρκειας**» (έμφαση του συντάκτη).

μετανάστευσης από υπεύθυνο επεξεργασίας («υπεύθυνος επεξεργασίας 1»), αλλά ωστόσο διατίθενται από τον τελευταίο σε άλλο υπεύθυνο επεξεργασίας («υπεύθυνος επεξεργασίας 2»), ο οποίος επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τον σκοπό του ελέγχου της μετανάστευσης (π.χ. το Υπουργείο Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου)³⁶.

63. Στην υπόθεση «Open Rights Group & Anor, R (On the Application Of) v Secretary of State for the Home Department & Anor [2019] EWHC 2562 (Admin) (3 Οκτωβρίου 2019), οι αιτούντες αμφισβήτησαν τη νομιμότητα της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης με την αιτιολογία ότι αντίκειται στο άρθρο 23 του ΓΚΠΔ και δεν συνάδει με τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη της ΕΕ σχετικά με την ιδιωτικότητα και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το Ανώτερο Δικαστήριο της Αγγλίας και της Ουαλίας (στο εξής: Ανώτερο Δικαστήριο) εξέτασε κατά πόσον η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης στην παράγραφο 4 του μέρους 1 του παραρτήματος 2 του DPA 2018 είναι νόμιμη και απεφάνθη υπέρ της νομιμότητάς της.

64. Το Ανώτερο Δικαστήριο έκρινε ειδικότερα ότι:

- «[...] η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης είναι σαφώς ζήτημα “σημαντικού δημόσιου συμφέροντος” και επιδιώκει έναν θεμιτό σκοπό.[...]», σκέψη 30·
- «η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης πληροί τις προϋποθέσεις ώστε ένα μέτρο να συνάδει με τον νόμο. [...]», σκέψη 38·
- «Επίκληση στην εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης μπορεί να γίνει μόνον εάν και στον βαθμό που η συμμόρφωση με τις “αναφερόμενες διατάξεις του ΓΚΠΔ” **ενδέχεται να βλάψει** τη διατήρηση αποτελεσματικού ελέγχου της μετανάστευσης ή τη διερεύνηση ή τον εντοπισμό δραστηριοτήτων που υπονομεύουν τη διατήρηση αποτελεσματικού ελέγχου της μετανάστευσης. Η διατύπωση “ενδέχεται να βλάψει” στο πλαίσιο του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων (που προηγήθηκε του DPA 2018), έχει την έννοια της “πολύ σημαντικής και βαρύνουσας πιθανότητας βλάβης του συγκεκριμένου δημοσίου συμφέροντος”.

³⁶ Βλ. το παράδειγμα που παρέχεται στον οδηγό του ICO για τον ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου [«Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR)»], έκδοση 1 Ιανουαρίου 2021, σ. 307 (έμφαση του συντάκτη). «Ένας ιδιωτικός οργανισμός (υπεύθυνος επεξεργασίας 1) ειδοποιεί το Υπουργείο Εσωτερικών (υπεύθυνος επεξεργασίας 2) σε σχέση με υπάλληλο που θεωρείται ότι έχει υποβάλει ψευδή έγγραφα για να αποδείξει την ταυτότητα και τα προσόντα του ώστε να βρει εργασία. Ο εργοδότης παρέχει στο Υπουργείο Εσωτερικών τις σχετικές πληροφορίες. Το δικαίωμα του φυσικού προσώπου να ενημερωθεί ως προς το ότι τα προσωπικά του δεδομένα διαβιβάστηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών περιορίζεται εφόσον η ενεργοποίηση του δικαιώματος αυτού ενδέχεται να βλάψει την έρευνα.

Ο εργοδότης, επομένως, δεν έχει καμία υποχρέωση να ενημερώσει το φυσικό πρόσωπο ότι τα στοιχεία του έχουν διαβιβαστεί στο Υπουργείο Εσωτερικών και, με τη σειρά του, το Υπουργείο Εσωτερικών δεν υποχρεούται να παράσχει στο φυσικό πρόσωπο ειδοποίηση περί απορρήτου με την οποία να το ενημερώνει ότι επεξεργάζεται επί του παρόντος τα δεδομένα του προσωπικού χαρακτήρα. Η εξαίρεση ισχύει και για τους δύο υπεύθυνους επεξεργασίας στον ίδιο βαθμό.

Ωστόσο, ο υπάλληλος ζητά αντίγραφο των δεδομένων του προσωπικού χαρακτήρα από το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο επί του παρόντος διενεργεί έρευνα για το πρόσωπό του. Το **Υπουργείο Εσωτερικών μπορεί να επικαλεστεί την εξαίρεση** για να αποκρύψει μέρος των δεδομένων του εάν η κοινολόγηση ενδέχεται να βλάψει την έρευνα. Εάν ο εργαζόμενος υποβάλει παρόμοιο αίτημα στον **εργοδότη του, μπορεί και αυτός να εφαρμόσει την εξαίρεση** στον ίδιο βαθμό.»

Με άλλα λόγια, όπως διευκρινίζεται στη σ. 300: «Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας που εφαρμόζει αυτήν την εξαίρεση είναι το Υπουργείο Εσωτερικών, ή ένας από τους φορείς και αναδόχους του. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής δεν περιορίζεται μόνο στο Υπουργείο Εσωτερικών. Μπορεί να αφορά και άλλους υπεύθυνους επεξεργασίας, όπως εργοδότες, πανεπιστήμια και αστυνομία, οι οποίοι έρχονται σε επαφή με το Υπουργείο Εσωτερικών για θέματα μετανάστευσης».

Ο βαθμός κινδύνου πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να “μπορεί κάλλιστα” να επηρεάσει τα εν λόγω συμφέροντα, ακόμη και αν ο κίνδυνος απέχει πολύ από το να είναι πιθανός [...].», σκέψη 39 (έμφαση του συντάκτη).

65. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απόφαση αυτή, εξ όσων γνωρίζει το ΕΣΠΔ, δεν είναι οριστική και έχει προσβληθεί.
66. Όπως ορίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ σχετικά με τους περιορισμούς βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ)³⁷ «[...] στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ, **προβλέπονται περιορισμοί σε νομοθετικό μέτρο, αφορούν περιορισμένο αριθμό δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων και/ή υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας που απαριθμούνται στο άρθρο 23 του ΓΚΠΔ, σέβονται την ουσία των επίμαχων θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, αποτελούν αναγκαίο και αναλογικό μέτρο** σε μια δημοκρατική κοινωνία και διασφαλίζουν έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ [...]».³⁸
67. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει επίσης ότι στην αιτιολογική σκέψη 41 του ΓΚΠΔ αναφέρεται ότι «Οποτεδήποτε ο παρών κανονισμός αναφέρεται σε **νομική βάση ή νομοθετικό μέτρο**, αυτό δεν προϋποθέτει απαραίτητως νομοθετική πράξη εγκεκριμένη από ένα κοινοβούλιο, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων σύμφωνα με τη συνταγματική τάξη του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ωστόσο, αυτή η νομική βάση ή το νομοθετικό μέτρο θα πρέπει να είναι διατυπωμένο με **σαφήνεια και ακρίβεια και η εφαρμογή του να είναι προβλέψιμη για πρόσωπα που υπόκεινται σε αυτό**, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...] και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» (έμφαση του συντάκτη).
68. Μολονότι το ΕΔΑΔ διευκρίνισε ότι «περαιτέρω, όσον αφορά τις διατυπώσεις “σύμφωνα με τον νόμο” και “όπως ορίζεται από τον νόμο” που εμφανίζονται στα άρθρα 8 έως 11 της Σύμβασης, η [ΕΣΔΑ] παρατηρεί ότι πάντα αντιλαμβανόταν τον όρο “νόμος” με την “ουσιαστική” του έννοια, όχι την “τυπική”· Έχει περιλάβει τόσο τον “γραπτό νόμο”, ο οποίος περιλαμβάνει νομοθετικές πράξεις κατώτερης κατάταξης και ρυθμιστικά μέτρα που λαμβάνονται από επαγγελματικούς ρυθμιστικούς φορείς υπό ανεξάρτητες εξουσίες θέσπισης κανόνων που τους έχουν ανατεθεί από το Κοινοβούλιο, όσο και τον άγραφο νόμο. Ο «νόμος» πρέπει να νοείται ότι περιλαμβάνει τόσο τον καταστατικό νόμο όσο και τον “νόμο” βάσει της κρίσης του δικαστή»³⁹. Οι κατευθυντήριες γραμμές βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ υπενθυμίζουν ότι «σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, οποιοδήποτε **νομοθετικό μέτρο** θεσπίζεται βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ πρέπει, ειδικότερα, **να συμμορφώνεται με τις ειδικές απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ**. Το άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι τα νομοθετικά μέτρα που επιβάλλουν περιορισμούς στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και στις υποχρεώσεις των υπευθύνων επεξεργασίας περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, **συγκεκριμένες διατάξεις σχετικά με διάφορα κριτήρια που περιγράφονται παρακάτω**. Κατά κανόνα, όλες οι απαιτήσεις που αναφέρονται

³⁷ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ 10/2020 σχετικά με τους περιορισμούς βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ, έκδοση 1.0, οι οποίες εκδόθηκαν στις 15 Δεκεμβρίου 2020 και τελούν επί του παρόντος υπό οριστικοποίηση μετά από δημόσια διαβούλευση, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-102020-restrictions-under-article-23_en.

³⁸ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ, παράγραφος 9, σ. 5.

³⁹ Βλ. ΕΔΑΔ, Sanoma Uitgevers B.V. κατά Κάτω Χωρών, 14 Σεπτεμβρίου 2010, EC:ECHR:2010:0914JUD003822403, σκέψη 83 (έμφαση του συντάκτη).

παρακάτω **θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο νομοθετικό μέτρο που επιβάλλει περιορισμούς σύμφωνα με το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ.**»⁴⁰

69. Από την άποψη αυτή, παρατηρείται ότι η **εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης** καθαυτή **δεν προσδιορίζει τα ακόλουθα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ**:
- «τις εγγυήσεις για την πρόληψη καταχρήσεων ή παράνομης πρόσβασης ή διαβίβασης» (δ),
 - «τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τις κατηγορίες των υπευθύνων επεξεργασίας» (ε)⁴¹,
 - «τους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων» (ζ),
 - «το δικαίωμα των υποκειμένων των δεδομένων να ενημερώνονται σχετικά με τον περιορισμό, εκτός εάν αυτό μπορεί να αποβεί επιζήμιο για τους σκοπούς του περιορισμού» (η).
70. Ο οδηγός του ICO για τον ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου⁴², ο οποίος περιλαμβάνει κεφάλαιο σχετικά με την «εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης», όντως παρέχει διευκρινίσεις όσον αφορά την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης, όμως **δεν μπορεί** καθαυτός να παρέχει δεσμευτικούς κανόνες που τη συμπληρώνουν. Επιπλέον, το ζήτημα της «ποιότητας του νόμου»

⁴⁰ Βλ. κατευθυντήριες γραμμές βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ, παράγραφοι 45 και 46, σ. 11. Σύμφωνα δε με το άρθρο 52 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ, «[σ]τον βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία». Όσον αφορά την έννοια της φράσης «**προβλέπεται από τον νόμο**» του άρθρου 52 παράγραφος 1 του Χάρτη της ΕΕ, τα κριτήρια που αναπτύσσει το ΕΔΑΔ θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όπως προτείνεται σε πολλές προτάσεις του γενικού εισαγγελέα του ΔΕΕ, βλ. για παράδειγμα τις προτάσεις στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-203/15 και C-698/15, Tele2 Sverige AB, ECLI:EU:C:2016:572, σκέψεις 137-154, αλλά και στην υπόθεση C-70/10, Scarlet Extended, ECLI:EU:C:2011:255, σκέψεις 88-114. Ως εκ τούτου, μπορεί να γίνει αναφορά, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του ΕΔΑΔ στην υπόθεση Weber και Saravia κατά Γερμανίας, σκέψη 84: «Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η έκφραση “**σύμφωνα με τον νόμο**” κατά την έννοια του άρθρου 8 § 2 [της ΕΣΔΑ] απαιτεί, πρώτον, το επίδικο μέτρο να έχει κάποια βάση στο **εσωτερικό δίκαιο**· αναφέρεται επίσης στην **ποιότητα του εν λόγω νόμου**, απαιτώντας να είναι προσβάσιμος από το οικείο πρόσωπο, το οποίο πρέπει, επιπλέον, να μπορεί να προβλέπει τις συνέπειες του νόμου για το ίδιο, και να είναι συμβατός με το κράτος δικαίου». (έμφαση του συντάκτη).

Βλ. επίσης την αιτιολογική σκέψη 41 του ΓΚΠΔ: «[Αυτή η νομική βάση ή] το νομοθετικό μέτρο θα πρέπει να είναι διατυπωμένο με **σαφήνεια και ακρίβεια** και η εφαρμογή του να είναι **προβλέψιμη για πρόσωπα που υπόκεινται** σε αυτό, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...] και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» (έμφαση του συντάκτη).

⁴¹ Βλ. την προαναφερθείσα υπόθεση του Ανώτερου Δικαστηρίου, σκέψη 54: «Κατά την άποψή μου, δεν υφίσταται παρανομία στο γεγονός ότι η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης τίθεται στη διάθεση **όλων των υπευθύνων επεξεργασίας** οι οποίοι επεξεργάζονται δεδομένα για τους καθορισμένους σκοπούς. Όπως επισημαίνουν οι καθ' ύλην, χωρίς την παράγραφο 4 σημεία 3) και 4), η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης θα καθίστατο ατελέσφορη σε περιπτώσεις κατά τις οποίες λαμβάνονται δεδομένα από τρίτους (όπως μια τοπική αρχή ή την Υπηρεσία Φόρων και Δασμών) με σκοπό τη διατήρηση αποτελεσματικού ελέγχου της μετανάστευσης.» (έμφαση του συντάκτη), η οποία επιβεβαιώνει έτσι τη **γενικευμένη** εφαρμογή των περιορισμών.

⁴² «Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR)» του ICO, έκδοση 1ης Ιανουαρίου 2021, σ.σ. 299-307.

είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένης της σημασίας του περιορισμού των δικαιωμάτων και της επέκτασης της εξαίρεσης⁴³.

⁴³ Βλ. σκέψη 57 της προαναφερθείσας υπόθεσης του Ανώτερου Δικαστηρίου: «Ο κ. Knight με ενημερώνει ότι ο Επίτροπος ολοκληρώνει τις οδηγίες για την εξαίρεση, θα έχουν όμως “θεσμική” υπόσταση μόνο υπό την έννοια ότι εκδίδονται δυνάμει των αρμοδιοτήτων του επιτρόπου σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Δεν θα έχουν νομική υπόσταση βάσει του [DPA 2018](#).»

Το σκεπτικό για την καθιέρωση νομικά δεσμευτικών οδηγιών με την υποστήριξη του ICO αναφέρεται συγκεκριμένα στις σκέψεις 56-60 της απόφασης:

«56. Τέλος, αναφέρομαι στον ισχυρισμό του επιτρόπου ότι, εάν δεν συνοδεύεται από νομικές οδηγίες για την παροχή εγγυήσεων σχετικά με το νόημα και την εφαρμογή της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης, η εξαίρεση δεν αποτελεί αναλογική εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Ο κ. Knight διατυπώνει την άποψη ότι εάν συμπληρώνεται από τέτοιου είδους οδηγίες, η διάταξη είναι αναλογική.

57. Ο κ. Knight με ενημερώνει ότι ο ενημερώνει ολοκληρώνει τις οδηγίες για την εξαίρεση, θα έχουν όμως “θεσμική” υπόσταση μόνο υπό την έννοια ότι εκδίδονται δυνάμει των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου σύμφωνα με το άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Δεν θα έχουν νομική υπόσταση βάσει του [DPA 2018](#). Αντισταθμίζονται επίσης ότι το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εκπονήσει σχέδιο εσωτερικών οδηγιών προσωπικού σχετικά με την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης (βλ. [22] παραπάνω). Στην πράξη, οι οδηγίες που εκδίδει ο Επίτροπος έχουν επιρροή ανεξάρτητα από τη νομική τους βάση. Ωστόσο, δεν έχει καμία εξουσία ο Επίτροπος να εκδίδει “δεσμευτικές” οδηγίες του είδους που είχε κατά νου το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση [Christian Institute](#) (στις σκέψεις [101] και [107]). Φαίνεται ότι απαιτείται πρωτογενής νομοθεσία εάν κριθεί απαραίτητο να υπάρξουν οδηγίες σχετικά με την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης, που θα έχουν το ίδιο καθεστώς με τους κώδικες ορθής πρακτικής που προβλέπονται επί του παρόντος στα [άρθρα 121–124 του DPA 2018](#).

58. Στο επιχείρημά του για τις νομικές οδηγίες, ο κ. Knight υποστηρίζει ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες θα προκύψει η χρήση της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης κατ’ ανάγκη πλαισιώνουν και τις ανησυχίες σχετικά με την αναγκαιότητα και αναλογικότητα της ύπαρξης και χρήσης της. Εφιστά την προσοχή σε δύο ζητήματα ιδίως στο νομικό πλαίσιο. Πρώτον, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στα οποία εφαρμόζεται η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης είναι εγγενώς πιθανό να περιλαμβάνουν ειδικές κατηγορίες δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 9 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ (δηλ. δεδομένα “που αποκαλύπτουν φυλετική ή εθνοτική καταγωγή”). Τα δεδομένα αυτά προσδιορίζονται στον ΓΚΠΔ επειδή απαιτούν υψηλότερο μέτρο προστασίας ([Γνώμη 1/15 \[2019\] 3 C.M.L.R. 25](#) στη σκέψη [141]). Δεύτερον, αποτελεί βασική πρόταση του νόμου για την προστασία των δεδομένων ότι ιδίως το δικαίωμα πρόσβασης των υποκειμένων έχει μεγάλη σημασία ως πύλη για την άσκηση των άλλων δικαιωμάτων που παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων (βλ. [YS κατά Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel \(C-141/12\) EU:C:2014:2081, \[2015\] 1 C.M.L.R. 18](#) στη σκέψη [44]).

59. Ο κ. Knight προσδιορίζει τέσσερα σημεία πρακτικής φύσης. Πρώτον, όταν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεν επεξηγούν στα υποκείμενα των δεδομένων ότι βασίζονται σε νομική εξαίρεση, ούτε παρέχουν ευρεία σύνοψη των σχετικών λόγων, το υποκείμενο των δεδομένων αγνοεί ότι εφαρμόζεται η εξαίρεση και δεν μπορεί κατά συνέπεια να την αμφισβητήσει αποτελεσματικά. Δεύτερον, τα υποκείμενα των δεδομένων εξαρτώνται ιδιαίτερα από τους υπεύθυνους επεξεργασίας, ώστε να εφαρμόσουν την εξαίρεση με προσοχή και μόνο εφόσον είναι απαραίτητο. Μολονότι κάθε υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία στον Επίτροπο σχετικά με την εφαρμογή της εξαίρεσης ή να προσφύγει ενώπιον των δικαστηρίων, είναι πιθανό το υποκείμενο των δεδομένων να αγνοεί τα δικαιώματά του και να μην διαθέτει τους πόρους για να λάβει νομικά μέτρα σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ανάγκη άμεσης και ακριβούς συμμόρφωσης με τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων. Τρίτον, ως μετανάστης, το υποκείμενο των δεδομένων είναι πιθανό να βρίσκεται σε ευάλωτη θέση. Τέταρτον, δεν πρόκειται για αφηρημένο ζήτημα υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων των καθ’ ου σχετικά με τη χρήση της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης (βλ. [4] παραπάνω).

60. Ο κ. Knight υπονοεί ότι υπάρχει στενός παραλληλισμός μεταξύ της παρούσας προσφυγής κατά της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης και της συλλογιστικής του Δικαστηρίου στην υπόθεση [Christian Institute \[2016\] UKSC 51](#). Όπως και στην υπόθεση [Christian Institute](#), υποστηρίζει, η εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης είναι ευρεία, χρησιμοποιεί μη ορισμένους όρους, εφαρμόζει χαμηλό κατώτατο όριο, υπόκειται σε ελέγχους που δεν είναι εμφανείς εκ πρώτης όψεως στη διάταξη και εφαρμόζεται σε ένα πολύ ευρύ φάσμα πλαισίων και δικαιωμάτων. Σε αντίθεση με την υπόθεση [Christian Institute](#), δεν υπάρχουν

71. Κατά μείζονα λόγο, το «κριτήριο της βλάβης» δεν καθορίζει τις εγγυήσεις για την αποφυγή κατάχρησης ή παράνομης πρόσβασης ή διαβίβασης, ή τις εγγυήσεις προς εφαρμογή από το Υπουργείο Εσωτερικών.
72. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης.
73. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει την έλλειψη νομικά δεσμευτικής πράξης που να αποσαφηνίζει την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης, εξετάζοντας κατά πόσον είναι ουσιαστικά ισοδύναμη με το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ και τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη της ΕΕ. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα του ευρέος προσωπικού πεδίου εφαρμογής της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης πρέπει να αποδειχθούν περαιτέρω την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει αποδεικτικών στοιχείων.
74. Συμπερασματικά, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξακριβώσει την εξέλιξη της διαδικασίας στην προαναφερθείσα υπόθεση «Open Rights Group & Anor, R (On the Application Of) v Secretary of State for the Home Department & Anor [2019] EWHC 2562 (Admin) και, εφόσον δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση (δεδικασμένο), να εξακριβώσει εάν αυτή επιβεβαιώνεται ή αναθεωρείται από την αναιρετική απόφαση, να λάβει υπόψη τυχόν σχετική επικαιροποίηση και να την εξειδικεύσει στην απόφαση επάρκειας. Το ΕΣΠΔ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της εξαίρεσης στο πλαίσιο της μετανάστευσης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το ευρύ προσωπικό πεδίο εφαρμογής.
75. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει περαιτέρω εάν υπάρχουν ή θα μπορούσαν να προβλεφθούν πρόσθετες εγγυήσεις στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου, για παράδειγμα μέσω νομικά δεσμευτικών πράξεων που θα συμπληρώνουν την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης, ενισχύοντας την προβλεψιμότητά της και τις εγγυήσεις για τα υποκείμενα των δεδομένων, αλλά και παρέχοντας επίσης την ευκαιρία για καλύτερη και έγκαιρη αξιολόγηση και παρακολούθηση των απαιτήσεων αναγκαιότητας και αναλογικότητας.

3.1.2. Περιορισμοί στις περαιτέρω διαβιβάσεις

76. Το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι οι διαβιβάσεις και οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιούνται μόνον εάν δεν υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εξασφαλίζει ο ΓΚΠΔ. Επομένως, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει της απόφασης επάρκειας απολαύουν ουσιαστικά ισοδύναμου επιπέδου προστασίας με εκείνο που παρέχεται βάσει του ενωσιακού πλαισίου προστασίας των δεδομένων. Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να είναι «ουσιαστικά ισοδύναμη» με τη νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο στο πλαίσιο του σχεδίου απόφασης, αλλά και οι κανόνες που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά την περαιτέρω διαβίβαση αυτών των δεδομένων σε τρίτες χώρες πρέπει να διασφαλίζουν ότι θα εξακολουθήσει να παρέχεται ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας.
77. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό κάθε περαιτέρω διαβίβαση από το Ηνωμένο Βασίλειο σε άλλη τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ να προστατεύεται κατάλληλα με εγγυήσεις

δημόσια διαθέσιμες οδηγίες, πόσο μάλλον θεσμική υπόσταση που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, σχετικά με την εξαίρεση στο πλαίσιο της μετανάστευσης.»

ή να πραγματοποιείται σύμφωνα με τους κανόνες για τις παρεκκλίσεις⁴⁴, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια της προστασίας που παρέχεται από τη νομοθεσία της ΕΕ. **Πράγματι, εάν δεν μπορεί να παρασχεθεί τέτοιου είδους προστασία, δεν θα πρέπει να πραγματοποιούνται περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του ΕΟΧ.**

78. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει αποτυπώσει, ως επί το πλείστον, το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ στον ΓΚΠΔ του ΗΒ (άρθρα 44-49) και στον DPA 2018⁴⁵. **Ωστόσο, το ΕΣΠΔ εντόπισε ορισμένες πτυχές του νομοθετικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά τις περαιτέρω διαβιβάσεις που ενδέχεται να υπονομεύουν το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ.**
79. **Η πρώτη πρόκληση** που εντόπισε το ΕΣΠΔ σχετίζεται με την αναγνώριση τρίτων χωρών, διεθνών οργανισμών ή εδαφών⁴⁶ ως κατάλληλων αποδεκτών από το Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με τη διαδικασία που εξειδικεύτηκε στον DPA 2018. Πράγματι, ενδέχεται να πραγματοποιηθούν περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του ΕΟΧ από το Ηνωμένο Βασίλειο σε άλλες τρίτες χώρες βάσει μελλοντικού πιθανού κανονισμού του Ηνωμένου Βασιλείου περί επάρκειας⁴⁷.
80. Συγκεκριμένα, όπως αναλύεται στην αιτιολογική σκέψη 77 του σχεδίου απόφασης, ο ανώτερος υπουργός (Secretary of State) του Ηνωμένου Βασιλείου έχει την εξουσία να αναγνωρίσει τρίτη χώρα (ή έδαφος ή τομέα εντός τρίτης χώρας), διεθνή οργανισμό ή περιγραφή τέτοιας χώρας, εδάφους, τομέα ή οργανισμού ως διασφαλίζοντα επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατόπιν διαβούλευσης με το ICO⁴⁸. Κατά την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας, ο υπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ίδια στοιχεία που οφείλει να αξιολογεί και η Επιτροπή βάσει του άρθρου 45 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως γ) του ΓΚΠΔ, ερμηνευόμενου σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 104 του ΓΚΠΔ και τη διατηρούμενη νομολογία της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι, κατά την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας τρίτης χώρας, το σχετικό κριτήριο θα είναι αν η εν λόγω τρίτη χώρα εξασφαλίζει επίπεδο προστασίας «ουσιαστικά ισοδύναμο» με εκείνο που εξασφαλίζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο. Μολονότι το ΕΣΠΔ σημειώνει τη δυνατότητα του Ηνωμένου Βασιλείου, δυνάμει του ΓΚΠΔ του ΗΒ, να αναγνωρίζει εδάφη ως παρέχοντα επαρκές επίπεδο προστασίας βάσει του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να τονίσει ότι τα εν λόγω εδάφη ενδέχεται να μην αποτελούν αντικείμενο, έως σήμερα, απόφασης επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αναγνωρίζει επίπεδο προστασίας «ουσιαστικά ισοδύναμο» με εκείνο που εξασφαλίζεται στην ΕΕ. Το γεγονός αυτό μπορεί να δημιουργήσει πιθανούς κινδύνους όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ, ιδίως αν το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου αποκλίνει από το κεκτημένο της ΕΕ στο μέλλον. Πρέπει να σημειωθεί ότι, τον Ιούλιο του 2020, το ΔΕΕ, στην υπόθεση-ορόσημο⁴⁹ Schrems II κήρυξε ανίσχυρη την απόφαση για την ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής (Privacy Shield) των ΗΠΑ, διότι, σύμφωνα με το ΔΕΕ, το

⁴⁴ Βλ. άρθρο 49 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου.

⁴⁵ Βλ. άρθρα 17Α, 17Β, 17Γ και 18 του DPA 2018.

⁴⁶ Βλ. άρθρο 17Α του DPA 2018.

⁴⁷ Το ισοδύναμο, για το Ηνωμένο Βασίλειο, της απόφασης επάρκειας βάσει του ΓΚΠΔ.

⁴⁸ Βλ. άρθρο 182 παράγραφος 2 του DPA 2018. Βλ. επίσης το έγγραφο Memorandum of Understanding on the role of the ICO in relation to new UK adequacy assessments, <https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2021/03/secretary-of-state-for-the-department-for-dcms-and-the-information-commissioner-sign-memorandum-of-understanding/>.

⁴⁹ Βλ. Schrems II.

νομικό πλαίσιο των ΗΠΑ δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι παρέχει ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας σε σύγκριση με το επίπεδο προστασίας της ΕΕ. Ωστόσο, οι ήδη εκδοθείσες αποφάσεις του ΔΕΕ, οι οποίες θεωρούνται διατηρούμενη νομολογία στο νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου, ενδέχεται να μη δεσμεύουν πλέον το Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένου ιδίως ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει τη δυνατότητα να τροποποιήσει το διατηρούμενο δίκαιο της ΕΕ μετά τη λήξη της περιόδου-γέφυρας και ότι το Ανώτατο Δικαστήριό του δεν δεσμεύεται από τη διατηρούμενη νομολογία της ΕΕ⁵⁰.

81. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί στενά τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης της επάρκειας από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά άλλες τρίτες χώρες, κυρίως όσον αφορά τρίτες χώρες που δεν αναγνωρίζονται από την ΕΕ ως παρέχουσες επαρκές επίπεδο προστασίας βάσει του ΓΚΠΔ. Σε περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι δεν εξασφαλίζεται ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας μ' αυτό που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ, από τρίτη χώρα η οποία έχει κριθεί ως παρέχουσα επαρκές επίπεδο προστασίας από το Ηνωμένο Βασίλειο, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα, όπως, για παράδειγμα, να προβεί στην τροποποίηση της απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου ώστε να θεσπιστούν ειδικές εγγυήσεις για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που προέρχονται από τον ΕΟΧ και/ή να εξετάσει το ενδεχόμενο αναστολής της απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου, αν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω διαβιβάσεων στην εν λόγω τρίτη χώρα βάσει κανονισμού του Ηνωμένου Βασιλείου περί επάρκειας.
82. Η δεύτερη πρόκληση αφορά την επικείμενη επανεξέταση των ήδη υφισταμένων αποφάσεων επάρκειας που εκδόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Μετά την επανεξέταση αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενδέχεται να αποφασίσει ότι ορισμένες χώρες οι οποίες ως τώρα επωφελούνταν από απόφαση επάρκειας δεν παρέχουν πλέον ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ και την πρόσφατη νομολογία. Ωστόσο, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 4 του παραρτήματος 21 του DPA 2018, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι οι χώρες αυτές παρέχουν επαρκές επίπεδο προστασίας. Μολονότι ο ανώτερος Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να προβαίνει σε επανεξέταση των εν λόγω διαπιστώσεων επάρκειας εντός περιόδου τεσσάρων ετών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει στο σχέδιο απόφασής της ότι οι εν λόγω διαπιστώσεις επάρκειας δεν θα παύσουν να υφίστανται αυτοδικαίως σε περίπτωση που ο ανώτερος υπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου δεν προβεί στην απαιτούμενη επανεξέταση εντός της προβλεπόμενης τετραετούς προθεσμίας⁵¹.
83. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εάν, μετά την ολοκλήρωση της επανεξέτασης από την ΕΕ των ήδη υφισταμένων αποφάσεων επάρκειας, μια χώρα η οποία θεωρείται ότι δεν παρέχει πλέον επαρκές επίπεδο προστασίας, εξακολουθεί να θεωρείται από το Ηνωμένο Βασίλειο ότι παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας. Σε αυτήν την περίπτωση, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάσει των αιτιολογικών σκέψεων 277 έως 280 του σχεδίου απόφασης, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την επανόρθωση της κατάστασης, για παράδειγμα τροποποιώντας την απόφαση επάρκειας προκειμένου να προστεθούν ειδικές απαιτήσεις για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που προέρχονται από τον ΕΟΧ και/ή αναστέλλοντας την απόφαση επάρκειας εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ

⁵⁰ Βλ. άρθρο 6 παράγραφοι 3 έως 6 του νόμου του 2018 για την αποχώρηση από την ΕΕ.

⁵¹ Βλ. αιτιολογική σκέψη 82 του σχεδίου απόφασης.

στο Ηνωμένο Βασίλειο υπόκεινται σε περαιτέρω διαβιβάσεις στην εν λόγω τρίτη χώρα. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει την εν λόγω διαδικασία παρακολούθησης καθ' όλη τη διάρκεια της απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου.

84. **Η τρίτη πρόκληση** αφορά την περαιτέρω διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ σε μη επαρκείς χώρες βάσει των εργαλείων διαβίβασης που προβλέπονται στα άρθρα 46 και 47 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου. Μολονότι ο ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου προβλέπει τα ίδια εργαλεία διαβίβασης με τα προβλεπόμενα από τον ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι εγγυήσεις που περιέχουν παρέχουν αποτελεσματική προστασία στην τρίτη χώρα, ιδίως υπό το πρίσμα της απόφασης Schrems II.
85. Μετά την απόφαση Schrems II, με την οποία το ΔΕΕ υπενθυμίζει ότι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να συνοδεύει τα δεδομένα, οποιοσδήποτε και αν είναι ο προορισμός τους, το ΕΣΠΔ έχει ήδη εγκρίνει αρχικές συστάσεις για συμπληρωματικά μέτρα⁵², ώστε να βοηθήσει τους εξαγωγείς, όπου απαιτείται, να εξασφαλίζουν ότι παρέχεται στα υποκείμενα των δεδομένων επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ.
86. Σύμφωνα με το ΔΕΕ, οι εξαγωγείς δεδομένων είναι υπεύθυνοι να ελέγχουν, κατά περίπτωση και, ενδεχομένως, σε συνεργασία με τον εισαγωγέα δεδομένων στην τρίτη χώρα, κατά πόσον το δίκαιο ή πρακτική της τρίτης χώρας προορισμού πλήττει την αποτελεσματικότητα των κατάλληλων εγγυήσεων που περιλαμβάνονται στα εργαλεία διαβίβασης του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ⁵³. Σ' αυτή την περίπτωση, οι εξαγωγείς δεδομένων θα πρέπει να εφαρμόζουν συμπληρωματικά μέτρα που καλύπτουν τα εν λόγω κενά στην προστασία, ώστε να βρίσκεται στο επίπεδο που προβλέπει το δίκαιο της ΕΕ.
87. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να διασφαλίσει τη συνέχεια της προστασίας, να εισαγάγει στο σχέδιο απόφασης διαβεβαιώσεις ότι, όταν χρησιμοποιούνται τα εργαλεία διαβίβασης που προβλέπονται στα άρθρα 46 και 47 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου από εξαγωγείς δεδομένων στο Ηνωμένο Βασίλειο για περαιτέρω διαβιβάσεις σε άλλες τρίτες χώρες δεδομένων που διαβιβάστηκαν από τον ΕΟΧ, οι εν λόγω οι εξαγωγείς δεδομένων θα αξιολογούν, κατά περίπτωση, το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων της τρίτης χώρας και, εάν είναι απαραίτητο, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική τήρηση των εγγυήσεων που περιλαμβάνονται στο επιλεγμένο εργαλείο διαβίβασης προκειμένου να εξασφαλιστεί ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με εκείνο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ. Χωρίς αυτές τις διαβεβαιώσεις, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι υπάρχει κίνδυνος να υποβαθμιστεί, μέσω των περαιτέρω διαβιβάσεων που πραγματοποιούνται από το Ηνωμένο Βασίλειο, το ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με το διασφαλιζόμενο εντός της ΕΕ.**
88. **Η τέταρτη πρόκληση** σχετικά με τις διαβιβάσεις αφορά τις διεθνείς συμφωνίες που συνάπτονται ή πρόκειται να συναφθούν στο μέλλον από το Ηνωμένο Βασίλειο και την πιθανή άμεση πρόσβαση αρχών τρίτης χώρας ή τρίτων χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη στις εν λόγω συμφωνίες σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ. Πράγματι, το ΕΣΠΔ έχει σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την ήδη συναφθείσα συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD και η Ευρωπαϊκή

⁵² Βλ. Συστάσεις 01/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τα μέτρα που συμπληρώνουν τα εργαλεία διαβίβασης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ΕΕ, οι οποίες εκδόθηκαν στις 10 Νοεμβρίου 2020 και τελούν επί του παρόντος υπό οριστικοποίηση μετά από δημόσια διαβούλευση, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/consultation/edpb_recommendations_202001_supplementarymeasures_transfer_tools_el.pdf.

⁵³ Βλ. Schrems II, σκέψη 134.

Επιτροπή αναγνωρίζει τη συγκεκριμένη πρόκληση, τονίζοντας ότι «η πιθανή θέση της συμφωνίας σε ισχύ μπορεί να επηρεάσει το επίπεδο προστασίας που εξετάζεται στην παρούσα απόφαση»⁵⁴. Πράγματι, μόλις τεθεί σε ισχύ η εν λόγω συμφωνία, βάσει αυτής τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης θα υπόκεινται πλέον στις διατάξεις της συμφωνίας, η οποία καθορίζει όρους για την άμεση πρόσβαση των αρχών των ΗΠΑ, επηρεάζοντας το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων σχετικά με τις περαιτέρω διαβιβάσεις. Κατά συνέπεια, το επίπεδο προστασίας που παρέχεται στα δεδομένα τα οποία διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ ενδέχεται να θιγεί ουσιαστικά από τις διατάξεις της συμφωνίας που συνήφθη με τις ΗΠΑ, και να επηρεαστεί το επίπεδο προστασίας των εν λόγω δεδομένων. Το ΕΣΠΔ σημειώνει σ' αυτό το πλαίσιο ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει σε εξηγήσεις που έδωσαν οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου στην αιτιολογική σκέψη 153 του σχεδίου απόφασής της, χωρίς να παρέχουν ή να αναφέρουν κάποια συγκεκριμένη γραπτή διαβεβαίωση ή δέσμευση, αλλά και χωρίς να επισημάνουν συγκεκριμένες νομικές διατάξεις στο πλαίσιο της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου που θα παρείχαν έρεισμα στις εν λόγω εξηγήσεις.

89. Το ΕΣΠΔ έχει ήδη εκφράσει τις ανησυχίες αυτές σε επιστολή που απηύθυνε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με ημερομηνία 15 Ιουνίου 2020⁵⁵. Το ΕΣΠΔ επισήμανε ότι με βάση το «*κεκτημένο της ΕΕ στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, και ιδίως τον ΓΚΠΔ και την οδηγία για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου*», διατηρεί επιφυλάξεις ως προς το κατά πόσον οι εγγυήσεις στη συμφωνία για την πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο Ηνωμένο Βασίλειο θα εφαρμόζονταν σε ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν υποχρεώσεις κοινοποίησης έναντι των ΗΠΑ, καθώς και κατά πόσον οι εγγυήσεις αυτές είναι επαρκείς υπό το πρίσμα των κριτηρίων της ΕΕ, ώστε να μην υπονομευτεί το επίπεδο προστασίας που παρέχεται στην ΕΕ.
90. Επιπλέον, οι διατάξεις της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD μπορεί να θίξουν σημαντικά τους ουσιαστικούς και διαδικαστικούς όρους βάσει των οποίων οι αρχές των ΗΠΑ μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τηρούν υπεύθυνοι επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία στο Ηνωμένο Βασίλειο, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου. Για να προβλεφθεί επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που διασφαλίζεται βάσει του δικαίου της ΕΕ είναι, για παράδειγμα, «*απαραίτητο οι εγγυήσεις βάσει της συμφωνίας αυτής να περιλαμβάνουν υποχρεωτική προηγούμενη δικαστική άδεια ως ουσιαστική εγγύηση για την πρόσβαση σε μεταδεδωμένα και δεδομένα περιεχομένου. Το ΕΣΠΔ, βάσει της προκαταρκτικής αξιολόγησής του, μολονότι λαμβάνει υπόψη ότι η συμφωνία αφορά την εφαρμογή εσωτερικού δικαίου, δεν ήταν σε θέση να εντοπίσει τέτοια σαφή διάταξη στη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ του ΗΒ και των ΗΠΑ*»⁵⁶.
91. Αν και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα δεδομένα που λαμβάνονται βάσει της εν λόγω συμφωνίας απολαύουν προστασίας ισοδύναμης με τις ειδικές εγγυήσεις που προβλέπει η λεγόμενη «*συμφωνία-πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ*», το ΕΣΠΔ διατηρεί ανησυχίες ως προς το κατά πόσον η ενσωμάτωση των εν λόγω εγγυήσεων στη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD με απλή αναφορά που εφαρμόζεται τηρουμένων των αναλογιών πληροί τα κριτήρια της σαφήνειας, της

⁵⁴ Βλ. αιτιολογική σκέψη 153 του σχεδίου απόφασης.

⁵⁵ Βλ. απάντηση του ΕΣΠΔ στους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Sophie in 't Veld και Moritz Körner σχετικά με τη συμφωνία ΗΠΑ-ΗΒ για τον νόμο CLOUD, η οποία εκδόθηκε στις 15 Ιουνίου 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_letter_out_2020-0054-uk-usagreement.pdf.

⁵⁶ Βλ. την προαναφερθείσα επιστολή του ΕΣΠΔ.

ακρίβειας και της προσβασιμότητας των κανόνων όσον αφορά την πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και κατά πόσον κατοχυρώνει τις εν λόγω εγγυήσεις σε επαρκή βαθμό ώστε να είναι αποτελεσματικές και δεκτικές προσφυγής βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου.

92. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει με ποιον τρόπο και με βάση ποια νομική πράξη θα τεθούν σε ισχύ και θα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου μέτρα προστασίας ισοδύναμα με τις ειδικές εγγυήσεις που προβλέπονται στη συμφωνία-πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ.**
93. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι οι διατάξεις της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του νόμου CLOUD των ΗΠΑ⁵⁷, εγείρουν ερωτήματα ως προς την πραγματική εφαρμογή των εγγυήσεων που επιτρέπει η συμφωνία για την πρόσβαση από τις αρχές επιβολής του νόμου των ΗΠΑ σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο Ηνωμένο Βασίλειο που υποβάλλονται σε επεξεργασία από παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή απομακρυσμένων υπολογιστικών υπηρεσιών (στο εξής: πάροχοι υπηρεσιών επικοινωνίας) που υπάγονται στη δικαιοδοσία των ΗΠΑ. Πράγματι, εάν πάροχος υπηρεσιών επικοινωνίας που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο υπόκειται στο δίκαιο των ΗΠΑ (π.χ. επειδή είναι θυγατρική εταιρείας των ΗΠΑ), δεν έχει ακόμη εξακριβωθεί εάν οι αρχές των ΗΠΑ υποχρεούνται να επικαλεστούν τη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD για να αποκτήσουν τα εν λόγω δεδομένα. Εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι *«[θ]α δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή και προσαρμογή των μέτρων προστασίας της συμφωνίας-πλαισίου στον συγκεκριμένο τύπο διαβιβάσεων που καλύπτει η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ»*, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι, βάσει της προκαταρκτικής του εκτίμησης, δεν είναι σαφές εάν οι εγγυήσεις που κατοχυρώνονται στη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, και επομένως όσες προβλέπονται στη συμφωνία-πλαίσιο ΕΕ-ΗΠΑ, ισχύουν για όλα τα ενδεχόμενα αιτήματα πρόσβασης σε δεδομένα στο Ηνωμένο Βασίλειο που υποβάλλουν οι αρχές των ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD.
94. Το ΗΒ ενδέχεται να συνάψει στο μέλλον και άλλες διεθνείς συμφωνίες ή δεσμεύσεις με τρίτες χώρες, οι οποίες θα εφαρμόζονται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει του σχεδίου απόφασης⁵⁸. Ανάλογα με τις διατάξεις των συμφωνιών αυτών και την εφαρμογή συγκεκριμένων εγγυητικών ρητρών, οι εν λόγω διεθνείς συμφωνίες, καθώς επηρεάζουν το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου ενδέχεται να επηρεάσουν επίσης σημαντικά τους ουσιαστικούς και διαδικαστικούς όρους πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο Ηνωμένο Βασίλειο από τις αρχές τρίτων χωρών. Αυτό αφορά ιδίως το σχέδιο δεύτερου πρόσθετου πρωτοκόλλου της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (στο εξής: σύμβαση της Βουδαπέστης) που τελεί επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών της εν λόγω σύμβασης, μεταξύ των οποίων και διάφορες τρίτες χώρες. Πράγματι, το σχέδιο πρωτοκόλλου περιλαμβάνει ρήτρες που μπορεί να ενεργοποιηθούν κατά τη διακριτική ευχέρεια των μερών, για παράδειγμα σχετικά με την άδεια παραχώρησης πρόσβασης σε δεδομένα περιεχομένου ή όχι. Ενώ όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα ενεργοποιούσαν τις ρήτρες σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων της ΕΕ, δεν έχει παρασχεθεί καμία εγγύηση ως προς το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο θα μπορούσε να αποκλίνει ουσιαστικά από το επίπεδο προστασίας που θα παρεχόταν εντός της ΕΕ. Ένα άλλο παράδειγμα των ζητημάτων που παρουσιάζονται παραπάνω είναι η συμφωνία συνολικής

⁵⁷ Βλ. νόμο CLOUD των ΗΠΑ, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/senate-bill/2383/text>.

⁵⁸ Βλέπε τμήμα 2.3.3 ανωτέρω.

οικονομικής εταιρικής σχέσης μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ιαπωνίας⁵⁹ (Comprehensive Economic Partnership, στο εξής: CETA), η οποία αποτελεί την πρώτη εμπορική συμφωνία που σύναψε το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2021⁶⁰ και περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα⁶¹. Το ΕΣΠΑ σημειώνει επιπλέον ότι το Ηνωμένο Βασίλειο κοινοποίησε επίσης επίσημα την 1η Φεβρουαρίου 2021 το αίτημά του να προσχωρήσει στη συνολική και προοδευτική Συμφωνία για την εταιρική σχέση του Ειρηνικού (Comprehensive and Progressive Trans-Pacific Partnership, στο εξής: CPTPP), η οποία ενσωματώνει τη συμφωνία εταιρικής σχέσης του Ειρηνικού (Trans-Pacific Partnership, στο εξής: TPP)⁶².

95. Το ΕΣΠΑ σημειώνει ότι, εκτός από τη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, οι διεθνείς συμφωνίες που αναφέρονται παραπάνω δεν εξετάζονται στο σχέδιο απόφασης.

96. Το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- να εξετάσει την αλληλεπίδραση μεταξύ του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου και των διεθνών δεσμεύσεών του, πέραν της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, ιδίως προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση του επιπέδου προστασίας στην περίπτωση περαιτέρω διαβιβάσεων σε άλλες τρίτες χώρες, βάσει απόφασης επάρκειας του Ηνωμένου Βασιλείου, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν διαβιβαστεί από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο· και να παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις και να αναλαμβάνει σχετική δράση, όπου απαιτείται, όσον αφορά τη σύναψη άλλων διεθνών συμφωνιών μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και τρίτων χωρών που ενδέχεται να υπονομεύσουν το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται στην ΕΕ.
- να παράσχει στο ΕΣΠΑ γραπτές δεσμεύσεις από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και να προσδιορίσει συγκεκριμένες διατάξεις βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου σε σχέση με τις εξηγήσεις που αφορούν την πιθανή εφαρμογή και υλοποίηση της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 153 του σχεδίου απόφασης·
- να παρακολουθεί, σ' αυτό το πλαίσιο, εάν, εκτός από τις εγγυήσεις που θα μπορούσε να παρέχει η δέουσα εφαρμογή της προσαρμογής της συμφωνίας-πλαισίου ΕΕ-ΗΠΑ, η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD εξασφαλίζει κατάλληλες πρόσθετες εγγυήσεις ώστε να λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο ευαισθησίας των σχετικών

⁵⁹ Βλ. ΗΒ/Ιαπωνία: Agreement for a Comprehensive Economic Partnership [CS Japan No. 1/2020], <https://www.gov.uk/government/publications/ukjapan-agreement-for-a-comprehensive-economic-partnership-cs-japan-no12020>.

⁶⁰ Βλ. οδηγίες της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τις εμπορικές συμφωνίες του Ηνωμένου Βασιλείου με τρίτες χώρες, <https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries>.

⁶¹ Σύμφωνα με το άρθρο 8.80 παρ. 5 της CETA, τα μέρη δεσμεύονται να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη μηχανισμών για την προώθηση της συμβατότητας μεταξύ των διαφορετικών νομικών προσεγγίσεών τους όσον αφορά την προστασία των δεδομένων (προσωπικού χαρακτήρα). Σύμφωνα με το άρθρο 8.84, τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να μην απαγορεύουν, ούτε να περιορίζουν, τη διασυνοριακή διαβίβαση πληροφοριών με ηλεκτρονικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων προσωπικών πληροφοριών, όταν η δραστηριότητα αυτή αφορά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων καλυπτόμενου προσώπου κατά την έννοια της CETA.

⁶² Σύμφωνα με το άρθρο 14.11 παράγραφος 2 της TPP, κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιτρέπει τη διασυνοριακή διαβίβαση πληροφοριών με ηλεκτρονικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων προσωπικών πληροφοριών, όταν η δραστηριότητα αυτή αφορά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων καλυπτόμενου προσώπου.

κατηγοριών δεδομένων και οι μοναδικές απαιτήσεις της διαβίβασης ηλεκτρονικών στοιχείων απευθείας από τους παρόχους υπηρεσιών επικοινωνίας και όχι μεταξύ των αρχών·

- να αξιολογήσει τις επιπτώσεις και τους πιθανούς κινδύνους των διατάξεων για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε διεθνείς συμφωνίες που υπέγραψε πρόσφατα το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως η CΕΡΑ.

97. Η πέμπτη πρόκληση που προσδιορίστηκε αφορά την εφαρμογή παρεκκλίσεων για τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα. Παρόλο που οι διαθέσιμες παρεκκλίσεις βάσει του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου είναι οι ίδιες με τις προβλεπόμενες βάσει του ΓΚΠΔ, είναι σημαντικό το ICO να εφαρμόζει και να συνεχίσει να εφαρμόζει ερμηνεία σχετικά με τη χρήση των παρεκκλίσεων αυτών που να ευθυγραμμίζεται με την αντίστοιχη του ΕΣΠΔ. Εάν δεν συμβαίνει αυτό, ή εάν το Ηνωμένο Βασίλειο αποκλίνει από αυτήν την ερμηνεία στο μέλλον, υπάρχει κίνδυνος υπονόμευσης του επιπέδου προστασίας των δεδομένων που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ σε τρίτες χώρες μέσω του Ηνωμένου Βασιλείου.
98. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των καθηκόντων της εποπτείας, να ελέγξει συγκεκριμένα εάν η ερμηνεία του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τη χρήση παρεκκλίσεων παραμένει ευθυγραμμισμένη με την ερμηνεία της ΕΕ. Εάν, ωστόσο, το Ηνωμένο Βασίλειο ακολουθήσει διαφορετική ερμηνεία της χρήσης των παρεκκλίσεων η οποία υπονομεύει το επίπεδο προστασίας, είναι σημαντικό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει τα απαραίτητα μέτρα τροποποιώντας την απόφαση επάρκειας προκειμένου να διασφαλίσει ότι δεν υπονομεύεται το επίπεδο προστασίας που παρέχεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του ΕΟΧ τα οποία διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά την περαιτέρω διαβίβαση αυτών των δεδομένων από το Ηνωμένο Βασίλειο σε τρίτες χώρες λόγω διαφορετικής ερμηνείας των παρεκκλίσεων.
99. Η έκτη πρόκληση, τελευταία για το παρόν τμήμα, αφορά την απουσία των μέτρων προστασίας που παρέχονται βάσει του άρθρου 48 του ΓΚΠΔ στο πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου.
100. Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διευκρινίζει στο σχέδιο απόφασής της ότι, ελλείψει κανονισμών επάρκειας ή κατάλληλων εγγυήσεων, διαβίβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο βάσει των παρεκκλίσεων που ορίζονται στο άρθρο 49 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου «[μ]ε εξαίρεση το άρθρο 48 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, το οποίο το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξε να μη συμπεριλάβει στον ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου».⁶³ Η απουσία ουσιαστικά ισοδύναμης διάταξης με το άρθρο 48 του ΓΚΠΔ στο πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου σε σχέση με διαβιβάσεις ή κοινοποιήσεις μετά από απόφαση δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής από άλλη τρίτη χώρα, μπορεί να προκαλέσει ανασφάλεια δικαίου ως προς το κατά πόσον επηρεάζεται ουσιαστικά το επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει του σχεδίου απόφασης.
101. Στα Σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, όσον αφορά τις περαιτέρω διαβιβάσεις, «περαιτέρω διαβιβάσεις των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον αρχικό αποδέκτη της πρώτης διαβίβασης δεδομένων θα πρέπει να επιτρέπονται μόνον στις περιπτώσεις που περαιτέρω αποδέκτης υπόκειται επίσης σε κανόνες που εξασφαλίζουν επαρκές επίπεδο προστασίας και ακολουθεί τις σχετικές οδηγίες κατά την επεξεργασία δεδομένων για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας»⁶⁴. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι «[α]ν δεν

⁶³ Βλ. υποσημείωση 78 του σχεδίου απόφασης.

⁶⁴ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 6.

υπάρχει απόφαση επάρκειας, ο αρχικός αποδέκτης των δεδομένων που διαβιβάζονται από την ΕΕ υποχρεούται να εξασφαλίζει ότι παρέχονται κατάλληλες εγγυήσεις για τις περαιτέρω διαβιβάσεις. Τέτοιες περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο για περιορισμένους και συγκεκριμένους σκοπούς και στο μέτρο που υφίσταται νόμιμος λόγος για την οικεία επεξεργασία.»⁶⁵. Στο πλαίσιο του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, πρέπει να λαμβάνεται πλήρως υπόψη το άρθρο 48 κατά την εκτίμηση τού κατά πόσον το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου διασφαλίζει ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας από την άποψη αυτή⁶⁶.

102. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει σ' αυτό το πλαίσιο τη νομολογία του ΔΕΕ σε σχέση με τον κίνδυνο κατάχρησης ή παράνομης πρόσβασης και χρήσης δεδομένων, όπου αναφέρεται ιδίως ότι «[ό]σον αφορά το επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που προστατεύεται εντός της Ένωσης, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ρύθμιση που συνεπάγεται επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύονται από τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη πρέπει να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του οικείου μέτρου και να επιβάλλουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων ούτως ώστε τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα διατηρούνται να έχουν επαρκείς εγγυήσεις ότι προστατεύονται αποτελεσματικά τα δεδομένα τους από κινδύνους καταχρήσεως, καθώς και από οποιαδήποτε αθέμιτη πρόσβαση και οποιαδήποτε αθέμιτη χρήση των δεδομένων αυτών. Η ανάγκη να παρέχονται τέτοιες εγγυήσεις είναι κατά μείζονα λόγο σημαντική όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε αυτόματη επεξεργασία και υπάρχει σημαντικός κίνδυνος παράνομης προσβάσεως σε αυτά»⁶⁷.
103. Το ΕΣΠΔ σημειώνει σχετικά ότι, βάσει των πληροφοριών που διατίθενται στο σχέδιο απόφασης, το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου δεν προβλέπει σαφώς ότι κάθε απόφαση δικαστηρίου και κάθε απόφαση διοικητικής αρχής τρίτης χώρας που απαιτεί από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να αναγνωριστεί ή να είναι εκτελεστή καθ' οιονδήποτε τρόπο μόνο εάν βασίζεται σε ισχύουσα διεθνή συμφωνία μεταξύ της αιτούσας τρίτης χώρας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Το άρθρο 48 του ΓΚΠΔ αποτελεί ουσιαστική διάταξη βάσει του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, καθώς προβλέπει ότι η διαβίβαση ή η κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μετά από απόφαση δικαστηρίου / δικαιοδοτικού οργάνου ή διοικητικής αρχής τρίτης χώρας αναγνωρίζεται ή είναι εκτελεστή μόνον εάν βασίζεται σε διεθνή συμφωνία που ισχύει μεταξύ της αιτούσας τρίτης χώρας και της Ένωσης ή κράτους μέλους, με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ. Μάλιστα, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι «το αίτημα ξένης αρχής δεν αποτελεί από μόνο του νομική βάση για τη διαβίβαση. Η εντολή μπορεί να αναγνωριστεί μόνον εάν "βασίζεται σε διεθνή συμφωνία, όπως συνθήκη αμοιβαίας νομικής συνδρομής, που ισχύει μεταξύ της αιτούσας τρίτης χώρας και της Ένωσης ή κράτους μέλους"»⁶⁸. Επομένως, είναι κομβικής σημασίας να μπορούν να προσδιοριστούν ουσιαστικά ισοδύναμες διατάξεις βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου.
104. Στο σχέδιο απόφασης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται σε εξηγήσεις των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, σύμφωνα με τις οποίες, βάσει του κοινοδικαίου ή νομοθετήματος, αλλοδαπή απόφαση

⁶⁵ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 6.

⁶⁶ Βλ. άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, τελευταία πρόταση, συγκεκριμένα: «Όλες οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται με σκοπό να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο παρών κανονισμός δεν υπονομεύεται».

⁶⁷ Βλ. Schrems I, σκέψη 91.

⁶⁸ Βλ. το παράρτημα της κοινής απάντησης ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ στην επιτροπή LIBE σχετικά με τον αντίκτυπο του νόμου CLOUD των ΗΠΑ στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία εκδόθηκε στις 10 Ιουλίου 2019, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-edps-joint-response-libe-committee-impact-us-cloud-act_en.

που ζητεί δεδομένα δεν είναι εκτελεστή στο Ηνωμένο Βασίλειο χωρίς διεθνή συμφωνία και για οποιαδήποτε διαβίβαση δεδομένων κατόπιν αιτήματος αλλοδαπού δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής απαιτείται εργαλείο διαβίβασης, όπως κανονισμός επάρκειας ή κατάλληλες εγγυήσεις, εκτός εάν ισχύει παρέκκλιση βάσει του άρθρου 49 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ δεν έχει λάβει τις συζητήσεις επί του θέματος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου⁶⁹ και, ως εκ τούτου, δεν είναι σε θέση να αναλύσει και να αξιολογήσει ανεξάρτητα κατά πόσον οι εγγυήσεις που παρέχονται από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου επαρκούν για να διασφαλιστεί ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας σε σχέση με τις εγγυήσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 48 του ΓΚΠΔ.

105. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει περαιτέρω διαβεβαιώσεις και συγκεκριμένες παραπομπές στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου που να εξασφαλίζουν ότι το επίπεδο προστασίας βάσει του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που διασφαλίζεται εντός του ΕΟΧ. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει γραπτές εξηγήσεις και δεσμεύσεις από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με την εφαρμογή μέτρων προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμων με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 48 του ΓΚΠΔ.
106. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι ο προσδιορισμός των διατάξεων βάσει του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου που διασφαλίζουν ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας σε σχέση με τις εγγυήσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 48 του ΓΚΠΔ είναι ακόμη σημαντικότερος υπό το πρίσμα των ανησυχιών που έχουν εκφραστεί στο παρελθόν σχετικά με αιτήσεις πρόσβασης σε δεδομένα στο Ηνωμένο Βασίλειο από τις αρχές των ΗΠΑ ή άλλων τρίτων χωρών και λαμβανομένου υπόψη ότι, σύμφωνα με την απόφαση επάρκειας, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να διαβιβασθούν από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο χωρίς περαιτέρω εγγύηση ή δεσμευτική υποχρέωση από τον αποδέκτη σε σχέση με αιτήματα πρόσβασης σε δεδομένα από τις αρχές άλλων τρίτων χωρών.

3.2. Διαδικαστικοί μηχανισμοί και μηχανισμοί επιβολής

107. Βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στα Σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ ανέλυσε τις ακόλουθες πτυχές του πλαισίου προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως καλύπτονται από το σχέδιο απόφασης: την ύπαρξη και την αποτελεσματική λειτουργία ανεξάρτητης εποπτικής αρχής· την ύπαρξη συστήματος που διασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης· καθώς και συστήματος πρόσβασης σε κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης, το οποίο να παρέχει στα φυσικά πρόσωπα στην ΕΕ τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους και να επιδιώκουν επανόρθωση χωρίς να αντιμετωπίζουν επαχθείς φραγμούς στη διοικητική και δικαστική έννομη προστασία.

3.2.1 Αρμόδια ανεξάρτητη εποπτική αρχή

108. Το ΕΣΠΔ χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξετάσει διεξοδικά τη σύσταση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της εποπτικής αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου στο κεφάλαιο 2.6. του σχεδίου απόφασης. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο επίτροπος πληροφοριών (Information Commissioner) είναι επιφορτισμένος με την εποπτεία και την επιβολή της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου και τον DPA 2018. Σύμφωνα με το παράρτημα 12 του DPA 2018, ο επίτροπος πληροφοριών είναι ειδικής μορφής νομικό πρόσωπο (Corporation Sole), δηλαδή

⁶⁹ Βλ. υποσημείωση 78 του σχεδίου απόφασης.

ξεχωριστή δηλαδή νομική οντότητα που αποτελείται από ένα και μοναδικό πρόσωπο, το οποίο υποστηρίζεται από υπηρεσία, το ICO.

109. Όσον αφορά την ανεξαρτησία του επιτρόπου πληροφοριών, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι το άρθρο 51 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου δεν περιέχει τη ρητή διευκρίνιση ότι ο επίτροπος πληροφοριών συνιστά ανεξάρτητη δημόσια αρχή, όπως αναφέρεται στο άρθρο 51 του ΓΚΠΔ όσον αφορά τις εποπτικές αρχές. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι στο άρθρο 52 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου αποτυπώνονται οι κανόνες σχετικά με την ανεξαρτησία που ορίζονται στο άρθρο 52 παράγραφοι 1 έως 3 του ΓΚΠΔ.
110. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι το άρθρο 52 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου δεν περιέχει υποχρεώσεις που αντιστοιχούν στο άρθρο 52 παράγραφοι 4 έως 6 του ΓΚΠΔ, οι οποίες διασφαλίζουν ρητά ότι η αντίστοιχη εποπτική αρχή διαθέτει τους απαραίτητους πόρους για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων της και άσκηση των εξουσιών της. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι ο DPA 2018 περιέχει διατάξεις που στοχεύουν στη διασφάλιση κατάλληλης χρηματοδότησης του ICO⁷⁰, καθώς και το γεγονός ότι του ICO αποτελεί σήμερα μία από τις μεγαλύτερες εποπτικές αρχές σε σύγκριση με τις εποπτικές αρχές εντός της ΕΕ / του ΕΟΧ. Δεδομένου ότι η συνεχής κατανομή επαρκών πόρων συνιστά επιτακτική ανάγκη, ιδίως όσον αφορά το προσωπικό και τον προϋπολογισμό⁷¹, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία μιας εποπτικής αρχής προς εκπλήρωση όλων των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, καθώς και ότι έχει πρόσφατα επισημανθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως κάτι εξαιρετικά σημαντικό⁷², το ΕΣΠΔ θεωρεί απαραίτητο να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα αυτόν.
111. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί τις τυχόν εξελίξεις όσον αφορά την κατανομή πόρων στο ICO, σε περίπτωση που θα ήταν επιζήμια για την ορθή εκπλήρωση των καθηκόντων του .**

3.2.2. Σύστημα προστασίας των δεδομένων που να διασφαλίζει καλό επίπεδο συμμόρφωσης

112. Το σχέδιο απόφασης προβαίνει σε ολοκληρωμένη εξέταση των αρμοδιοτήτων που διαθέτει το ICO σύμφωνα με το άρθρο 58 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου και με τον DPA 2018 προκειμένου να διασφαλίζεται η παρακολούθηση και η επιβολή της νομοθεσίας. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το άρθρο 58 του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου αποτυπώνει σε πολύ μεγάλο βαθμό τους αντίστοιχους κανόνες σχετικά με τις αρμοδιότητες των εποπτικών αρχών που ορίζονται στο άρθρο 58 του ΓΚΠΔ. Όσον αφορά την εξουσία επιβολής διοικητικών προστίμων ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε μεμονωμένης υπόθεσης, το άρθρο 83 ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου περιέχει παρόμοιες διατάξεις και ανώτατα ποσά όπως ορίζονται στο άρθρο 83 του ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου σ' αυτόν τον τομέα συνάδει επί του παρόντος με τα πρότυπα που ορίζονται στο οικείο δίκαιο της ΕΕ. Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ τονίζει ωστόσο ότι ύπαρξη αποτελεσματικών κυρώσεων διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την εξασφάλιση του σεβασμού των κανόνων⁷³.

⁷⁰ Βλ. άρθρα 137, 138, 182 και παράρτημα 12 παράγραφος 9 του DPA 2018.

⁷¹ Βλ. WP 254 αναθ. 01, σ. 7.

⁷² Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Μαρτίου 2021 σχετικά με την έκθεση αξιολόγησης της Επιτροπής για την εφαρμογή του γενικού κανονισμού για την προστασία των δεδομένων δύο έτη μετά την εφαρμογή του, παράγραφος 15, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2021-0211_EL.html.

⁷³ Βλ. WP 254 αναθ. 01, σ. 7.

113. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων και των σχετικών μέσων έννομης προστασίας στο πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων.

3.2.3. Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να παρέχει υποστήριξη και βοήθεια στα υποκείμενα των δεδομένων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης

114. Η θέσπιση αποτελεσματικού μηχανισμού εποπτείας, που να επιτρέπει την ανεξάρτητη διερεύνηση των καταγγελιών ώστε να εντοπίζονται και να τιμωρούνται έμπρακτα οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και αποτελεσματικής διοικητικής και δικαστικής έννομης προστασίας (συμπεριλαμβανομένης αποζημίωσης λόγω της παράνομης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου των δεδομένων), αποτελούν βασικά στοιχεία ώστε να αξιολογηθεί το κατά πόσον ένα σύστημα προστασίας των δεδομένων παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας.
115. Το ΕΣΠΑ χαιρετίζει το γεγονός ότι το ICO παρέχει συνολικές πληροφορίες και οδηγίες στον ιστότοπό του, που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους, καθώς και στη στήριξη των υποκειμένων των δεδομένων προκειμένου να ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματά τους όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και να διεκδικούν τα ατομικά τους δικαιώματα βάσει του ΓΚΠΔ του Ηνωμένου Βασιλείου και του DPA 2018.
116. Παρά την τρέχουσα κατάσταση, το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί συνεχώς το επίπεδο στήριξης που παρέχει το ICO ειδικά στα πρόσωπα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των οποίων διαβιβάστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει της απόφασης επάρκειας, ώστε να τα βοηθά να ασκούν τα δικαιώματά τους βάσει του καθεστώτος προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου.

4. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΕ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝ ΛΟΓΩ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠ' ΑΥΤΕΣ

4.1. Πρόσβαση και χρήση από τις δημόσιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για σκοπούς επιβολής της ποινικής νομοθεσίας

4.1.1. Νομικές βάσεις και εφαρμοστέοι περιορισμοί/εγγυήσεις

117. Όσον αφορά την αξιολόγηση που διενεργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τεκμηριώνεται στις αιτιολογικές σκέψεις 132 και επόμενες του σχεδίου απόφασης **σχετικά με την πρόσβαση για σκοπούς επιβολής του νόμου**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει διεξοδικές και λεπτομερείς πληροφορίες και, γενικά, καταλήγει σε συνολικά συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΑ δεν αναπαράγει το μεγαλύτερο μέρος των πραγματικών διαπιστώσεων και εκτιμήσεων στην παρούσα γνώμη. Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες η απεικόνιση των πραγματικών περιστατικών ή η εξήγηση των συμπερασμάτων δεν επαρκούν ώστε να τα ενστερνιστεί το ΕΣΠΑ.

4.1.1.1. Η χρήση της συγκατάθεσης

118. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει στην υποσημείωση 184 του σχεδίου απόφασης⁷⁴ ότι **η χρήση της συγκατάθεσης** δεν έχει σημασία στο πλαίσιο της επάρκειας, καθώς, σε περιπτώσεις διαβίβασης, η αρχή επιβολής του νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου δεν συλλέγει απευθείας από το υποκείμενο των δεδομένων τα δεδομένα βάσει συγκατάθεσης. Κατά συνέπεια, η χρήση της συγκατάθεσης ως νομικής βάσης στην αστυνόμευση δεν αξιολογείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
119. Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι το άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ προβλέπει την αξιολόγηση ενός ευρέος φάσματος στοιχείων που δεν περιορίζονται στην κατάσταση της διαβίβασης, μεταξύ των οποίων *«το κράτος δικαίου, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τη σχετική νομοθεσία, τόσο τη γενική όσο και την τομεακή, μεταξύ άλλων [...] το ποινικό δίκαιο»*.
120. Το ΕΣΠΔ σημειώνει, βάσει των πληροφοριών που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 38 του σχεδίου εκτελεστικής απόφασης σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από το Ηνωμένο Βασίλειο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με την οδηγία για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου (στο εξής: σχέδιο απόφασης επάρκειας σύμφωνα με την οδηγία για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου), ότι η χρήση της συγκατάθεσης, όπως ορίζεται στο καθεστώς του Ηνωμένου Βασιλείου στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, προϋποθέτει πάντοτε την επίκληση νομικής βάσης. Αυτό σημαίνει ότι, ακόμη και αν η αστυνομία έχει νόμιμη εξουσία να επεξεργάζεται τα δεδομένα για σκοπούς έρευνας, σε ορισμένες συγκεκριμένες περιστάσεις (για παράδειγμα για τη συλλογή δείγματος DNA), μπορεί να θεωρήσει σκόπιμο να ζητήσει τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων.
121. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εισαγάγει στην απόφαση επάρκειας την ανάλυσή της σχετικά με την πιθανή χρήση της συγκατάθεσης στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου, η οποία προβλέπεται στο σχέδιο απόφασης επάρκειας σύμφωνα με την οδηγία για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου.**

4.1.1.2. Εντάλματα έρευνας και εντολές υποβολής στοιχείων

122. Μολονότι γενικά το ΕΣΠΔ δεν έχει να υποβάλει παρατηρήσεις σχετικά με τη συλλογή στοιχείων από την αστυνομία μέσω ενταλμάτων έρευνας και εντολών υποβολής στοιχείων, από την αιτιολογική σκέψη 136 του σχεδίου απόφασης προκύπτει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικέντρωσε στην αστυνομία τις εκτιμήσεις της ως προς την πρόσβαση για τους σκοπούς επιβολής του νόμου και ότι εξετάστηκε σε μικρότερο βαθμό η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από άλλες υπηρεσίες επιβολής του νόμου.
123. Για παράδειγμα, στο τμήμα F του επεξηγηματικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου για τις συζητήσεις περί επάρκειας, το οποίο αφορά την επιβολή του νόμου⁷⁵, αναφέρεται στη σελίδα 11 ότι η **Εθνική Υπηρεσία Δίωξης του Εγκλήματος** (National Crime Agency, στο εξής: NCA) θα μπορούσε να είναι υπηρεσία επιβολής του νόμου ειδικού ενδιαφέροντος, η οποία, μεταξύ άλλων,

⁷⁴ Βλ. σ. 37 του σχεδίου απόφασης.

⁷⁵ Βλ. UK Government, Explanatory Framework for Adequacy Discussions, Section F: Law Enforcement, 13 Μαρτίου 2020, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/872237/F - Law Enforcement .pdf.

έχει ευρύτερο καθήκον συλλογής πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα. Η NCA περιγράφει την αποστολή της ως συγκέντρωση πληροφοριών από διάφορες πηγές με σκοπό τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων ανάλυσης, αξιολόγησης και τακτικής, μεταξύ άλλων μέσω της τεχνικής παρακολούθησης επικοινωνιών και της συγκέντρωσης πληροφοριών από εταίρους επιβολής του νόμου στο Ηνωμένο Βασίλειο και στο εξωτερικό και από υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών⁷⁶. Η NCA είναι επίσης ένας από τους κύριους συνομιλητές των διεθνών εταίρων επιβολής του νόμου και διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα⁷⁷.

124. Το ΕΣΠΔ λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι η Κεντρική Κυβερνητική Υπηρεσία Επικοινωνιών (Government Communications Headquarters, στο εξής: GCHQ), οι δραστηριότητες της οποίας εμπίπτουν τυπικά στο πεδίο εφαρμογής του μέρους 4 του DPA 2018, δηλαδή στην εθνική ασφάλεια, αναλαμβάνει επίσης ενεργό ρόλο για τη μείωση της κοινωνικής και οικονομικής ζημίας που προκαλεί το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στο Ηνωμένο Βασίλειο, σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την NCA, τη Βασιλική Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων και Τελωνείων (HM Revenue and Customs, στο εξής: HMRC) και άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες⁷⁸. Οι δραστηριότητές της σχετίζονται με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών· της απάτης· άλλων μορφών οικονομικού εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του ξεπλύματος χρήματος· της εγκληματικής χρήσης της τεχνολογίας· του κυβερνοεγκλήματος· του οργανωμένου εγκλήματος στον τομέα της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων· και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, πυροβόλων όπλων και άλλων δραστηριοτήτων λαθρεμπορίου.
125. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπληρώσει την ανάλυσή της με ανάλυση των υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της επιβολής του νόμου οι οποίες φαίνεται ότι έχουν καταστήσει τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επίκεντρο των καθημερινών δραστηριοτήτων τους, και κυρίως της NCA. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει διεξοδικότερα υπηρεσίες όπως η GCHQ, οι δραστηριότητες των οποίων εμπίπτουν στο πεδίο τόσο της επιβολής του νόμου όσο και της**

⁷⁶ Βλ. τον ιστότοπο της Εθνικής Υπηρεσίας Εγκλήματος, Intelligence: enhancing the picture of serious organised crime affecting the UK, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/how-we-work/intelligence-enhancing-the-picture-of-serious-organised-crime-affecting-the-uk>.

⁷⁷ Μολονότι δεν είναι όλες οι πληροφορίες που επεξεργάζεται η NCA δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, σημαντικό μέρος τους μπορεί να είναι προσωπικές πληροφορίες και οι δραστηριότητες που περιγράφονται στο σημείο αυτό διαφέρουν από τις δραστηριότητες της συνήθους αστυνόμευσης, με αποτέλεσμα η αξιολόγηση της πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τις αρχές επιβολής του νόμου στο Ηνωμένο Βασίλειο να είναι ελλιπής χωρίς διεξοδική αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της NCA. Φαίνεται εύλογο να διασφαλιστεί ότι οι αρχές για την προστασία των δεδομένων έχουν το ίδιο νόημα σε όλες τις σχετικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνεια σχετικά με μια υπηρεσία που βασίζεται ιδιαιτέρως στα δεδομένα, όπως η NCA. Επιπλέον, στην ενότητα «looking to the future» (μελλοντικές εξελίξεις), η ανάλυση συνεχίζεται ως εξής: «Αναζητούμε συνεχώς νέες ευκαιρίες ώστε να συλλέξουμε, να αναπτύξουμε και να ενισχύσουμε παραδοσιακές ικανότητες, με σκοπό να αυξηθεί η ποσότητα και η ποιότητα των πληροφοριών που διατίθενται προς εκμετάλλευση τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στο εξωτερικό. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσουμε τη νέα ικανότητα εκμετάλλευσης εθνικών δεδομένων, αξιοποιώντας τις εξουσίες που έχουν ανατεθεί στην υπηρεσία από τον νόμο για τη δίωξη του εγκλήματος και τα δικαστήρια (Crime and Courts Act), ώστε να συνδέουμε, να έχουμε πρόσβαση και να εκμεταλλευόμαστε δεδομένα που τηρούνται σε όλες τις κρατικές υπηρεσίες. [...] Όλες αυτές οι ενέργειες θα αυξήσουν την ευκινησία και την ευελιξία μας ώστε να ανταποκρινόμαστε σε νέες απειλές και να λειτουργούμε με προδραστικό τρόπο, ώστε να συλλέγουμε και να αναλύουμε στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με αναδυόμενες απειλές για να είμαστε σε θέση να αναλαμβάνουμε δράση προτού οι απειλές αυτές γίνουν πραγματικότητα».

⁷⁸ Βλ. ιστότοπο της GCHQ, «Mission, Serious and Organised Crime» (Αποστολή, σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα), <https://www.gchq.gov.uk/section/mission/serious-crime>.

εθνικής ασφάλειας, καθώς και το νομικό πλαίσιο που τις διέπει όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4.1.1.3. Ερευνητικές εξουσίες για σκοπούς επιβολής του νόμου

126. Σύμφωνα με το κεφάλαιο 4 των Σημείων αναφοράς για την επάρκεια του ΓΚΠΔ («Βασικές εγγυήσεις στις τρίτες χώρες όσον αφορά την πρόσβαση για σκοπούς εθνικής ασφάλειας και **επιβολής του νόμου** ώστε να περιορίζονται οι επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα»), το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι «[σ]το πλαίσιο αυτό, το ΔΕΕ επισήμανε επίσης ότι η προηγούμενη απόφαση περί “ασφαλούς λιμένα” δεν περιλάμβανε “καμία διαπίστωση σχετικά με την ύπαρξη στις Ηνωμένες Πολιτείες κρατικών κανόνων για τον περιορισμό τυχόν επεμβάσεων στα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων των οποίων τα δεδομένα διαβιβάζονται από την Ένωση στις Ηνωμένες Πολιτείες, **επεμβάσεις στις οποίες επιτρέπεται να προβαίνουν κρατικοί φορείς των Ηνωμένων Πολιτικών, όταν υπηρετούν νόμιμους σκοπούς όπως η εθνική ασφάλεια**”⁷⁹». Στα εν λόγω Σημεία, το ΕΣΠΔ αναφέρει ότι **κάθε τρίτη χώρα, προκειμένου να θεωρηθεί ότι παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας, πρέπει να τηρεί τις τέσσερις ευρωπαϊκές βασικές εγγυήσεις**⁸⁰ όσον αφορά την πρόσβαση σε δεδομένα, είτε η πρόσβαση επιδιώκεται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας είτε επιδιώκεται για **σκοπούς επιβολής του νόμου** και, ιδίως, **η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα όσον αφορά τους επιδιωκόμενους νόμιμους σκοπούς πρέπει να αποδεικνύονται**.
127. Σύμφωνα με αυτό το τμήμα του σχεδίου απόφασης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα (αιτιολογική σκέψη 139) ότι «**δεδομένου ότι οι ερευνητικές εξουσίες που παρέχονται από τον IPA 2016 είναι οι ίδιες με εκείνες που διαθέτουν οι υπηρεσίες εθνικής ασφάλειας, οι όροι, οι περιορισμοί και οι εγγυήσεις που ισχύουν για τις εν λόγω εξουσίες εξετάζονται λεπτομερώς στην ενότητα σχετικά με την πρόσβαση και τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις δημόσιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για σκοπούς εθνικής ασφάλειας**». Ωστόσο, από τη νομολογία του ΔΕΕ προκύπτει ότι, κατά τη διενέργεια του ελέγχου αναγκαιότητας και αναλογικότητας στη νομοθεσία των κρατών μελών που επιτρέπει τη διατήρηση και πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τις δημόσιες αρχές, νόμιμοι σκοποί όπως η εθνική ασφάλεια ή η καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας διαφέρουν μεταξύ τους και, επομένως, ο ένας μπορεί να δικαιολογεί ένα συγκεκριμένο είδος επέμβασης, ενώ ο άλλος όχι⁸¹.
128. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ θα επικροτούσε την ειδική αξιολόγηση στο πλαίσιο της απόφασης σχετικά με την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα των όρων, των περιορισμών και των εγγυήσεων που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 174 και επόμενες —ενός τμήματος που είναι αφιερωμένο στα μέτρα για την επιδίωξη στόχων εθνικής ασφάλειας— όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω όρων, περιορισμών και εγγυήσεων στο πλαίσιο μέτρου που επιδιώκει στόχο επιβολής του νόμου. Καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει περαιτέρω εάν η περιγραφόμενη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η πρόσβαση σ’ αυτά για σκοπούς επιβολής του νόμου περιορίζονται επαρκώς, ώστε να εξασφαλίζεται ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με εκείνο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ.**

⁷⁹ Βλ. WP254 αναθ. 01, σ. 9.

⁸⁰ Βλ. ΕΣΠΔ, Συστάσεις 02/2020 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα επιτήρησης.

⁸¹ Βλ. ΔΕΕ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-511/18, C-512/18 και C-520/18, La Quadrature du Net κ.λπ., 6 Οκτωβρίου 2020, ECLI:EU:C:2020:791.

4.1.2. Περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς επιβολής του νόμου (αιτιολογικές σκέψεις 140-154)

129. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου προβλέπει παρόμοιες εγγυήσεις και περιορισμούς με τους προβλεπόμενους στο ενωσιακό δίκαιο σε σχέση με την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς επιβολής του νόμου.

4.1.2.1. Περαιτέρω χρήση για άλλους σκοπούς επιβολής του νόμου

130. Ο DPA 2018 όντως προβλέπει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από αρμόδια αρχή για σκοπούς επιβολής του νόμου μπορούν να υποβληθούν σε περαιτέρω επεξεργασία (είτε από τον αρχικό υπεύθυνο επεξεργασίας είτε από άλλο υπεύθυνο επεξεργασίας) για οποιονδήποτε άλλο σκοπό επιβολής του νόμου, υπό την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας εξουσιοδοτείται από τον νόμο να επεξεργάζεται δεδομένα για τον άλλο σκοπό και η επεξεργασία είναι απαραίτητη και αναλογική προς τον σκοπό αυτό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει ότι για την επεξεργασία που πραγματοποιείται από την αποδέκτρια αρχή ισχύουν όλες οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο μέρος 3 του DPA 2018. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ωστόσο ότι, σύμφωνα με το μέρος 3 του DPA 2018, το άρθρο 44 παράγραφος 4, το άρθρο 45 παράγραφος 4, το άρθρο 48 παράγραφος 3 και το άρθρο 68 παράγραφος 7 προβλέπουν τη δυνατότητα περιορισμού των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων, ενώ το άρθρο 79 προβλέπει δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικών που βεβαιώνουν ότι ο περιορισμός αποτελεί απαραίτητο και αναλογικό μέτρο για την προστασία της εθνικής ασφάλειας. **Το ΕΣΠΔ συνιστά συνεπώς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω τον πιθανό αντίκτυπο των εν λόγω περιορισμών στο επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε σχέση με την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται. Παρομοίως, θα πρέπει επίσης να παρασχεθούν περαιτέρω διευκρινίσεις σε σχέση με το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου το οποίο επιτρέπει τέτοιου είδους περαιτέρω ανταλλαγή, ιδίως σε σχέση με τον νόμο του 2017 για την ψηφιακή οικονομία (Digital Economy Act 2017), καθώς και τον νόμο του 2013 για το έγκλημα και τα δικαστήρια (Crime and Courts Act 2013) που επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών με την NCA.**

4.1.2.2. Περαιτέρω χρήση για άλλους σκοπούς εκτός της επιβολής του νόμου εντός του Ηνωμένου Βασιλείου

131. Ο DPA 2018 προβλέπει επίσης ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται για οποιονδήποτε σκοπό επιβολής του νόμου μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία για σκοπό που δεν αφορά την επιβολή του νόμου, όταν η επεξεργασία επιτρέπεται από τον νόμο. Σ' αυτήν την περίπτωση, η νομική βάση που επιτρέπει την εν λόγω κοινή χρήση είναι το άρθρο 19 του αντιτρομοκρατικού νόμου του 2008 (Counter-Terrorism Act 2008). Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι στην αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν εξετάζονται πλήρως το πεδίο εφαρμογής και οι διατάξεις του άρθρου 19 του αντιτρομοκρατικού νόμου, ενδέχεται δε να συνεπάγονται περαιτέρω χρήση ευρύτερου χαρακτήρα, ιδίως όσον αφορά το άρθρο 19 παράγραφος 2 το οποίο προβλέπει ότι «[ο]ι πληροφορίες που λαμβάνει οποιαδήποτε υπηρεσία πληροφοριών σε σχέση με την άσκηση οποιουδήποτε από τα καθήκοντά της μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την εν λόγω υπηρεσία σε σχέση με την άσκηση οποιουδήποτε από τα υπόλοιπα καθήκοντά της».
132. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι η αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο γεγονός ότι οι αρμόδιες αρχές είναι δημόσιες αρχές που πρέπει να ενεργούν σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 8 αυτής, ώστε να διασφαλίζεται έτσι ότι η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και των υπηρεσιών πληροφοριών συμμορφώνεται με τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων και με την ΕΣΔΑ, θα μπορούσε να τεκμηριωθεί περαιτέρω με τον

προσδιορισμό των σχετικών πράξεων και των νόμων στο πλαίσιο της έννομης τάξης του Ηνωμένου Βασιλείου που καθορίζουν σαφώς και με ακρίβεια τα εν λόγω όρια.

4.1.2.3. Περαιτέρω χρήση στο πλαίσιο περαιτέρω διαβιβάσεων εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου

133. Ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναφερθεί στο γεγονός ότι η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου–ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD μπορεί να επηρεάσει τις περαιτέρω διαβιβάσεις προς τις ΗΠΑ από παρόχους υπηρεσιών στο Ηνωμένο Βασίλειο, το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης ότι η έναρξη ισχύος της εν λόγω συμφωνίας ενδέχεται επίσης να επηρεάσει την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται μέσω περαιτέρω διαβιβάσεων από αρχές επιβολής του νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου, ιδίως σε σχέση με την έκδοση και διαβίβαση εντολών σύμφωνα με το άρθρο 5 της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου–ΗΠΑ για τον νόμο CLOUD.
134. Γενικότερα, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η σύναψη μελλοντικών διμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες για τους σκοπούς της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου οι οποίες παρέχουν νομική βάση για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις εν λόγω χώρες μπορεί επίσης να επηρεάσει σημαντικά τους όρους περαιτέρω χρήσης των συλλεγόμενων πληροφοριών, δεδομένου ότι οι εν λόγω συμφωνίες ενδέχεται να επηρεάσουν το νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου που έχει αξιολογηθεί. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει περαιτέρω το σημείο αυτό, διαπιστώνοντας αν υπάρχουν διεθνείς συμφωνίες, και να διευκρινίσει εάν οι διατάξεις των συμφωνιών αυτών ενδέχεται να επηρεάζουν την εφαρμογή του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου για την προστασία των δεδομένων, και να προβλέψει περαιτέρω περιορισμούς ή εξαιρέσεις όσον αφορά με την περαιτέρω χρήση και κοινολόγηση στο εξωτερικό πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς επιβολής του νόμου. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι οι εν λόγω πληροφορίες και η εξέταση είναι απαραίτητες προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκληρωμένη αξιολόγηση του επιπέδου προστασίας που εξασφαλίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο και τις πρακτικές του ΗΒ σε σχέση με την κοινολόγηση στο εξωτερικό και την περαιτέρω χρήση.

4.1.3. Εποπτεία

135. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η εποπτεία των υπηρεσιών επιβολής του ποινικού δικαίου διασφαλίζεται από συνδυασμό διαφόρων επιτρόπων, επιπλέον του ICO. Στο σχέδιο διαπιστώσεων επάρκειας γίνεται μνεία στον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών, στον επίτροπο για τη διατήρηση και χρήση βιομετρικού υλικού (Commissioner for the Retention and Use of Biometric Material), καθώς και στον επίτροπο για τις κάμερες παρακολούθησης (Surveillance Camera Commissioner). Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι το ΔΕΕ έχει επανειλημμένα τονίσει την ανάγκη για ανεξάρτητη εποπτεία. Ιδιαίτερη σημασία για τα ζητήματα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών. Το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών είναι «δικαστικός επίτροπος», όπως οι λοιποί δικαστικοί επίτροποι που αναφέρονται στο πλαίσιο του κεφαλαίου για την εθνική ασφάλεια, και ότι οι εν λόγω δικαστικοί επίτροποι απολαύουν της ανεξαρτησίας των δικαστών, και όταν υπηρετούν ως επίτροποι. Όσον αφορά το Γραφείο του επιτρόπου πληροφοριών έρευνας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξηγεί στην αιτιολογική σκέψη 245 του σχεδίου απόφασης ότι λειτουργεί ανεξάρτητα ως επονομαζόμενος «ανεξάρτητος φορέας», ενώ χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Εσωτερικών.
136. Το ΕΣΠΔ δεν διαπίστωσε στο σχέδιο απόφασης περαιτέρω ενδείξεις για να αξιολογήσει την ανεξαρτησία του επιτρόπου για τη διατήρηση και χρήση βιομετρικού υλικού, καθώς και του επιτρόπου για τις κάμερες παρακολούθησης.

137. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να αξιολογήσει περαιτέρω την ανεξαρτησία των δικαστικών επιτρόπων, μεταξύ άλλων και σε περιπτώσεις όπου ο επιτροπος δεν ασκεί (πλέον) καθήκοντα δικαστή, καθώς και να αξιολογήσει την ανεξαρτησία του επιτρόπου για τη διατήρηση και χρήση βιομετρικού υλικού, αλλά και του επιτρόπου για τις κάμερες παρακολούθησης.

4.2. Γενικό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων στον τομέα της εθνικής ασφάλειας

4.2.1. Πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας

138. Σύμφωνα με το άρθρο 111 του DPA 2018, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας τα οποία εκδίδονται από υπουργό, μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου, γενικό εισαγγελέα ή γενικό εισαγγελέα για τη Σκωτία και τα οποία πιστοποιούν ότι οι εξαιρέσεις από τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα μέρη 4 έως 6 του DPA 2018 αποτελούν αναγκαίο και αναλογικό μέτρο για την προστασία της εθνικής ασφάλειας. Σκοπός των πιστοποιητικών αυτών είναι να παρέχουν στους υπευθύνους επεξεργασίας μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, αποτελούν δε απόδειξη, κατά τεκμήριο, ότι η εθνική ασφάλεια έχει εφαρμογή κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ωστόσο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα εν λόγω πιστοποιητικά δεν αποτελούν προϋπόθεση για την επίκληση εξαιρέσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας, αλλά, αντιθέτως, αποτελούν μέτρο διαφάνειας⁸².
139. Το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται από τα άρθρα 17 και 18 του παραρτήματος 20 του DPA 2018, ότι πιστοποιητικό εθνικής ασφάλειας που είχε εκδοθεί δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων (στο εξής: παλαιό πιστοποιητικό) είχε διευρυμένη ισχύ για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του DPA 2018 έως τις 25 Μαΐου 2019. Μέχρι την εν λόγω ημερομηνία, τα παλαιά πιστοποιητικά, εάν δεν είχαν αντικατασταθεί ή ανακληθεί, αντιμετωπιζόνταν σαν να εκδόθηκαν βάσει του νόμου περί προστασίας δεδομένων του 2018.
140. Ωστόσο, όταν δεν υπάρχει ρητή ημερομηνία λήξης σε πιστοποιητικό εθνικής ασφάλειας που έχει εκδοθεί δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι το εν λόγω πιστοποιητικό θα εξακολουθήσει να έχει ισχύ όσον αφορά την επεξεργασία δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων, εκτός εάν το πιστοποιητικό ανακληθεί ή ακυρωθεί⁸³. Παρότι η προστασία που παρέχεται από τα εν λόγω παλαιά πιστοποιητικά περιορίζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι μπορούν να εκδοθούν νέα πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων⁸⁴.
141. Για λόγους πληρότητας, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει στο σχέδιο απόφασής της ότι εξακολουθεί να είναι δυνατή η έκδοση πιστοποιητικών εθνικής ασφάλειας δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ καλεί την

⁸² Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, The Data Protection Act 2018, National Security Certificates guidance, Αύγουστος 2020, παράγραφος 4, σ. 3, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/910279/Data_Protection_Act_2018_-_National_Security_Certificates_Guidance.pdf.

⁸³ Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών Ηνωμένου Βασιλείου, The Data Protection Act 2018, National Security Certificates Guidance, Αύγουστος 2020, σ. 5.

⁸⁴ Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, The Data Protection Act 2018, National Security Certificates guidance, Αύγουστος 2020, παράγραφος 8, σ. 5.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή να περιγράψει στο σχέδιο απόφασής της τους μηχανισμούς προσφυγής και εποπτείας όσον αφορά τα πιστοποιητικά που εκδίδονται δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων. Τέλος, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλάβει στο σχέδιο απόφασής της τον αριθμό των ισχυόντων πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί δυνάμει του νόμου του 1998 για την προστασία των δεδομένων και να παρακολουθεί προσεκτικά την πτυχή αυτή.

4.2.2. Δικαίωμα διόρθωσης και διαγραφής

142. Όσον αφορά το δικαίωμα διόρθωσης και διαγραφής, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 100 και 149 του DPA 2018, τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν στο Ανώτερο Δικαστήριο (High Court και, για τη Σκωτία, Court of Session) προκειμένου να διατάξει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να διορθώσει ή να διαγράψει τα δεδομένα τους χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.
143. Το ΕΣΠΔ τονίζει ότι πρέπει να διασφαλιστεί αποτελεσματικά η άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων ως εκ τούτου, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να περιγράψει στο σχέδιο απόφασής της το πώς λειτουργεί στην πράξη το άρθρο 100 του DPA 2018 και να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την εφαρμογή του.

4.2.3. Εξαιρέσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας

144. Το ΕΣΠΔ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στο άρθρο 110 του DPA 2018, και ειδικότερα στο παράρτημα 11, το οποίο καθορίζει τους συγκεκριμένους σκοπούς για τους οποίους οι υπηρεσίες πληροφοριών μπορούν να παρεκκλίνουν από ορισμένες αρχές προστασίας δεδομένων, μεταξύ άλλων σε σχέση με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, και δεν υποχρεούνται να κοινοποιούν στο ICO τις παραβιάσεις των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁸⁵.
145. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής των εξαιρέσεων, καθώς διερωτάται κατά πόσον σχετίζονται όλες οι εξαιρέσεις που προβλέπονται βάσει του παραρτήματος 11 του DPA 2018 με το έργο των υπηρεσιών πληροφοριών και κατά πόσον διασφαλίζουν την ισοδυναμία με την αρχή της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει περισσότερες διευκρινίσεις όσον αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες μια υπηρεσία πληροφοριών μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 10 του παραρτήματος 11 του DPA 2018, το οποίο αναφέρει ότι «[ο]ι διατάξεις που απαριθμούνται δεν ισχύουν για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αποτελούνται από αρχεία των προθέσεων του υπευθύνου επεξεργασίας σε σχέση με τυχόν διαπραγματεύσεις με τα υποκείμενα των δεδομένων, στον βαθμό που η εφαρμογή των απαριθμούμενων διατάξεων ενδέχεται να προκαταλάβει τις διαπραγματεύσεις».

4.3. Πρόσβαση και χρήση από δημόσιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για σκοπούς εθνικής ασφάλειας

⁸⁵ Αυτοί οι σκοποί είναι η πρόληψη και η ανίχνευση «εγκλήματος», οι «πληροφορίες που πρέπει να αποκαλύπτονται βάσει νόμου κ.λπ. ή σε σχέση με δικαστικές διαδικασίες», το «κοινοβουλευτικό προνόμιο», οι «δικαστικές διαδικασίες», η «τιμή και αξιοπρέπεια του στέμματος», οι «ένοπλες δυνάμεις», η «οικονομική ευημερία», το «νομικό επαγγελματικό προνόμιο», οι «διαπραγματεύσεις», οι «εμπιστευτικές αναφορές που δίδονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας», τα «γραπτά και βαθμολογίες εξετάσεων», η «έρευνα και στατιστικά στοιχεία» και η «αρχειοθέτηση για το δημόσιο συμφέρον».

146. Ως γενική παρατήρηση, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι τα κράτη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτίμησης σε θέματα εθνικής ασφάλειας, κάτι το οποίο αναγνωρίζεται επίσης από το ΕΔΑΔ. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει επίσης ότι, όπως υπογραμμίζεται στις επικαιροποιημένες συστάσεις του σχετικά με τις ευρωπαϊκές βασικές εγγυήσεις για τα μέτρα επιτήρησης⁸⁶, το άρθρο 6 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ αποτελούν γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ. Ωστόσο, όπως υπενθυμίζει το ΔΕΕ στη νομολογία του, ενόσω η ΕΕ δεν έχει προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ, αυτή δεν συνιστά νομική πράξη τυπικώς ενταγμένη στην έννομη τάξη της Ένωσης⁸⁷. Επομένως, το επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπει το άρθρο 45 του ΓΚΠΔ πρέπει να καθορίζεται βάσει των διατάξεων του εν λόγω κανονισμού, σε συνάρτηση με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη της ΕΕ. Τούτου λεχθέντος, σύμφωνα με το άρθρο 52 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ, τα δικαιώματα που περιέχονται σ' αυτόν και αντιστοιχούν σε δικαιώματα που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ πρέπει να έχουν την ίδια έννοια και το ίδιο πεδίο εφαρμογής μ' αυτά που ορίζει η ΕΣΔΑ. Κατά συνέπεια, όπως υπενθυμίζει το ΔΕΕ, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η νομολογία της ΕΣΔΑ σχετικά με τα δικαιώματα που προβλέπονται επίσης στον Χάρτη της ΕΕ, ως ελάχιστο όριο προστασίας για την ερμηνεία των αντιστοιχων δικαιωμάτων στον Χάρτη της ΕΕ⁸⁸. Ωστόσο, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 52 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ, «[η] διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία».
147. Επομένως, στην αξιολόγηση που ακολουθεί, το ΕΣΠΔ έλαβε υπόψη τη νομολογία του ΕΔΑΔ στον βαθμό που ο Χάρτης της ΕΕ, όπως ερμηνεύεται από το ΔΕΕ, δεν προβλέπει υψηλότερο επίπεδο προστασίας που να ορίζει άλλες απαιτήσεις εκτός της νομολογίας του ΕΔΑΔ.

4.3.1. Νομικές βάσεις, περιορισμοί και εγγυήσεις – ερευνητικές εξουσίες που ασκούνται στο πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας

4.3.1.1. Γενικές παρατηρήσεις

148. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι ο IPA 2016 είναι πρόσφατος νόμος που τροποποίησε διάφορες διατάξεις του νόμου του 1994 για τις υπηρεσίες πληροφοριών (Intelligence Services Act 1994). Καθορίζει τον βαθμό στον οποίο ορισμένες ερευνητικές εξουσίες μπορούν να χρησιμοποιούνται για επεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή⁸⁹. Παρά τις δύο εκθέσεις του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του νέου αυτού νομικού πλαισίου, δεν έχουν εξεταστεί ακόμη ορισμένες πτυχές, ιδίως όσον αφορά τους επιλογείς και τα κριτήρια αναζήτησης που χρησιμοποιούνται.
149. Επίσης, ως γενική παρατήρηση σχετικά με τον IPA 2016 και το πεδίο εφαρμογής του, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει τα ακόλουθα τέσσερα σημεία προσοχής:
150. Όσον αφορά το **πρώτο σημείο προσοχής**, το οποίο αφορά τα χαρακτηριστικά του νόμου, το ΕΣΠΔ θα ήθελε να υπογραμμίσει δύο πτυχές:
151. Πρώτον, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η νομοθεσία αφορά ευρείς σκοπούς για τη χρήση διαδικασιών που προβλέπονται στον IPA 2016 και όχι τις κατηγορίες φυσικών προσώπων που ενδέχεται να αφορά η συλλογή δεδομένων βάσει των μερών 2 έως 7 του IPA 2016. Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει

⁸⁶ Βλ. ΕΣΠΔ, Συστάσεις 02/2020 σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα επιτήρησης.

⁸⁷ Βλ. Schrems II, σκέψη 98.

⁸⁸ Βλ. ΔΕΕ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-511/18, C-512/18 και C-520/18, La Quadrature du Net κ.λπ., 6 Οκτωβρίου 2020, ECLI:EU:C:2020:791, σκέψη 124.

⁸⁹ Βλ. άρθρο 1 του IPA 2016.

ότι θα πρέπει να υπάρχει σύνδεση μεταξύ των κατηγοριών φυσικών προσώπων που ενδέχεται να αποτελούν αντικείμενο μέτρων παρακολούθησης και των σκοπών που επιδιώκει η νομοθεσία για τον καθορισμό του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του νόμου.

152. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ τονίζει επίσης ότι ο ορισμός των «φορέων εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών», των «τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών» και του «τηλεπικοινωνιακού συστήματος», που καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του νόμου, είναι επίσης πολύ ευρύς και ασαφής σε κάποιο βαθμό. Πράγματι, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι οι έννοιες αυτές, στο πεδίο του IPA 2016, πρέπει να γίνονται αντιληπτές με πολύ ευρύτερο τρόπο από ό,τι στο πλαίσιο της νομοθεσίας για τις τηλεπικοινωνίες, όπως ορίζονται για παράδειγμα στον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών⁹⁰. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι οι ορισμοί της «τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας» και του «τηλεπικοινωνιακού συστήματος» στον νόμο θεωρείται ότι είναι σκόπιμα ευρείς, ώστε να καλύπτουν τις εκάστοτε νέες τεχνολογίες. Ομοίως, ο ορισμός του φορέα εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι επίσης πολύ ευρύς και θα μπορούσε, για παράδειγμα, να περιλαμβάνει διαδικτυακά βιντεοπαιχνίδια με δυνατότητα συνομιλίας ή άλλους διαδικτυακούς ιστοτόπους που περιλαμβάνουν απλώς τέτοιου είδους παράθυρα συνομιλίας⁹¹.
153. Επιπλέον, ενώ γενικά προβλέπονται διαδικασίες και εποπτεία σχετικά με την αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της συλλογής και πρόσβασης σε δεδομένα, τα κριτήρια για τη διενέργεια μιας τέτοιας αξιολόγησης δεν ορίζονται στον ίδιο τον νόμο. Πρόσθετα στοιχεία απαντώνται σε άλλα έγγραφα, όπως σε κώδικες πρακτικής.
154. Ωστόσο, όπως υπενθυμίζεται στις συστάσεις 02/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Βασικές Εγγυήσεις για τα μέτρα επιτήρησης, το ΔΕΕ έχει επισημάνει ότι «η απαίτηση να προβλέπεται από τον νόμο κάθε περιορισμός στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων συνεπάγεται ότι η νομική βάση που επιτρέπει την επέμβαση στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προσδιορίζει η ίδια την έκταση του περιορισμού της άσκησης του αντίστοιχου δικαιώματος»⁹². Πιο συγκεκριμένα, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι «[π]ροκειμένου να πληροί την απαίτηση αναλογικότητας, η ρύθμιση πρέπει να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του οικείου μέτρου και να επιβάλλουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων, έτσι ώστε τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο του μέτρου αυτού να έχουν επαρκείς εγγυήσεις δυνάμενες να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα δεδομένα αυτά από κινδύνους κατάχρησης. Η ρύθμιση αυτή πρέπει να είναι νομικώς δεσμευτική στο εσωτερικό δίκαιο και, ειδικότερα, να ορίζει υπό ποιες περιστάσεις και υπό ποιες συνθήκες μπορεί να ληφθεί μέτρο το

⁹⁰ Βλ. άρθρο 2 παράγραφος 5 του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών που ορίζει, για παράδειγμα, ότι «υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών» είναι «οι υπηρεσίες που παρέχονται συνήθως έναντι αμοιβής και με τις οποίες παρέχεται η δυνατότητα απευθείας διαπροσωπικής και διαδραστικής ανταλλαγής πληροφοριών μέσω δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών μεταξύ πεπερασμένου αριθμού προσώπων, κατά την οποία τα πρόσωπα που αρχίζουν την επικοινωνία ή συμμετέχουν σε αυτήν καθορίζουν τον αποδέκτη ή τους αποδέκτες της και δεν περιλαμβάνουν υπηρεσίες με τις οποίες παρέχεται η δυνατότητα διαπροσωπικής και διαδραστικής επικοινωνίας απλώς ως έλασσον χαρακτηριστικό που συνδέεται άρρηκτα με άλλη υπηρεσία».

⁹¹ Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, Code of practice on the interception of communications, Μάρτιος 2018, παράγραφοι 2.5 επ., https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/715480/Interception_of_Communications_Code_of_Practice.pdf.

⁹² Βλ. Schrems II, σκέψη 175 και την παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και την υπόθεση του ΔΕΕ C-623/17, Privacy International κατά Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs κ.λπ., 6 Οκτωβρίου 2020, ECLI:EU:C:2020:790 (στο εξής: Privacy International), σκέψη 65.

οποίο προβλέπει την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων, προκειμένου να διασφαλίζεται κατά τον τρόπο αυτόν ότι η επέμβαση θα περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο».⁹³

155. Το ΕΔΑΔ τόνισε επίσης τη σημασία της σαφήνειας του νόμου ώστε να δοθεί στα άτομα «επαρκής ένδειξη ως προς τις περιστάσεις και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι δημόσιες αρχές έχουν την εξουσία να προσφεύγουν σε τέτοιου είδους μέτρα»⁹⁴.
156. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω τις εν λόγω πτυχές σχετικά με την ακρίβεια, τη σαφήνεια και την πληρότητα του οικείου νόμου και να παράσχει περαιτέρω στοιχεία, ώστε να καταδείξει ότι παρέχει επίπεδο προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του νόμου. Το ΕΣΠΔ τονίζει επίσης ότι θα πρέπει να αξιολογηθούν και ευρείς ορισμοί σε σχέση με την αναλογικότητα των μέτρων παρακολούθησης.**
157. Επιπλέον, μολονότι σε αρκετούς εσωτερικούς κώδικες των αρμόδιων αρχών της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών αναπτύσσονται εν μέρει ορισμένα από αυτά τα στοιχεία, για παράδειγμα σχετικά με την αξιολόγηση της αναγκαιότητας και αναλογικότητας της συλλογής δεδομένων, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι οι απαιτήσεις του ΔΕΕ σε σχέση με τη φύση του νόμου συνεπάγονται ότι τα βασικά στοιχεία, όπως μεταξύ άλλων η δυνατότητα των προσώπων να τα επικαλούνται στο πλαίσιο της έννομης προστασίας, πρέπει να περιέχονται σε νομοθεσία η οποία προβλέπει δικαιώματα υποκείμενα σε προσφυγή⁹⁵. Πράγματι, στο παράρτημα 7 παράγραφος 6, ο IPA 2016 αναφέρει το γεγονός ότι τα δικαστήρια (και οι εποπτικές αρχές) «λαμβάνουν υπόψη ότι ένα πρόσωπο δεν είχε επίγνωση ενός κώδικα κατά τη λήψη απόφασης στο πλαίσιο οποιασδήποτε τέτοιας διαδικασίας» χωρίς να διευκρινίζει εάν τα πρόσωπα μπορούν να προσφύγουν στα δικαστήρια (ή στις εποπτικές αρχές) λόγω παραβίασης των κωδίκων. Επιπλέον, τα στοιχεία που προβλέπονται μέχρι τώρα στο σχέδιο απόφασης αφορούν είτε την αναγνώριση από το ΕΔΑΔ της προβλεψιμότητας των κανόνων που περιέχονται⁹⁶ στους εν λόγω κώδικες και όχι της «δυνατότητας άσκησης προσφυγής» στο δικαστήριο σε σχέση με αυτούς, όπως απαιτείται από το ΔΕΕ, είτε το γεγονός ότι τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου κάνουν αναφορά σε ορισμένες υποθέσεις σε κώδικες, ενώ καμία από τις αναφερόμενες υποθέσεις δεν καταδεικνύει τη δυνατότητα των φυσικών προσώπων να ασκούν δικαιώματα που απορρέουν από τους κώδικες. **Εάν συναχθεί το συμπέρασμα ότι το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου δεν ορίζει επαρκώς τις περιστάσεις και τις συνθήκες στις οποίες μπορεί να ληφθεί ένα μέτρο και ότι τα στοιχεία αυτά προβλέπονται στην πραγματικότητα από εσωτερικούς κώδικες των αρχών της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω κατά πόσον οι περιορισμοί και οι εγγυήσεις που προβλέπονται στους διάφορους εσωτερικούς κώδικες των αρχών της κοινότητας των υπηρεσιών**

⁹³ Βλ. Privacy International, σκέψη 68.

⁹⁴ Βλ. ΕΔΑΔ, Zakharov κατά Ρωσίας 4 Δεκεμβρίου 2015, CE:ECHR:2015:1204JUD004714306, σκέψη 229.

⁹⁵ Εν προκειμένω, το ΔΕΕ έκρινε, για παράδειγμα, ότι η οδηγία PPD 28 στις ΗΠΑ δεν πληροί τις προϋποθέσεις, αν και προβλέπει επίσης ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη μαζική συλλογή, βλ. Schrems II, σκέψη 181.

⁹⁶ Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch κλπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 13 Σεπτεμβρίου 2018, ECLI:CE:ECHR:2018:0913JUD005817013 (στο εξής: Big Brother Watch), σκέψη 325: «Δεδομένου ότι ο κώδικας IC αποτελεί δημόσιο έγγραφο, το οποίο υπόκειται στην έγκριση και των δύο σωμάτων του κοινοβουλίου και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο από εκείνους που ασκούν καθήκοντα παρακολούθησης όσο και από τα δικαστήρια, το Δικαστήριο δέχθηκε ρητά ότι θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις του κατά την αξιολόγηση της προβλεψιμότητας του καθεστώτος βάσει του κανονισμού για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών (RIPA)».

πληροφοριών υπόκεινται σε προσφυγή από φυσικά πρόσωπα ενώπιον δικαστηρίου και μπορούν να επιβληθούν.

158. Το δεύτερο σημείο προσοχής αφορά το γεγονός εάν οι διατάξεις σχετικά, αφενός, με τη στοχευμένη απόκτηση και διατήρηση δεδομένων επικοινωνιών και, αφετέρου, με τη μαζική συλλογή, είτε βάσει του IPA 2016 είτε άλλων νομοθετικών πράξεων, όπως ο νόμος του 1994 για τις υπηρεσίες πληροφοριών ή ο νόμος του 2000 για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών, θα εφαρμόζονται και για τα δεδομένα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όσον αφορά τη μαζική συλλογή, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι οι σχετικές διατάξεις του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου επιτρέπουν τη συλλογή δεδομένων εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου⁹⁷ ως εκ τούτου θα μπορούσαν να καλύπτουν τα δεδομένα υπό διαμετακόμιση που διαβιβάζονται από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει της απόφασης επάρκειας⁹⁸. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι «[θ]α πρέπει να σημειωθεί ότι η διατήρηση και η απόκτηση δεδομένων επικοινωνιών κατά κανόνα δεν θα αφορούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποκειμένων δεδομένων της ΕΕ που θα διαβιβάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης. Η υποχρέωση διατήρησης ή κοινοποίησης δεδομένων επικοινωνιών σύμφωνα με τα μέρη 3 και 4 του IPA 2016 καλύπτει τα δεδομένα που συλλέγουν οι φορείς εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στο Ηνωμένο Βασίλειο απευθείας από τους χρήστες της τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας.»⁹⁸. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει την έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το γεγονός ότι μόνον οι εγκαταστάσεις των εν λόγω φορέων που εδρεύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να δέχονται αιτήματα από τις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου δεδομένου ότι ο ορισμός του τηλεπικοινωνιακού φορέα που παρέχεται στο άρθρο 261 παράγραφος 10 του IPA 2016 προβλέπει ότι «ο φορέας εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι πρόσωπο το οποίο προσφέρει ή παρέχει τηλεπικοινωνιακή υπηρεσία σε πρόσωπα στο Ηνωμένο Βασίλειο ή το οποίο ελέγχει ή παρέχει σύστημα τηλεπικοινωνιών το οποίο (εξ ολοκλήρου ή εν μέρει) βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο ή ελέγχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο.». Κατά συνέπεια, θα μπορούσε πράγματι να αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποκειμένων των δεδομένων του ΕΟΧ, για παράδειγμα στην περίπτωση δεδομένων τα οποία συλλέγονται ή δημιουργούνται από εγκατάσταση φορέα εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου που εδρεύει εντός του ΕΟΧ και τα οποία διαβιβάζονται σε εγκατάσταση του ίδιου φορέα που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει της απόφασης επάρκειας (για εμπορικούς σκοπούς) και στη συνέχεια συλλέγονται, στο Ηνωμένο Βασίλειο, από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές.
159. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι και η αξιολόγηση των διατάξεων αυτών έχει σημασία για την αξιολόγηση του επιπέδου επάρκειας του νομικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσαφηνίσει την εν λόγω πτυχή και να αξιολογήσει περαιτέρω σε ποιο βαθμό συμβαίνει αυτό. Ειδικότερα, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσαφηνίσει το πώς αντιλαμβάνεται το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας, μεταξύ άλλων ως προς το τι καλύπτει η έννοια των «χρηστών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών» και κατά πόσον θα μπορούσαν να ζητηθούν δεδομένα από εγκαταστάσεις φορέων εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου στον βαθμό που πρόκειται για δεδομένα υποκειμένων των δεδομένων του ΕΟΧ, με δεδομένο τον πολύ ευρύ ορισμό των φορέων εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

⁹⁷ Βλ. παράγραφο 183 και επόμενες της Schrems II σχετικά με την αξιολόγηση νομοθεσίας που προβλέπει την πρόσβαση σε δεδομένα υπό διαμετακόμιση μεταξύ της ΕΕ και τρίτης χώρας στο πλαίσιο απόφασης επάρκειας.

⁹⁸ Βλ. αιτιολογική σκέψη 196 του σχεδίου απόφασης.

160. **Το τρίτο σημείο προσοχής** αφορά τη διαδικασία «ασφαλιστικής δικλείδας» (double-lock). Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι με τον IPA 2016 θεσπίζεται μια νέα διαδικασία «ασφαλιστικής δικλείδας». Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται επίσης ότι ακόμη και αν, καταρχήν, η συλλογή ή η πρόσβαση σε δεδομένα για σκοπούς εθνικής ασφάλειας ή πληροφοριών μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με ένταλμα εγκεκριμένο από δικαστικό επίτροπο, ο IPA 2016 προβλέπει ότι «σε συγκεκριμένες περιορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατή η νόμιμη παρακολούθηση χωρίς έκδοση εντάλματος και απαιτείται μόνο προηγούμενη εξουσιοδότηση από τις ίδιες τις αρμόδιες αρχές της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών [βλ. παραπάνω τμήμα σχετικά με την εποπτεία], μεταξύ άλλων για παρακολουθήσεις σύμφωνα με αιτήματα από το εξωτερικό (άρθρο 52 του IPA 2016)». Όπως υπογραμμίζεται στη συνέχεια, τα παραπάνω συνάδουν και με τις ανησυχίες του ΕΣΠΔ όσον αφορά, ιδίως, τις κοινολογήσεις στο εξωτερικό. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι παρέκκλιση από τη διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας είναι δυνατή και για την παρεμβολή σε εξοπλισμό, είτε είναι στοχευμένη είτε μαζική, και ότι ο δικαστικός επίτροπος δικαιούται να εγκρίνει μόνο την ανανέωση μαζικών ενταλμάτων μετά από μέγιστη αρχική περίοδο 6 μηνών. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω και να δείξει ότι, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου δεν εφαρμόζεται η διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας, το νομικό πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου προβλέπει τις κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων μέσω της αποτελεσματικής εκ των υστέρων εποπτείας και των δυνατοτήτων προσφυγής που έχουν στη διάθεσή τους τα φυσικά πρόσωπα, ώστε να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας που παρέχεται είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με εκείνο που παρέχεται εντός της ΕΕ (βλ. επίσης παραπάνω τμήμα 4.3.3 σχετικά με την εποπτεία).**
161. Επιπλέον, μολονότι ο IPA 2016 θέσπισε πράγματι τη διαδικασία «ασφαλιστικής δικλείδας», το ΕΣΠΔ εξακολουθεί να ανησυχεί για ορισμένα χαρακτηριστικά της νέας νομοθεσίας. Μετά την παρουσίαση των αντίστοιχων τμημάτων του σχεδίου απόφασης, το ΕΣΠΔ ανέλυσε τους ακόλουθους τύπους συλλογής και πρόσβασης σε δεδομένα με την ίδια σειρά που παρουσιάζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Συνεπώς, η σειρά των στοιχείων που εξετάζονται στη συνέχεια δεν αντικατοπτρίζει κάποια ιεράρχηση όσον αφορά το επίπεδο ανησυχίας του ΕΣΠΔ.

4.3.1.2. Στοχευμένη απόκτηση και διατήρηση δεδομένων επικοινωνιών

162. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι δύο δημόσιοι λειτουργοί μπορούν να χορηγήσουν στοχευμένες εξουσιοδοτήσεις για την απόκτηση δεδομένων επικοινωνιών: ο υπεύθυνος εξουσιοδοτήσεων της Υπηρεσίας Εξουσιοδοτήσεων Δεδομένων Επικοινωνιών (Office for Communications Data Authorisations) για λογαριασμό του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών, ο οποίος είναι διορισμένος ανώτατος υπάλληλος (πρόσωπο το οποίο κατέχει καθορισμένο αξίωμα ή βαθμό σε σχετική δημόσια αρχή), επιπροσθέτως της έγκρισης από δικαστικό επίτροπο σε ορισμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, παραμένει ασαφές για το ΕΣΠΔ, σύμφωνα με τον νόμο και τον σχετικό κώδικα, ποιος ακριβώς δημόσιος λειτουργός εξουσιοδοτεί ποιον τύπο στοχευμένης απόκτησης δεδομένων επικοινωνιών, αλλά και σε ποιον βαθμό ένας διορισμένος δημόσιος λειτουργός είναι επαρκώς ανεξάρτητος⁹⁹.
163. **Το ΕΣΠΔ καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω αυτήν την πτυχή και να παράσχει σαφέστερες εξηγήσεις όσον αφορά τα εν λόγω στοιχεία.**
164. Όσον αφορά την ειδοποίηση με την οποία απαιτείται η διατήρηση δεδομένων επικοινωνιών, το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι οι ειδοποιήσεις αυτές μπορεί να απευθύνονται σε «περιγραφή φορέων εκμετάλλευσης». Αυτή η έννοια φαίνεται να σημαίνει ότι μπορεί να ζητηθεί από πολλούς φορείς

⁹⁹ Βλ. επίσης παραπάνω σχετικά με την αξιολόγηση της διαδικασίας ασφαλιστικής δικλείδας και την ανεξαρτησία του δικαστικού επιτρόπου.

ταυτόχρονα να διατηρούν όλοι δεδομένα. Πράγματι, η στοχευμένη φύση της απόκτησης δεν σχετίζεται με τον αριθμό των φορέων, αλλά με το όνομα ή την περιγραφή των προσώπων, των οργανισμών, της τοποθεσίας ή της ομάδας προσώπων που αποτελούν τον «στόχο», την περιγραφή της φύσης της έρευνας και την περιγραφή των δραστηριοτήτων για τις οποίες χρησιμοποιείται ο εξοπλισμός. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, ανάλογα με τον αριθμό των φορέων που αφορά η εν λόγω «περιγραφή φορέων εκμετάλλευσης», η ειδοποίηση μπορεί να είναι ευρύτερη από αυτή που φαίνεται να έχει στόχο η διαδικασία στοχευμένης διατήρησης. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω αυτήν την πτυχή και να παράσχει περαιτέρω διαβεβαιώσεις ότι, ακόμη και όταν οι ειδοποιήσεις απευθύνονται σε πολλούς φορείς, παραμένουν περιορισμένες στο απολύτως απαραίτητο και αναλογικό.**

4.3.1.3. Παρεμβολή σε εξοπλισμό

165. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η «παρεμβολή σε εξοπλισμό» μπορεί να παρεκκλίνει από τη διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης¹⁰⁰. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ εκφράζει την ανησυχία του ως προς το ότι οι σκοποί για τους οποίους μπορεί να απαιτηθεί η εν λόγω παρεμβολή σε εξοπλισμό είναι ευρείς και ότι τα κριτήρια της επείγουσας ανάγκης (περίπτωση κατά την οποία ο δικαστικός επίτροπος δεν απαιτείται να παράσχει εκ των προτέρων άδεια κατόπιν αξιολόγησης της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας της παρεμβολής σε εξοπλισμό) παραμένουν ασαφή. Δεδομένου ότι στην τελευταία περίπτωση «το ένταλμα παύει να έχει ισχύ και δεν επιτρέπεται η ανανέωσή του» σε περίπτωση που ο δικαστικός επίτροπος δεν εγκρίνει εκ των υστέρων την παρεμβολή σε εξοπλισμό, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι τα δεδομένα που συλλέγονται εν τω μεταξύ παραμένουν νομίμως συλλεχθέντα. Για να διαγραφούν αυτά τα δεδομένα, μπορεί να εκδοθεί ειδική εντολή του δικαστικού επιτρόπου¹⁰¹.
166. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση σε επείγουσα ανάγκη και να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με τις πιθανά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα των δεδομένων για την άσκηση των δικαιωμάτων τους καθώς και για και πιθανά μέσα προσφυγής που τους παρέχονται στο πλαίσιο επιχειρήσεων παρεμβολής σε εξοπλισμό, ειδικά όταν πραγματοποιούνται στο πλαίσιο επείγουσας ανάγκης που έχει ως αποτέλεσμα την παρέκκλιση από τη διαδικασία ασφαλιστικής δικλείδας.**

4.3.1.4. Μαζική παρακολούθηση δεδομένων από φορείς

167. Όπως περιγράφεται στην έκθεση για την επανεξέταση των αρμοδιοτήτων σε μαζική κλίμακα¹⁰², «[η] μαζική παρακολούθηση αφορά συνήθως τη συλλογή στοιχείων επικοινωνιών καθώς διέρχονται συγκεκριμένους φορείς (συνδέσμους επικοινωνίας)». Το επίσημο ενημερωτικό δελτίο του IPA 2016 περιγράφει τη «μαζική παρακολούθηση» ως «τη διαδικασία συλλογής όγκου στοιχείων επικοινωνιών, την οποία ακολουθεί η επιλογή συγκεκριμένων επικοινωνιών προς ανάγνωση, εξέταση ή ακρόαση όταν κρίνεται απαραίτητο και αναλογικό». Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η «μαζική παρακολούθηση» δεδομένων συνεπάγεται ουσιαστικά τη συλλογή δεδομένων ακόμη και πριν από οποιοδήποτε φιλτράρισμα από επιλογείς (είτε απλά, στο πλαίσιο της παρακολούθησης προσώπων που είναι ήδη γνωστό ότι αποτελούν απειλή, είτε σύνθετα, στο πλαίσιο της ταυτοποίησης νέων απειλών και άγνωστων έως τότε προσώπων ενδιαφέροντος).

¹⁰⁰ Βλ. άρθρο 109 του IPA 2016.

¹⁰¹ Βλ. άρθρο 110 τμήμα 3 σημείο β) του IPA 2016.

¹⁰² Βλ. «Report of the bulk powers review» από τον Ανεξάρτητο Εξεταστή της Αντιτρομοκρατικής Νομοθεσίας (Independent Reviewer of Terrorism Legislation), Αύγουστος 2016.

168. Η απόκτηση μαζικών δεδομένων επικοινωνιών αποτέλεσε επίσης ένα από τα ζητήματα που εξέτασε το ΔΕΕ στην υπόθεση Privacy International, η οποία κατέληξε σε απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως που εκδόθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2020 (παράλληλα με το κατά πόσον η εν λόγω συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ, ακόμη και για σκοπούς εθνικής ασφάλειας). Ο νόμος του 2016 για τις ερευνητικές εξουσίες αντικατέστησε τη νομοθεσία που αποτέλεσε αντικείμενο της συγκεκριμένης απόφασης.
169. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι, με την εισαγωγή του IPA 2016 στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, απαιτείται πλέον ένταλμα για τη μαζική παρακολούθηση δεδομένων. Η διαδικασία έκδοσης του εντάλματος αυτού βασίζεται στον προσδιορισμό των «επιχειρησιακών σκοπών». Ο κατάλογος των εν λόγω επιχειρησιακών σκοπών καταρτίζεται από τους επικεφαλής των υπηρεσιών πληροφοριών και στη συνέχεια εγκρίνεται από τον υπουργό Εξωτερικών. Η απόφαση αυτή με τη σειρά της εγκρίνεται από ανεξάρτητο δικαστικό επίτροπο, ο οποίος πρέπει να επανεξετάσει εάν το ένταλμα είναι απαραίτητο και αναλογικό προς τους επιχειρησιακούς σκοπούς. Το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι ο δικαστικός επίτροπος δεν έχει την εξουσία να αξιολογήσει τους ίδιους τους επιχειρησιακούς σκοπούς, αλλά το κατά πόσον το ένταλμα είναι απαραίτητο και αναλογικό προς τους επιχειρησιακούς σκοπούς που αναφέρονται σ' αυτό. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Πληροφοριών και Ασφάλειας (Parliamentary Intelligence and Security Committee) λαμβάνει αντίγραφο του καταλόγου κάθε τρεις μήνες, ενώ ο Πρωθυπουργός ελέγχει τον κατάλογο των επιχειρησιακών αυτών σκοπών τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο.
170. Ωστόσο, με βάση τα στοιχεία που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο απόφασης, φαίνεται δύσκολο να εκτιμηθεί το εύρος αυτών των επιχειρησιακών σκοπών που περιέχει ο κατάλογος, καθώς και το κατά πόσον η συλλογή δεδομένων που επιτρέπουν πληροί το κατώτατο όριο που έχει καθορίσει το ΔΕΕ (για παράδειγμα, η οριοθέτηση της συλλογής δεδομένων σε μια γεωγραφική περιοχή θα μπορούσε να περιορίζεται σε μερικούς μόνο δρόμους, αλλά και να αφορά τη συλλογή δεδομένων από ολόκληρο τον ΕΟΧ).
171. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι τα δεδομένα που συλλέγονται μαζικά μπορεί να διατηρούνται για μεγάλα χρονικά διαστήματα (ώστε να είναι διαθέσιμα για περαιτέρω πρόσβαση προς εξέταση). Πράγματι, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι το άρθρο 150 παράγραφοι 5 και 6 του IPA 2016 προβλέπει μόνο την καταστροφή των αντιγράφων των συλλεχθέντων δεδομένων, και αυτό μόνο εάν η διατήρησή τους δεν είναι απαραίτητη, ή δεν είναι πιθανό να καταστεί απαραίτητη, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας ή για άλλους λόγους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 138 παράγραφος 2 του IPA 2016, ή εάν η διατήρηση δεν είναι απαραίτητη για διάφορους άλλους σκοπούς¹⁰³. Το ΕΣΠΔ τονίζει ότι αυτοί οι λόγοι φαίνονται πολύ ευρείς και, σε κάθε περίπτωση, γίνεται αναφορά μόνο στα αντίγραφα των ληφθέντων δεδομένων.
172. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι, σε περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης, ο IPA 2016 επιτρέπει επίσης την τροποποίηση των ενταλμάτων χωρίς την προηγούμενη έγκριση δικαστικού επιτρόπου και ότι, σ' αυτήν την περίπτωση, εάν ο δικαστικός επίτροπος, αφού ζητηθεί εκ των υστέρων η γνώμη του εντός τριών εργάσιμων ημερών μετά την τροποποίηση, αρνηθεί να εγκρίνει την τροποποίηση, το ένταλμα έχει ισχύ σαν να μην είχε γίνει η τροποποίηση, όμως τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στο ενδιάμεσο εξακολουθούν να έχουν συλλεγεί νομίμως¹⁰⁴. Για να διαγραφούν αυτά τα δεδομένα, μπορεί να εκδοθεί ειδική εντολή του δικαστικού επιτρόπου¹⁰⁵.

¹⁰³ Βλ. τμήματα 3 και 6 του άρθρου 150 του IPA 2016.

¹⁰⁴ Βλ. άρθρο 147 του IPA 2016 (μέρος 6, κεφάλαιο Ι).

¹⁰⁵ Βλ. άρθρο 181 τμήμα 3 σημείο β) του IPA 2016.

173. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί σε περαιτέρω αποσαφήνιση και αξιολόγηση των μαζικών παρακολουθήσεων, ιδίως σε ό,τι αφορά την επιλογή και την εφαρμογή των επιλογέων στο πλαίσιο αυτών των διαδικασιών μαζικής παρακολούθησης, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο βαθμός στον οποίο η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πληροί το κατώτατο όριο που καθόρισε το ΔΕΕ (βλ. επίσης παρακάτω ενότητα 4.3.1.7., ιδίως σχετικά με την εποπτεία των επιλογέων), καθώς και ως προς το ποιες εγγυήσεις υπάρχουν για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων τα δεδομένα των οποίων παρακολουθούνται σ' αυτό το πλαίσιο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις περιόδους διατήρησης των δεδομένων. Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη μια ανεξάρτητη αξιολόγηση από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου.
174. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει επίσης ότι ακόμη κρισιμότερης σημασίας φαίνεται να είναι το ζήτημα ότι η συμπερίληψη επικοινωνιών που σχετίζονται με το εξωτερικό («overseas-related communications») στο πεδίο των πρακτικών μαζικής παρακολούθησης αφήνει να εννοηθεί ότι θα μπορούσαν να παρακολουθούνται άμεσα και να συλλέγονται μαζικά δεδομένα εντός του ΕΟΧ από το Ηνωμένο Βασίλειο, συμπεριλαμβανομένων των υπό διαμετακόμιση δεδομένων μεταξύ του ΕΟΧ και του Ηνωμένου Βασιλείου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σχεδίου απόφασης (βλ. κατωτέρω ενότητα 4.3.2. για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας και την κοινολόγηση στο εξωτερικό).

4.3.1.5. Προστασία και εγγυήσεις για τα δευτερογενή δεδομένα

175. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ εκφράζει την ανησυχία του ότι η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με τη μαζική παρακολούθηση δεν παρέχει το ίδιο επίπεδο προστασίας σε όλα τα δεδομένα επικοινωνιών. Τα «δευτερογενή δεδομένα», τα οποία μπορούν να λαμβάνονται με μαζικό ένταλμα, συνίστανται, σύμφωνα με το άρθρο 137 του IPA 2016, τόσο σε «δεδομένα συστημάτων», «τα οποία περιλαμβάνονται, περιέχονται ως μέρος, προσαρτώνται ή συνδέονται λογικά με την επικοινωνία (είτε από τον αποστολέα είτε άλλως)», όσο και σε «δεδομένα ταυτοποίησης» «τα οποία περιλαμβάνονται, περιέχονται ως μέρος, προσαρτώνται ή συνδέονται λογικά με την επικοινωνία (είτε από τον αποστολέα είτε άλλως), είναι ικανά να διαχωριστούν λογικά από την υπόλοιπη επικοινωνία και, εάν διαχωριστούν κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν αποκαλύπτουν τίποτα από αυτό που θα μπορούσε λογικά να θεωρηθεί το (τυχόν) νόημα της επικοινωνίας, παραβλέποντας το όποιο νόημα προκύπτει από το γεγονός της επικοινωνίας ή από τυχόν δεδομένα που σχετίζονται με τη μετάδοση της επικοινωνίας»¹⁰⁶.
176. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι αυτά τα «δευτερογενή δεδομένα», επίσης γνωστά ως «μεταδεδομένα»¹⁰⁷, που συλλέγονται μαζικά, φαίνεται να μην απολαμβάνουν των ίδιων εγγυήσεων με τα δεδομένα που συλλέγονται με στοχευμένο ένταλμα, αλλά ούτε και με τα δεδομένα περιεχομένου που συλλέγονται μαζικά. Πράγματι, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι η επιλογή οποιουδήποτε περιεχομένου παρακολούθησης απολαύει περισσότερων εγγυήσεων¹⁰⁸ από την επιλογή δευτερογενών δεδομένων¹⁰⁹.

¹⁰⁶ Τα «δεδομένα συστημάτων» και τα «δεδομένα ταυτοποίησης» ορίζονται στο άρθρο 263 του IPA 2016.

¹⁰⁷ Βλ. «Report of the bulk powers review» από τον Ανεξάρτητο Εξεταστή της Αντιτρομοκρατικής Νομοθεσίας (Independent Reviewer of Terrorism Legislation), Αύγουστος 2016.

¹⁰⁸ Βλ. άρθρο 152 τμήμα 1 σημείο γ) και τμήματα 3 και επόμενα του IPA 2016.

¹⁰⁹ Βλ. άρθρο 152 τμήμα 1 σημείο γ) και τμήματα 3 και επόμενα του IPA 2016.

¹⁰⁹ Βλ. άρθρο 152 τμήμα 1 σημεία α) και β) του IPA 2016.

177. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι τόσο το ΕΔΑΔ¹¹⁰ όσο και το ΔΕΕ¹¹¹ αμφισβήτησαν το γεγονός ότι τα δεδομένα αυτά είναι λιγότερο ευαίσθητα από άλλα, και ιδιαίτερα από τα δεδομένα περιεχομένου. Πράγματι, ο κώδικας πρακτικής σχετικά με τις παρακολουθήσεις παρουσιάζει παραδείγματα «δευτερογενών δεδομένων» (τόσο «δεδομένων συστημάτων» όπως οι διαμορφώσεις δρομολογητών, οι διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τα αναγνωριστικά χρηστών, αλλά και εναλλακτικών αναγνωριστικών λογαριασμού, όσο και «δεδομένων ταυτοποίησης», όπως η τοποθεσία μιας σύσκεψης σε ραντεβού ημερολογίου ή οι πληροφορίες φωτογραφίας, όπως η ώρα, η ημερομηνία και η τοποθεσία όπου ελήφθη). **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει τη συνεπή αξιολόγηση από το ΕΔΑΔ και το ΔΕΕ και υπενθυμίζει της ανησυχίες που εκφράστηκαν σε σχέση με τα δευτερογενή δεδομένα, τα οποία θα πρέπει να απολαύουν συγκεκριμένων εγγυήσεων λόγω της ευαισθησίας τους. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει προσεκτικά εάν οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου για την εν λόγω κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξασφαλίζουν ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με το εγγυημένο στην ΕΕ.**

4.3.1.6. Αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων επικοινωνιών

178. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι οι αρχές της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών δεν χρησιμοποιούν μόνον απλούς ή σύνθετους επιλογείς για να φιλτράρουν τα δεδομένα που αποκτώνται μαζικά, αλλά μπορούν επίσης να βασίζονται και σε άλλα εργαλεία αυτοματοποιημένης επεξεργασίας για την ανάλυση «μεγάλων όγκων πληροφοριών, κάτι που επιτρέπει στις υπηρεσίες να βρίσκουν επίσης διασυνδέσεις, μοτίβα, συσχετίσεις ή συμπεριφορές που ενδέχεται να καταδεικνύουν σοβαρή απειλή που απαιτεί έρευνα», σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής Πληροφοριών και Ασφάλειας του 2015¹¹². **Το ΕΣΠΔ γνωρίζει ότι η δημόσια αυτή έκθεση αφορά πρακτικές βάσει του προηγούμενου νομικού πλαισίου, το οποίο στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από τον IPA 2016. Ωστόσο, θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω ανεξάρτητης αξιολόγησης και επίβλεψης της**

¹¹⁰ Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, σκέψη 357, υπό παραπομπή στο τμήμα μείζονος συνθέσεως: «Κατά συνέπεια, μολονότι το Δικαστήριο δεν αμφισβάζει ότι τα σχετικά δεδομένα επικοινωνιών αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για τις υπηρεσίες πληροφοριών στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του σοβαρού εγκλήματος, δεν θεωρεί ότι οι αρχές έχουν επιτύχει δίκαιη ισορροπία μεταξύ των ανταγωνιστικών δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων εξαιρώντας τα στο σύνολό τους από τις εγγυήσεις που ισχύουν για την αναζήτηση και εξέταση περιεχομένου. Το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι τα σχετικά δεδομένα επικοινωνιών θα πρέπει να είναι προσβάσιμα μόνο για να προσδιορίζεται εάν ένα φυσικό πρόσωπο βρίσκεται στα Βρετανικά Νησιά ή όχι, καθώς κάτι τέτοιο θα απαιτούσε την εφαρμογή αυστηρότερων προτύπων στα σχετικά δεδομένα επικοινωνιών από ό, τι ισχύει για τα δεδομένα περιεχομένου, ωστόσο θα πρέπει να προβλέπονται επαρκείς εγγυήσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι η εξαίρεση των σχετικών δεδομένων επικοινωνιών από τις απαιτήσεις του άρθρου 16 του νόμου για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών περιορίζεται στον βαθμό που είναι απαραίτητο για να καθοριστεί εάν ένα φυσικό πρόσωπο βρίσκεται, προς το παρόν, στα Βρετανικά Νησιά».

¹¹¹ Βλ. ΔΕΕ, Privacy International, σκέψη 71: «Η επέμβαση στο δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη την οποία συνεπάγεται η διαβίβαση των δεδομένων κίνησης και των δεδομένων θέσης στις υπηρεσίες ασφαλείας και πληροφοριών πρέπει να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα σοβαρή, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του ευαίσθητου χαρακτήρα των πληροφοριών που μπορούν να παράσχουν τα εν λόγω δεδομένα και, ιδίως, της δυνατότητας προσδιορισμού, με βάση τα δεδομένα αυτά, του προφίλ των υποκειμένων των δεδομένων, καθόσον μια τέτοια πληροφορία είναι εξίσου ευαίσθητη με το ίδιο το περιεχόμενο των επικοινωνιών. Επιπλέον, μπορεί να δημιουργήσει στα υποκείμενα των δεδομένων την αίσθηση ότι η ιδιωτική τους ζωή αποτελεί αντικείμενο διαρκούς παρακολούθησης (βλ., κατ' αναλογία, τις αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland κ.λπ., C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238, σκέψεις 27 και 37, και της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2, C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 99 και 100).»

¹¹² Βλ. Κοινοβουλευτική Επιτροπή Πληροφοριών και Ασφάλειας, «Privacy and Security: A modern and transparent legal framework» (Ιδιωτικότητα και ασφάλεια: ένα σύγχρονο και διαφανές νομικό πλαίσιο), 2015, παρ. 18, σ. 13, https://isc.independent.gov.uk/wp-content/uploads/2021/01/20150312_ISC_PSRptweb.pdf.

χρήσης αυτοματοποιημένων εργαλείων επεξεργασίας από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει περαιτέρω το ζήτημα αυτό και τις εγγυήσεις που θα είχαν και/ή θα μπορούσαν να έχουν στη διάθεσή τους τα υποκείμενα των δεδομένων στον ΕΟΧ σ' αυτό το πλαίσιο.

4.3.1.7. Κίνδυνοι συμμόρφωσης και μη συμμορφούμενες πρακτικές των αρμόδιων αρχών της κοινότητας των υπηρεσιών πληροφοριών

179. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι υπάρχουν λεπτομερείς εκθέσεις εποπτείας. Οι εκθέσεις αυτές παρέχουν πολύτιμα στοιχεία ως προς το τι αξιολογούν ως θετικές πρακτικές συμμόρφωσης, καθώς και ως προς τους κινδύνους συμμόρφωσης και τις μη συμμορφούμενες πρακτικές που εντοπίζονται.
180. Από την άποψη αυτή, σύμφωνα με τον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών στην έκθεσή του για το 2019, από διάφορα στοιχεία σχετικά με την εφαρμογή του νομικού πλαισίου από τις διάφορες αρμόδιες αρχές προκύπτουν αρκετές περιπτώσεις (κινδύνων) μη συμμόρφωσης από τις αρμόδιες αρχές.
181. Πρώτον, το ΕΣΠΔ παρατήρησε ότι τα κριτήρια ταξινόμησης ενός συνόλου δεδομένων ως συνόλου μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή ως στοχευμένων δεδομένων δεν φαίνεται να είναι πάντοτε σαφή ούτε για την ίδια την ΜΙ5 ή την SIS, ιδίως για την ΜΙ5, κάτι το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην εφαρμόζονται κατάλληλες εγγυήσεις στα δεδομένα¹¹³. Στην έκθεσή του για το 2019, ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών πρότεινε «αυτό το ζήτημα να επιλυθεί κατά προτεραιότητα»¹¹⁴. Επίσης σε σχέση με τα σύνολα μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι για την GCHQ, μολονότι η ταξινόμηση των συνόλων μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα φαίνεται να είναι ικανοποιητική (δεν έχει όμως ακόμη ελεγχθεί από τον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών), τον Μάρτιο του 2019 ο εσωτερικός έλεγχος συμμόρφωσης των ενταλμάτων από την ειδική ομάδα κατέδειξε σοβαρά ζητήματα, καθώς το 50 % των αιτιολογήσεων για τα εντάλματα μαζικής απόκτησης που εξετάστηκαν από την ομάδα συμμόρφωσης της GCHQ δεν ανταποκρινόταν στο απαιτούμενο επίπεδο. Σύμφωνα με τον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών, η ομάδα συμμόρφωσης είχε κινήσει διαδικασίες για τη διερεύνηση του προβλήματος και την επανακατάρτιση του προσωπικού ώστε να βελτιώσει το συγκεκριμένο επίπεδο. Ως αποτέλεσμα της ανανεωμένης κατάρτισης σχετικά με τις διατάξεις του IPA 2016 και της επιπρόσθετης κατάρτισης που παρέχεται από δίκτυα πολιτικής και συμμόρφωσης, η συμμόρφωση της GCHQ σ' αυτόν τον

¹¹³ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), 15 Δεκεμβρίου 2020, σημείο 8.39, <https://ipco-wpmedia-prod-s3.s3.eu-west-2.amazonaws.com/IPC-Annual-Report-2019-Web-Accessible-version-final.pdf>: «Παρατηρήσαμε τη θετική εξέλιξη του [Συμβουλίου Εποπτείας Μαζικών Δεδομένων (Bulk Oversight Panel)] και σημειώνουμε τον αντίκτυπο του στη διαχείριση της εσωτερικής συμμόρφωσης. Συνεχίζουμε να επιδιώκουμε μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τη διαδικασία που χρησιμοποιεί η ΜΙ5 για τη διεξαγωγή των αρχικών εξετάσεων νέων συνόλων δεδομένων με στόχο την καλύτερη κατανόηση των αποφάσεων για την ταξινόμηση ενός συνόλου δεδομένων ως μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή, για παράδειγμα, ως στοχευμένων δεδομένων. Μας ανησύχησε μία ανεπίλυτη ενέργεια στα πρακτικά του Συμβουλίου Εποπτείας Μαζικών Δεδομένων σχετικά με την επίλυση διαφορών για τις κατανομές μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ ΜΙ5 και SIS. Είναι πιθανό, λόγω των διαφορετικών χρήσεων των δεδομένων και των διαφορετικών τμημάτων των τηρούμενων δεδομένων, και οι δύο υπηρεσίες να τηρούν το ίδιο σύνολο δεδομένων, ή εκδοχές αυτού, και νόμιμα να κατηγοριοποιούνται ως μαζικά από τη μία και ως στοχευμένα από την άλλη. Υπάρχει κίνδυνος, εάν μία από τις υπηρεσίες έχει κατηγοριοποιήσει εσφαλμένα τα δεδομένα που τηρεί ως στοχευμένα, τότε αυτά τα δεδομένα να τηρούνται χωρίς το κατάλληλο ένταλμα και ενδέχεται να μην υπόκεινται στις κατάλληλες εγγυήσεις».

¹¹⁴ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 8.39.

τομέα έχει βελτιωθεί. Ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών θεωρεί ότι το επίπεδο αυτό δεν θα σημειώσει υποχώρηση κατά τις μελλοντικές επιθεωρήσεις, ωστόσο θα συνεχίσει να ελέγχει προσεκτικά αυτόν τον τομέα¹¹⁵. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ συμμερίζεται την άποψη ότι απαιτείται περαιτέρω επανεξέταση και παρακολούθηση των εν λόγω στοιχείων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της αξιολόγησης του επιπέδου προστασίας προκειμένου να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτού του επιπέδου, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών, και υπενθυμίζει ότι κατά την αξιολόγηση της ουσιαστικής ισοδυναμίας τρίτης χώρας λαμβάνεται επίσης υπόψη η υλοποίηση και συγκεκριμένη εφαρμογή του νομικού πλαισίου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 45 του ΓΚΠΔ.**

182. Γενικότερα, το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει τα σημεία προσοχής που επισημαίνει ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών σχετικά με τις «αναζητήσεις βάσει καθηκόντων» υπό την καθοδήγηση των αξιωματικών της MI5, γεγονός το οποίο επιτρέπει σε έναν ερευνητή να διεξαγάγει περισσότερες από μία αναζητήσεις των συνόλων μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχει στη διάθεσή του, και τους «σοβαρούς κινδύνους συμμόρφωσης που σχετίζονται με συγκεκριμένα τεχνολογικά περιβάλλοντα που χρησιμοποιεί η MI5» όσον αφορά το πού αποθηκεύονται τα δεδομένα στο περιβάλλον, ποιοι είχαν πρόσβαση σε αυτά, τον βαθμό στον οποίο αντιγράφηκαν ή διαμοιράστηκαν, τις διαδικασίες διαγραφής που εφαρμόστηκαν ως προς αυτά, καθώς και σχετικά με τις περιόδους διατήρησης. Ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών, μολονότι επισημαίνει ότι έχουν ληφθεί μέτρα και έχουν θεσπισθεί εγγυήσεις, ορισμένα από αυτά παραμένουν μη αυτοματοποιημένα και τελούν υπό επεξεργασία σε ατομική βάση από ανθρώπους, και ως εκ τούτου υπογραμμίζει ότι είναι ουσιαστικής σημασίας η *«MI5 να συνεχίσει να τηρεί αυτές τις νέες διαδικασίες και να παρέχει επαρκείς πόρους ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά σε περίπτωση που η MI5 διαπιστώσει αύξηση στις μη συμμορφούμενες συμπεριφορές»*¹¹⁶. Ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών αναμένει ότι θα ενημερωθεί σχετικά το συντομότερο δυνατόν. **Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς αυτές τις πτυχές στο μέλλον.**
183. Όσον αφορά την GCHQ, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται επίσης από την έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών ότι, για τις πράξεις που διεξάγονται βάσει των μαζικών ενταλμάτων, *«η ποιότητα των αιτήσεων προς εσωτερική έγκριση παρουσίαζε διακυμάνσεις και παρατηρήσαμε ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης στον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζονται οι εν λόγω αιτήσεις»*¹¹⁷, ενώ για τις στοχευμένες παρεμβολές σε εξοπλισμό, οι εξηγήσεις για τη χρήση γενικών περιγραφικών δεικτών ήταν μερικές φορές πολύ γενικές και ανακριβείς¹¹⁸. Το ΕΣΠΔ παρατήρησε επίσης ότι στο πλαίσιο των μαζικών παρεμβολών σε εξοπλισμό, ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών συνιστά *«οι αιτήσεις να αποτυπώνουν με συνέπεια και σαφήνεια τη σύνδεση μεταξύ του στόχου και ενός νόμιμου σκοπού και των απαιτήσεων πληροφοριών»*¹¹⁹, *«όλες οι αιτήσεις να εξετάζουν σαφώς τις δυνατότητες παράπλευρης διείσδυσης και σχετικών μετριάσμων κατά την εκτίμηση της*

¹¹⁵ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.48.

¹¹⁶ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 8.52.

¹¹⁷ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.2.

¹¹⁸ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημεία 10.16 και 10.17.

¹¹⁹ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.23.

αναλογικότητας»¹²⁰, καθώς και ότι επίτροπος ερευνητικών εξουσιών τονίζει ότι, παρά την πρόοδο, «υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης»¹²¹ και θα χρειαστεί περαιτέρω προσοχή και στο μέλλον.

184. Σε σχέση με το καθεστώς μαζικής παρακολούθησης σύμφωνα με τον νόμο του 2000 για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών (Regulation of Investigatory Powers Act 2000, στο εξής: RIPA 2000), ο οποίος έκτοτε αντικαταστάθηκε από διατάξεις του IPA 2016, το ΕΣΠΑ υπενθυμίζει ότι η ανεπαρκής εποπτεία, τόσο των διαδικτυακών φορέων προς παρακολούθηση όσο και του φιλτραρίσματος, της αναζήτησης και της επιλογής των προς εξέταση παρακολουθούμενων επικοινωνιών, ήταν μία από τις βασικές πτυχές που το ΕΔΑΔ θεώρησε μη συμμορφούμενες με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ σε σχέση με την προηγούμενη νομοθεσία σχετικά με τις ερευνητικές εξουσίες των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου στο πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας στην υπόθεση Big Brother Watch, η οποία έχει πλέον παραπεμφθεί στο τμήμα μείζονος συνθέσεως. **Το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξακριβώσει την εξέλιξη της διαδικασίας, να λάβει υπόψη τα στοιχεία αυτά και να τα εξειδικεύσει στην απόφαση επάρκειας σε περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβεί στην έκδοσή της.**
185. Στην προκειμένη υπόθεση, το ΕΔΑΔ: «δεν πείστηκε ότι οι εγγυήσεις που διέπουν την επιλογή των φορέων προς παρακολούθηση και την επιλογή του προς εξέταση παρακολουθούμενου υλικού είναι αρκετά ισχυρές ώστε να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις κατά της κατάχρησης. Μεγαλύτερη ανησυχία, ωστόσο, προκαλεί η απουσία ισχυρής ανεξάρτητης εποπτείας των επιλογών και των κριτηρίων αναζήτησης που χρησιμοποιούνται για το φιλτράρισμα των παρακολουθούμενων επικοινωνιών»¹²². Όπως επισήμανε ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών, «αυτή η διαπίστωση απηχεί παρόμοια σύσταση στην έκθεση του Μαρτίου 2015 της Επιτροπής Πληροφοριών και Ασφάλειας με θέμα «Privacy and Security: A modern and transparent legal framework report» (Ιδιωτικότητα και ασφάλεια: ένα σύγχρονο και διαφανές νομικό πλαίσιο»¹²³. **Το ΕΣΠΑ χαιρετίζει το γεγονός ότι, συνεπεία αυτού, ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών προέβη το 2019 σε επανεξέταση της προσέγγισης που ακολουθεί όσον αφορά όσον αφορά τον έλεγχο της μαζικής παρακολούθησης, «η οποία περιλάμβανε προσεκτική επισκόπηση των τεχνικά περίπλοκων τρόπων με τους οποίους εφαρμόζεται στην πράξη η μαζική παρακολούθηση»¹²⁴ και δεσμεύτηκε να συμπεριλάβει «λεπτομερή εξέταση των επιλογών και των κριτηρίων αναζήτησης στα οποία αναφέρεται εμμέσως το ΕΔΑΔ» στους ελέγχους της μαζικής παρακολούθησης από το 2020 και μετά»¹²⁵ στις επιθεωρήσεις μαζικής παρακολούθησης από το 2020 και μετά. Δεδομένης της σημασίας της πτυχής αυτής, το ΕΣΠΑ εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι δεν έχει ακόμη διεξαχθεί λεπτομερής εξέταση των επιλογών και των κριτηρίων αναζήτησης από τον επίτροπο ερευνητικών εξουσιών και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις**

¹²⁰ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.23.

¹²¹ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.23.

¹²² Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, σκέψη 347.

¹²³ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.28.

¹²⁴ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.28.

¹²⁵ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.28.

εξελίξεις στο θέμα αυτό, ιδίως δεδομένου ότι δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί η συγκεκριμένη μορφή της εν λόγω εποπτείας¹²⁶.

4.3.2. Περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας και κοινολόγηση στο εξωτερικό

186. Όσον αφορά την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στην αξιολόγησή της στο άρθρο 87 παράγραφος 1 του DPA 2018, ο οποίος όντως προβλέπει ότι «τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται κατ' αυτόν τον τρόπο δεν πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς τον σκοπό για τον οποίο συλλέγονται». Ωστόσο, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η διάταξη αυτή ενδέχεται να υπόκειται σε εξαιρέσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας, σύμφωνα με το άρθρο 110 του DPA 2018. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι, είτε πρόκειται για στοχευμένη παρακολούθηση και εξέταση, για στοχευμένη απόκτηση και διατήρηση δεδομένων επικοινωνιών, για στοχευμένες παρεμβολές σε εξοπλισμό ή για μαζική παρακολούθηση και μαζική παρεμβολή σε εξοπλισμό, η νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα «κοινολόγησης στο εξωτερικό».

4.3.2.1. Περαιτέρω χρήση, κοινολόγηση στο εξωτερικό και εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο στο Ηνωμένο Βασίλειο

187. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε το μέρος 4 του DPA 2018, και ιδίως το άρθρο 109 αυτού, ως σχετικές διατάξεις που καθορίζουν συγκεκριμένες απαιτήσεις για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών που συλλέγονται, και ιδίως τη διεθνή διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από υπηρεσίες πληροφοριών σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι το άρθρο 110 του DPA 2018 προβλέπει εξαίρεση για λόγους εθνικής ασφάλειας, διευκρινίζοντας ότι ορισμένες διατάξεις του DPA 2018 δεν εφαρμόζονται εάν απαιτείται εξαίρεση απ' αυτές για τον σκοπό της προστασίας της εθνικής ασφάλειας. Οι σχετικές διατάξεις που ενδέχεται να μην εφαρμόζονται περιλαμβάνουν το κεφάλαιο 2 του μέρους 4 του DPA 2018 σε σχέση με τις αρχές προστασίας δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού του σκοπού, καθώς και το κεφάλαιο 3 του μέρους 4 του DPA 2018 σχετικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Το άρθρο 109 του DPA 2018, σε συνδυασμό με το άρθρο 110 του DPA 2018 και τους όρους υπό τους οποίους εφαρμόζεται, ενδέχεται να οδηγήσουν σε περιπτώσεις διεθνούς διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από υπηρεσίες πληροφοριών σε τρίτες χώρες χωρίς την εφαρμογή διατάξεων σχετικά με τις αρχές προστασίας δεδομένων και τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.
188. Όπως προσδιορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η εξαίρεση αυτή πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση, μπορεί δε να γίνεται επίκλησή της μόνον εφόσον η εφαρμογή μιας συγκεκριμένης διάταξης θα έχει αρνητικές συνέπειες για την εθνική ασφάλεια. Πράγματι, η έκδοση εθνικού πιστοποιητικού για τις υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου αποσκοπεί στο να πιστοποιηθεί ότι απαιτείται εξαίρεση όσον αφορά συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία για τον σκοπό της προστασίας της εθνικής ασφάλειας. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι στις οδηγίες του για το πιστοποιητικό εθνικής ασφάλειας βάσει του DPA 2018, το Υπουργείο Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου διευκρινίζει ότι «[ε]ίναι σημαντικό να σημειωθεί εξ αρχής ότι δεν απαιτείται πιστοποιητικό για να γίνει επίκληση της εξαίρεσης για λόγους εθνικής ασφάλειας. Στην πραγματικότητα, στις περισσότερες περιπτώσεις

¹²⁶ Βλ. «Annual Report of the Investigatory Powers Commissioner 2019» (Ετήσια έκθεση του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών 2019), σημείο 10.28: «Δεν έχει ακόμη συμφωνηθεί η ακριβής μορφή αυτού του ελέγχου».

οι υπεύθυνοι επεξεργασίας καθορίζουν από μόνοι τους το κατά πόσον είναι εφαρμοστέα εξαίρεση για λόγους εθνικής ασφάλειας». ¹²⁷ Επιπλέον, οι οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου σημειώνουν ότι «τα πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας μπορεί να ισχύουν για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία μπορούν να προσδιοριστούν συγκεκριμένα, ή να καλύπτουν μια ευρύτερη κατηγορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Μπορεί να έχουν προληπτική, καθώς και αναδρομική ισχύ». ¹²⁸ Επομένως, η εξαίρεση για λόγους εθνικής ασφάλειας μπορεί να ισχύει σε σχέση με διεθνή διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από υπηρεσίες πληροφοριών σε τρίτες χώρες χωρίς να υπάρχει πιστοποιητικό εθνικής ασφαλείας.

189. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επιπλέον ότι, για παράδειγμα, το πιστοποιητικό εθνικής ασφάλειας DPA/S27/Security Service¹²⁹ προβλέπει ότι, έως τις 24 Ιουλίου 2024, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία «για λογαριασμό, εξ ονόματος, κατόπιν αιτήματος ή με τη βοήθεια ή τη συνδρομή της Υπηρεσίας Ασφαλείας» και «όταν αυτή η επεξεργασία είναι απαραίτητη ώστε να διευκολυνθεί η ορθή εκπλήρωση των καθηκόντων της Υπηρεσίας Ασφαλείας που περιγράφονται στο άρθρο 1 του νόμου περί υπηρεσιών ασφαλείας του 1989» εξαιρούνται από τις αντίστοιχες διατάξεις του δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου στο κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ σχετικά με τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς. Μολονότι τα άλλα πιστοποιητικά εθνικής ασφάλειας που διατίθενται στο κοινό δεν προβλέπουν εξαίρεση από τις διατάξεις του άρθρου 109 του DPA 2018, υπενθυμίζεται ότι μέρος ή το σύνολο του κειμένου πιστοποιητικού εθνικής ασφάλειας ενδέχεται να μην δημοσιοποιηθεί εάν η δημοσιοποίηση αυτή αντιβαίνει στα συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας, είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον ή ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια οποιουδήποτε προσώπου.
190. Σε γενικές γραμμές, κατά την αξιολόγηση του σχεδίου απόφασης σε σχέση με τις εν λόγω διατάξεις, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι οι εγγυήσεις για τις κοινολογήσεις αυτές περιλαμβάνουν μόνο την απαίτηση ο αποδέκτης των δεδομένων να τηρεί τις απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια των δεδομένων, η έκταση της κοινοποίησης να περιορίζεται σε ό,τι είναι απαραίτητο, τα δεδομένα να διατηρούνται και η πρόσβαση στα δεδομένα να περιορίζεται σε περιορισμένο αριθμό προσώπων. Συνεπώς, **το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει ότι, όσον αφορά τις κοινολογήσεις στο εξωτερικό, η εφαρμογή της εξαίρεσης για λόγους εθνικής ασφάλειας που προβλέπεται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου μπορεί να επιφέρει καταστάσεις όπου δεν παρέχονται πλήρως, ούτε γίνονται σεβαστές στην τρίτη χώρα προορισμού, εγγυήσεις που διασφαλίζουν τις αρχές του περιορισμού του σκοπού, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, καθώς και τα δικαιώματα του ατόμου, αλλά και μέσα εποπτείας και προσφυγής. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει περαιτέρω τις συνολικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την κοινολόγηση στο εξωτερικό, ιδίως υπό το πρίσμα της εφαρμογής εξαιρέσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας.**

4.3.2.2. Κοινολόγηση στο εξωτερικό και ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας

191. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εξέτασε, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της επάρκειας, υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών και οι οποίες ενδέχεται να περιέχουν

¹²⁷ Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, The Data Protection Act 2018, National Security Certificates guidance, Αύγουστος 2020, παράγραφος 3, σ. 3.

¹²⁸ Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, The Data Protection Act 2018, National Security Certificates guidance, Αύγουστος 2020, παράγραφος 5, σ. 4.

¹²⁹ Βλ. DPA/S27/Security Service, άρθρο 27 του DPA 2018, πιστοποιητικό του υπουργού Εξωτερικών, 24 Ιουλίου 2019, <https://ico.org.uk/media/about-the-ico/documents/nscs/2615660/nsc-part-2-mi5-201908.pdf>.

ειδικές διατάξεις για τη διεθνή διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις υπηρεσίες πληροφοριών σε τρίτες χώρες.

192. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει επίσης ότι η αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βασίζεται κυρίως στην αξιολόγηση του μέρους 4 του DPA 2018, και ανησυχεί ιδιαίτερα ως προς το ότι ο IPA 2016 εστιάζει σε «αιτήματα» ανταλλαγής πληροφοριών με εταίρους στο εξωτερικό, δεν εστιάζεται όμως σε άλλες μορφές ανταλλαγής πληροφοριών. Το ΕΣΠΔ σημειώνει εν προκειμένω ότι το σχέδιο απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν αναφέρεται, ούτε αξιολογεί τη σχέση μεταξύ του νομοθετικού πλαισίου του Ηνωμένου Βασιλείου και της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών (UK-US Communication Intelligence Agreement). Σε πρόσφατη δήλωση επ' ευκαιρία της 75ης επετείου της εν λόγω συμφωνίας, η Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας των ΗΠΑ (National Security Agency, στο εξής: NSA) ανέφερε ότι η συνεργασία αυτή καθιστά δυνατή «την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο υπηρεσιών, με ελάχιστους περιορισμούς» και ότι «αυτό το ρηξικέλευθο έγγραφο δημιούργησε τις πολιτικές και τις διαδικασίες για τους επαγγελματίες στον τομέα των πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ ώστε να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε θέματα επικοινωνίας, μετάφρασης, ανάλυσης και παραβίασης κώδικα».¹³⁰ Η εν λόγω συμφωνία αποτέλεσε επίσης τη βάση και για άλλες συνεργασίες στον τομέα των πληροφοριών με την Αυστραλία, τον Καναδά και τη Νέα Ζηλανδία.
193. Ο μυστικός χαρακτήρας αυτής της συμφωνίας και οι ειδικές διατάξεις της δημιουργούν σοβαρό πρόβλημα όσον αφορά τη σαφήνεια και την προβλεψιμότητα του δικαίου σε σχέση με την περαιτέρω χρήση και την κοινοποίηση πληροφοριών στο εξωτερικό που συλλέγονται από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για λόγους εθνικής ασφάλειας. Σ' αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, όσον αφορά το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ, το ΔΕΕ υπογράμμισε ότι ρύθμιση που συνεπάγεται επέμβαση στο θεμελιώδες δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει «να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του οικείου μέτρου και να επιβάλλουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων ούτως ώστε τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να έχουν επαρκείς εγγυήσεις ότι προστατεύονται αποτελεσματικά τα δεδομένα τους από κινδύνους καταχρήσεως, καθώς και από οποιασδήποτε αθέμιτη πρόσβαση και οποιασδήποτε αθέμιτη χρήση των δεδομένων αυτών. Η ανάγκη να παρέχονται τέτοιες εγγυήσεις είναι κατά μείζονα λόγο σημαντική όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε αυτόματη επεξεργασία και υπάρχει σημαντικός κίνδυνος παράνομης προσβάσεως σε αυτά»¹³¹. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει τον αντίκτυπο της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών στο πλαίσιο της αξιολόγησής της περί επάρκειας.
194. Το ΕΔΑΔ, στην απόφαση του πρώτου τμήματός του της 13ης Σεπτεμβρίου 2018 στην υπόθεση Big Brother Watch, αξιολόγησε το καθεστώς ανταλλαγής πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου, και συγκεκριμένα τη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών. Πράγματι, το ΕΔΑΔ αποφάνθηκε ότι «[τ]ο θεσμικό πλαίσιο το οποίο επιτρέπει στις υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου να ζητούν υλικό παρακολούθησης από ξένες υπηρεσίες πληροφοριών δεν περιλαμβάνεται στον νόμο για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών. Η συμφωνία Βρετανίας-ΗΠΑ της 5ης Μαρτίου 1946 για την κοινοποίηση πληροφοριών επιτρέπει συγκεκριμένα την ανταλλαγή υλικού μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ηνωμένου

¹³⁰ Βλ. δελτίο Τύπου της NSA με τίτλο «GCHQ and NSA Celebrate 75 Years of Partnership» (Το GCHQ και η NSA γιορτάζουν 75 χρόνια συνεργασίας), 5 Φεβρουαρίου 2021, <https://www.nsa.gov/News-Features/Feature-Stories/Article-View/Article/2494453/gchq-and-nsa-celebrate-75-years-of-partnership/>.

¹³¹ Βλ. Schrems I, σκέψη 91.

Βασιλείου»¹³², έκρινε δε ότι υπάρχει «βάση στον νόμο για την αίτηση πληροφοριών από ξένες υπηρεσίες πληροφοριών και ότι ο νόμος αυτός είναι επαρκώς προσβάσιμος».¹³³ Αν και το ΕΔΑΔ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται παραβίαση του άρθρου 8¹³⁴ της ΕΣΔΑ σε σχέση με το καθεστώς ανταλλαγής πληροφοριών, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η εκδίκαση αυτή έχει πλέον παραπεμφθεί στο τμήμα μείζονος συνθέσεως, η απόφαση του οποίου ακόμη εκκρεμεί. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι ο δικαστής κ. Turkonίς¹³⁵, εν μέρει συμφωνώντας και εν μέρει διαφωνώντας με αυτήν την απόφαση, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ σε σχέση με το καθεστώς ανταλλαγής πληροφοριών, αναφέροντας ότι «είναι εύκολο να συμφωνήσουμε με την αρχή ότι, οιαδήποτε ρύθμιση βάσει της οποίας αποκτώνται πληροφορίες από παρακολουθούμενες επικοινωνίες μέσω ξένων υπηρεσιών πληροφοριών, είτε βάσει αιτημάτων για τη διεξαγωγή της εν λόγω παρακολούθησης είτε για τη διαβίβαση των αποτελεσμάτων της, δεν θα πρέπει να επιτρέπεται να συνεπάγεται καταστρατήγηση των εγγυήσεων που πρέπει να υπάρχουν για οποιαδήποτε επιτήρηση από τις εγχώριες αρχές (βλ. σκέψεις 216, 423 και 447). Μάλιστα, οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση θα ήταν αδικαιολόγητη».

195. Όπως επισημαίνεται σε αρκετές αναφορές από τα ΜΜΕ και μη κυβερνητικές οργανώσεις¹³⁶¹³⁷, η πλέον πρόσφατη έκδοση της συμφωνίας Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών που δημοσιοποιήθηκε χρονολογείται από το 1956, ενώ έκτοτε η τεχνολογία επικοινωνιών και η φύση των πληροφοριών σημάτων έχουν αλλάξει σημαντικά. Αναφορές στα μέσα ενημέρωσης αποκάλυψαν, για παράδειγμα, ότι τα δεδομένα που διέρχονται μέσω υποθαλάσσιων καλωδίων τα οποία εξέρχονται στο Ηνωμένο Βασίλειο παρακολουθούνται από την GCHQ και παρέχεται πρόσβαση σ' αυτά στην NSA¹³⁸.
196. Για το ΕΣΠΔ, βασικό ερώτημα σε σχέση με την ανταλλαγή πληροφοριών είναι το κατά πόσον εξακολουθούν να είναι εφαρμόστρα το άρθρο 109 του DPA 2018 και οι διατάξεις του IPA 2016 όταν οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου ενεργούν με βάση τη συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών. Ένα άλλο βασικό στοιχείο που πρέπει να αξιολογηθεί είναι κατά πόσον οι διατάξεις ή η αποτελεσματική εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας επηρεάζουν το επίπεδο προστασίας των υπό διαμετακόμιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ΕΟΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο, ή επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση και απόκτηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις υπηρεσίες πληροφοριών άλλων τρίτων χωρών.
197. Κατά συνέπεια, εκτός από τις επιφυλάξεις που εκφράζονται ως προς τις «κοινολογήσεις στο εξωτερικό» βάσει του μέρους 4 του DPA 2018 και της σχετικής του εξαίρεσης για λόγους εθνικής ασφαλείας, καθώς και αιτημάτων στο πλαίσιο του IPA 2016, **το ΕΣΠΔ εκφράζει την ανησυχία του και για άλλες μορφές ανταλλαγής πληροφοριών και κοινοποιήσεων, βάσει άλλων πράξεων, ιδίως των διαφόρων διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει το Ηνωμένο Βασίλειο με άλλες τρίτες χώρες, και κυρίως στις περιπτώσεις που οι πράξεις αυτές δεν είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό,**

¹³² Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, σκέψη 425.

¹³³ Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, σκέψη 427.

¹³⁴ Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, σκέψη 448.

¹³⁵ Βλ. ΕΔΑΔ, Big Brother Watch, γνώμη του δικαστή κ. Koskelo με την οποία εν μέρει συμφωνεί και εν μέρει διαφωνεί, την οποία ασπάζεται ο κ. Turkonίς.

¹³⁶ Βλ. BBC, «Diary reveals birth of secret UK-US spy pact that grew into Five Eyes», 5 Μαΐου 2021, <https://www.bbc.com/news/uk-56284453>.

¹³⁷ Βλ. Privacy International, Ενημέρωση πολιτικής – Ρυθμίσεις ανταλλαγής πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου, Απρίλιος 2018, <https://privacyinternational.org/sites/default/files/2018-04/Privacy%20International%20Briefing%20-%20Intelligence%20Sharing%20%28UK%29%20FINAL.pdf>.

¹³⁸ Βλ. The Guardian, «GCHQ taps fibre-optic cables for secret access to world's communications», 21 Ιουνίου 2013, <https://www.theguardian.com/uk/2013/jun/21/gchq-cables-secret-world-communications-nsa>.

όπως η συμφωνία Ηνωμένου Βασιλείου-ΗΠΑ για την κοινοποίηση πληροφοριών. Η συμφωνία αυτή θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την παράκαμψη των εγγυήσεων που προσδιορίστηκαν σε σχέση με την πρόσβαση και χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λόγους εθνικής ασφάλειας.

198. Πράγματι, το ΕΣΠΔ συμμερίζεται την άποψη που εξέφρασε ο Ειδικός Εισηγητής στα Ηνωμένα Έθνη κ. Joe Cannatacci, ότι «[η] ανταλλαγή πληροφοριών δεν πρέπει να καταστεί η κερκόπορτα για την απόκτηση ή τη διευκόλυνση απόκτησης από άλλους πληροφοριών χωρίς εγγυήσεις, ούτε το παραθυράκι μέσω του οποίου ξένες κυβερνήσεις με χαμηλότερα πρότυπα όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής (ή άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων) θα αποκτήσουν πληροφορίες από τις υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου που θα μπορούσαν να προκαλέσουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»¹³⁹.
199. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες με σκοπό τη συνεργασία στον τομέα των πληροφοριών, οι οποίες παρέχουν νομική βάση για την άμεση παρακολούθηση και απόκτηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αυτές τις χώρες μπορεί επίσης να επηρεάσει σημαντικά τους όρους περαιτέρω χρήσης των συλλεγόμενων πληροφοριών, δεδομένου ότι οι εν λόγω συμφωνίες ενδέχεται να επηρεάσουν το νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως αυτό έχει αξιολογηθεί.

4.3.3. Εποπτεία

200. Το ΕΣΠΔ υπογραμμίζει τη σημασία της ολοκληρωμένης εποπτείας από ανεξάρτητες εποπτικές αρχές για ένα επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων. Η εγγύηση της ανεξαρτησίας των εποπτικών αρχών κατά την έννοια του άρθρου 8 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ αποσκοπεί στη διασφάλιση αποτελεσματικής και αξιόπιστης παρακολούθησης της συμμόρφωσης με τους κανόνες προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
201. Όταν προσπελαύνονται και χρησιμοποιούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς εθνικής ασφάλειας, καθήκοντα εποπτείας ασκούν κυρίως ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών και οι δικαστικοί επίτροποι (στο εξής: δικαστικοί επίτροποι).
202. **Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει γενικά ως σημαντική βελτίωση τη δημιουργία του θεσμού των δικαστικών επιτρόπων στον IPA 2016.** Σύμφωνα με ανωτέρω αίτημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να αξιολογήσει λεπτομερέστερα την ανεξαρτησία των **δικαστικών επιτρόπων και, ιδίως, τον βαθμό στον οποίο διασφαλίζεται νομικά η ανεξαρτησία του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών και του Γραφείου του (στο εξής: IPCO), εφόσον δεν υπάρχει σχετική αναφορά στον IPA 2016.** Αυτό είναι ακόμα πιο σημαντικό, με δεδομένο ότι ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών αποφασίζει για τις προσφυγές της κυβέρνησης σε περίπτωση που **μέτρο** επιτήρησης απορριφθεί **από** δικαστικό επίτροπο.
203. Ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών ασκεί καθήκοντα εκ των προτέρων αλλά και εκ των υστέρων εποπτείας. Όσον αφορά την εκ των προτέρων εποπτεία, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι καθήκον των δικαστικών επιτρόπων είναι να εγκρίνουν, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, διαφορετικά μέτρα

¹³⁹ Βλ. αποχαιρετιστήρια δήλωση του Ειδικού Εισηγητή για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή κατά τη λήξης της θητείας του στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, Λονδίνο, 29 Ιουνίου 2018, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23296&LangID=E#:~:text=Intelligence%20sharing%20must%20not%20result,UK%20intelligence%20that%20could%20give>.

επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης παρακολούθησης και της μαζικής απόκτησης δεδομένων επικοινωνίας. Το ΕΣΠΔ σημειώνει επίσης ότι η προηγούμενη έγκριση μέτρων επιτήρησης δεν μπορεί να προκύπτει από τη νομολογία του ΔΕΕ ως απόλυτη απαίτηση για την αναλογικότητα των μέτρων επιτήρησης¹⁴⁰.

204. Για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα αυτού του επιπέδου εποπτείας, ωστόσο, το ΕΣΠΔ θεωρεί αναγκαίο να διευκρινιστούν περαιτέρω τα σενάρια για τα οποία είναι δυνατή η νόμιμη παρακολούθηση χωρίς την προηγούμενη έγκριση των δικαστικών επιτρόπων.
205. Στο σχέδιο απόφασής της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει στις υποσημειώσεις 201 και 266 «συγκεκριμένες περιορισμένες περιπτώσεις» που προβλέπει ο IPA 2016 στα άρθρα 44 έως 52 αυτού σχετικά με τις στοχευμένες παρακολουθήσεις. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι τα άρθρα 45-51 του IPA 2016 αποτελούν εξαιρέσεις που υποστηρίζεται ότι δεν χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες πληροφοριών σε τακτική βάση. Επιπλέον, το **ΕΣΠΔ κατανοεί** ότι στις **περιπτώσεις στις οποίες ισχύουν οι εξαιρέσεις** (π.χ. τηλεπικοινωνιακοί και ταχυδρομικοί πάροχοι), πρέπει να ακολουθείται η διαδικασία προηγούμενης έγκρισης από τους δικαστικούς επιτρόπους στην περίπτωση που οι αρχές επιβολής του νόμου ή οι υπηρεσίες πληροφοριών **ζητούν** πρόσβαση σ' αυτά τα δεδομένα **και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιβεβαιώσει στην απόφασή της ότι αυτό ισχύει**.
206. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το άρθρο 44 παράγραφος 2 του IPA 2016 επιτρέπει την παρακολούθηση επικοινωνιών εάν ένα από τα μέρη της επικοινωνίας (αποστολέας ή αποδέκτης) έχει συναινέσει και υπάρχει εξουσιοδότηση βάσει του RIPA 2000 ή του νόμου του 2000 της Σκωτίας για τη ρύθμιση των ερευνητικών εξουσιών [Regulation of Investigatory Powers (Scotland) Act 2000 (2000 asp 11)], δηλαδή της νομικής κατάστασης ως είχε πριν από τη δημιουργία του θεσμού των δικαστικών επιτρόπων. Το ΕΣΠΔ **καλεί** την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει εάν αυτό σημαίνει ότι σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει μονομερής συγκατάθεση δεν εφαρμόζεται καθόλου η διαδικασία προηγούμενης έγκρισης.
207. Όσον αφορά την εκ των υστέρων εποπτεία, είναι επίσης σημαντικό να εξακριβωθεί εάν διασφαλίζεται αποτελεσματική ανεξάρτητη εποπτεία χωρίς κενά, ιδίως όταν δεν προβλέπεται εκ των προτέρων.
208. Το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι πραγματοποιείται εκ των υστέρων επανεξέταση από τους δικαστικούς επιτρόπους για τα άρθρα 48-52 του IPA 2016 και **καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει υπό ποιες προϋποθέσεις και με πρωτοβουλία ποιου φορέα διεξάγεται η εν λόγω εκ των υστέρων επανεξέταση**.
209. Σύμφωνα με το άρθρο 229 παράγραφος 4 του IPA 2016, ο επίτροπος ερευνητικών εξουσιών δεν παρακολουθεί την άσκηση ορισμένων καθηκόντων. Εν προκειμένω, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσαφηνίσει τις διατάξεις του άρθρου 229 παράγραφος 4 στοιχεία d) και e) του IPA 2016 σχετικά με τον πρακτικό αντίκτυπο που έχει αυτό στην ικανότητα ελέγχου του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών. **Εξ όσων αντιλαμβάνεται το ΕΣΠΔ, αρμόδια εποπτική αρχή στην περίπτωση που εφαρμόζονται οι εξαιρέσεις του άρθρου 229 παράγραφος 4 του IPA 2016 είναι το ICO, καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιβεβαιώσει στην απόφασή της ότι αυτό είναι ορθό.**

¹⁴⁰ Σημειώνει επίσης, ωστόσο, ότι το ΔΕΕ, όταν ακύρωσε την απόφαση σχετικά με την ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής (Privacy Shield) στην υπόθεση Schrems II, έλαβε υπό σημείωση το γεγονός ότι, σύμφωνα με την νομοθεσία των ΗΠΑ, το λεγόμενο Δικαστήριο δυνάμει του νόμου FISA «δεν εγκρίνει μέτρα παρακολούθησης σε ατομική βάση απεναντίας, εγκρίνει προγράμματα παρακολούθησης (όπως το PRISM ή το UPSTREAM) βάσει ετήσιων πιστοποιήσεων» (σκέψη 179).

210. **Φαίνεται ότι, κατά τη διεξαγωγή** εκ των υστέρων εποπτείας, ο ρόλος του επιτρόπου ερευνητικών εξουσιών περιορίζεται στη διατύπωση συστάσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης και στην ειδοποίηση του υποκειμένου των δεδομένων εάν το σφάλμα είναι σοβαρό και η ενημέρωση του προσώπου είναι προς το δημόσιο συμφέρον. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποφασηνίσει τον τρόπο με τον οποίο το IPCO μπορεί να διασφαλίσει αποτελεσματικά τη συμμόρφωση με τον νόμο.**
211. **Τέλος, το ΕΣΠΔ κατανοεί ότι τα θιγόμενα πρόσωπα δεν μπορούν να απευθυνθούν απευθείας στο IPCO, αλλά πρέπει να υποβάλουν καταγγελία στο ICO, η οποία, ωστόσο, έχει περιορισμένες αρμοδιότητες στον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Το ΕΣΠΔ καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει περαιτέρω με ποιον τρόπο διασφαλίζεται νομικά ότι η IPCO εξετάζει τις καταγγελίες σε αυτές τις περιπτώσεις.**

4.3.4. Προσφυγές

212. Υπό το πρίσμα των αποφάσεων Schrems I και Schrems II του ΔΕΕ, είναι σαφές ότι η αποτελεσματική δικαστική προστασία κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη της ΕΕ έχει θεμελιώδη σημασία για την επιβεβαίωση της επάρκειας του δικαίου τρίτης χώρας. Οι αποφάσεις κατέδειξαν επίσης ότι, εν προκειμένω, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στην αποτελεσματική δικαστική προστασία στον τομέα της πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λόγους εθνικής ασφάλειας.
213. **Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ίδρυσε το IPT. Το IPT είναι αρμόδιο για την εκδίκαση υποθέσεων σχετικά με τη χρήση ερευνητικών εξουσιών όχι μόνο από τις αρχές επιβολής του νόμου αλλά και από τις υπηρεσίες πληροφοριών. Κατά την αντίληψη του ΕΣΠΔ, το IPT επιτελεί τον ρόλο του κατάλληλου δικαστηρίου κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη της ΕΕ. Όσον αφορά τις αρμοδιότητές του, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να επιβεβαιώσει ότι το IPT διαθέτει όλες αυτές τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 262 του σχεδίου απόφασης, ανεξάρτητα από τη νομική βάση δυνάμει της οποίας υποβάλλεται η καταγγελία.**
214. Η διακριτική επιτήρηση από τις υπηρεσίες πληροφοριών συχνά σημαίνει ότι το αντικείμενο της επιτήρησης, το υποκείμενο των δεδομένων, δεν γνωρίζει και θα συνεχίσει να μην γνωρίζει για την επιτήρηση. Σ' αυτό το πλαίσιο, όταν χρειάστηκε να αναλύσει το δίκαιο των ΗΠΑ, το ΕΣΠΔ εξέφρασε πολλές φορές την ανησυχία του σχετικά με την απαίτηση νομιμοποίησης, όπως αυτή ερμηνεύεται στο δίκαιο των ΗΠΑ, σε περιπτώσεις επιτήρησης. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, το ΕΣΠΔ σημειώνει ότι η υποβολή καταγγελίας στο IPT προϋποθέτει μόνο έλεγχο «πεποίθησης», στο πλαίσιο του οποίου ο καταγγέλλων ή η καταγγέλλουσα καλείται να καταδείξει ότι κινδυνεύει να υποβληθεί σε κάποιο μέτρο.
215. Κατά την ανάλυση του IPT, το ΕΣΠΔ αποδίδει επίσης ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι η λειτουργία του IPT έχει διαπιστωθεί επανειλημμένα ότι συμμορφώνεται με την ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το ΕΔΑΔ.